

KIRKKO & KOTI

**Kirkkokunnat
haluavat oppia
toisiltaan**
➤ 9

**Kuinka
selvitä läpi
eroprosessista**
➤ 10–11

**Jipun uusi levy on
tarina taivaasta
ja helvetistä**
➤ 20

kirkkojakoti.fi

400+ vuotta

**Reformaation
juhlavuosi alkaa** ➤ 8

Hautausmaat ympäristöystävällisemmiksi

Kuopion ev.lut. seurakuntien hautausmailla uudistetaan jätteiden lajittelua.

Hautauskäytössä olevien hautausmaiden pinta-ala on yhteensä 80 hehtaaria. Kaatopaikalle toimitetaan vuodessa noin 166 tonnia sekajätettä. Se vastaa neljää täysperävaunurekkaa. Jättemaksut ovat noin 40 000 euroa/vuosi.

Keskustan hautausmailta otetaan talteen hoitotöistä syntyvä biojäte. Tämä kompostoidaan Ison hautausmaan varikkoalueella ja toimitetaan kolmen vuoden kompostoinnin jälkeen nurmikkomultana takaisin hautausmaalle.

Isolla hautausmaalla on ollut mahdollista lajitella jätteet jo 20 vuotta seka- ja biojätteisiin. Hautausmaalla järjestettiin jätteiden lajittelukokeilu. Kokeilun tuloksena havaittiin, että jätteet on järkevä lajitella kahdella tavalla: sekajäte energiaksi ja metallit omaan astiaansa. Kuluvan syksyn aikana uusitaan hautausmailla oleviin jätteastioihin uudet tarrat.

Jätteiden lajittelu energiajätteeksi ja metallijätteiden keräyspisteiden lisääminen eivät aiheuta lisäkustannuksia.

Suomen lipun väriset kukkaistutukset

Snellmanin puoleiseen Tuomiokirkon puistoon istutetaan Suomi 100-juhlavuoden kunniaksi Suomen lipun kuvion muotoiset ja väriset kukkaistutukset valkoisilla ja sinisillä krookuksilla ja niiden jälkeen muilla sinivalkeisilla kukilla. Sankaripuistossa on ollut jo yli

Sekajätteelle ja metallille tulee omat keräyspisteensä.

10 vuoden ajan kesällä kesäkatkat Suomen lipun väreillä ja perinne tulee jatkumaan.

Itsenäisyyspäivänä sytytetään kynttilälyhtyjä

Kuopion ev.lut. seurakuntayhtymällä on yhteensä viisi erillistä sankarihautausmaata ja yhdeksän sankarihauta-alueita käytössä olevien hautausmaiden yhteydessä. Niihin on haudattu 2 287 sankarivainajaa. Sankarihautausmaiden ja alueiden kunnossapidosta ja kustannuksista vastaa seurakuntayhtymä. Kaavin ja Karttulan sotaveteraanijärjestöt sytyttävät itsenäisyyspäivänä haudoille kynttilälyhtyjä. Mikäli veteraanijärjestöt ovat suunnittelemassa uusia hankintoja, niistä pitäisi ilmoittaa etukäteen hauta- ja puistotoimiston puistopäällikkö **Aarne Laukkaselle**.

MINNA SIIKANIVA

PYSÄKILLÄ

Paras kehu on kehua toi

Uusparien elämä on ensipareja monimutkaisempaa, mutta pelisäännöt vahvistavat uutta liittoa.

Se vahvistuu, mitä ruokit. Yksinkertaistettua, mutta sopii moneen kuten ihmissuhteisiin tai vaikkapa älykännykkään. "Se suhde vahvistuu, johon kiinnitämme vanhempina huomiota tavallisessa arjessa", sanoo pari-, perhe- ja seksuaaliterapeutti **Kirsi Heikinheimo**. Hän aloitti elokuussa Suomen Uusperheiden Liiton toiminnanjohtajana.

"Kun antaa lapselle älylaitteen käteen, ruokkii samalla lapsen suhdetta älylaitteeseen."

Perheneuvojat kohtaavat työssään digiajan uusia ilmiöitä kuten vanhemmuutensa netille kadottaneita perheitä, jotka ovat kyvyttömiä kohtaamaan lapsen tarpeita. Jos vanhemmat ovat aina netissä ja tietokoneella, se on myös lapselle omaksuttava malli ja ohjaa perhedynamiikkaa.

Entinen elämä kulkee mukana

Vanhempien parisuhteen ruokkiminen on yhtä tärkeää niin ensi- kuin uusparisuhteissa. Uusperheessä parisuhteen hoitaminen on kuitenkin paljon monimutkaisempaa.

"Uusperheessä vanhemmuuden haaste on siinä, että vanhemmat voivat olla vanhemmuuden kokemuksiltaan eriaikaisia. Toisella osapuolella ei ehkä ole mitään kokemusta vanhemmuudesta, kun taas toisella jo useammastakin."

"Yhä yleisempää on, että äitipuoli on lapsen seton."

Lapsettomat äitipuolet yleistyvät, koska nykyisin erotaan aikaisempaa nuorempina ja yhteishuoltajuudet ja vuoroviikkoasumiset yleistyvät.

Perheenjäsenten kasvuhistorioiden eriai-

kaisuus uusperheissä koskee myös lapsia. Siis saruuskun voi olla eriaikaisia. Ei ole ongelmattonta, kun perheen ykkösprinsessana kasvanut joutuukin yllättäen isonsiskon rooliin tai kilpailemaan useiden uusien sisarusten kanssa omasta paikastaan perheessä.

"Uusperhe ei ole lasten vaan vanhempien valinta. Uusperheen dynamiikkaan vaikuttaa, millaiseen vanhemmuuteen puolisoit ovat kasvaneet aikaisemmissa liitoissaan. Vanhemmilla on opitut tavat kiintyä, mutta lapsillakin on jo aiemmin syntynyt käsitys omasta itsestään; mielikuva siitä millainen itse on."

Uusilla säännöillä eteenpäin

Lapsen tarpeet eivät katoa aikuisten valintojen myötä, vaan lapsella on aina tarve tulla kuulluksi, nähdyksi ja suojatuksi. Uusparin on siis pidettävä yhtä ja luotava uudet käytännöt niin, että uusi perhe tulee näkyväksi katkaisematta lapsen siteitä ex-perheeseen.

Heikinheimo korostaa, että mandaatti pitää osata antaa sosiaaliselle vanhemmalle lasten kuullen ja nähden. Se onnistuu vain toiminnan ja käytännön kautta.

"Lapset oppivat helposti tajuamaan, milloin pelataan jalkapallon milloin koripallon säännöin, kunhan vain ne säännöt ovat selkeät. Uusperheen on siis tehtävä pelisäännöt selviksi ja juuri se vahvistaa uusperhettä."

Uusperhe ei ole lasten vaan vanhempien valinta

KUUKAUDEN VALINNAT

67

Kuopion ev.lut. seurakuntien jäsenmäärä on lisääntynyt vuoden alusta elokuun loppuun 67 henkilöllä. Edellisvuonna määrä väheni samana ajanjaksona 98 henkilöllä.

10€

Kymmenellä eurolla Suomen Lähetysseura saa hankittua vuoden koulutarvikkeet yhdelle oppilaalle Senegalissa.

50 000

Kirkon Ulkomaanapu on myöntänyt katastrofirahastostaan 50 000 euroa Haitin hirmumyrskystä kärsineiden ihmisten auttamiseen.

”Muusikko **Pauli Hanhiniemi** on Suomen Lähetysseuran *Toivoa.fi*-kampanjan uusi lähettiläs. Kampanja muistuttaa, että kaiken epätoivon ja epävarmuuden keskellä maailmassa on yhä toivoa ja kuka tahansa voi ryhtyä toivon lähettilääksi.

Toivon lähettiläänä Hanhiniemi tutustuu Lähetysseuran työhön Boliviassa.

”Espanjan Aurinkorannikon suomalainen ev.lut seurakunta sai *Jenny ja Antti Wihurin rahastolta* 20 000 euron avustuksen Fuengirolaan tulevan uuden seurakuntakodin kunnostamiseen.

Fuengirolaan valmistuva uusi seurakuntakoti auttaa merkittävästi työn toteuttamisessa, sillä vanha seurakuntakoti on jo usean vuoden ajan ollut tiloiltaan liian pieni ja käytöltään ylikuormitettu. Uuden tilan ennakoidaan olevan käytössä alkuvuodesta 2017.

Suomalainen ev.lut. seurakunta Aurinkorannikolla on osa Suomen Kirkon ulkosuomalaistyötä. Alueella on talvisin noin 25 000 suomalaista, joita seurakunta kohtaa ja auttaa hyvin vaihtelevissa tilanteissa.

PÄÄKIRJOITUS

Minun kirkkoni on ihmistä lähellä

Kuopion seurakunnat julkaisee *Minun kirkkoni* -videoita, joissa kuvataan seurakuntalaisia, vapaaehtoistyöntekijöitä sekä työntekijöitä arjen ja elämän keskellä. Videot tuottaa Yle Kantti ja ne jaetaan Kuopion ev.lut. seurakuntien YouTube-kanavalla. Ensimmäisessä videossa on kuvattu Alavan seurakunnan pastori **Anu Kivirantaa**. Hän osallistui Liikenneturvan ja poliisin yhteisiin heijastinpartioihin, jotka auttoivat ihmisiä aamuliikenteessä näkymään. Kirkko haluaa olla mukana ihmisten elämässä ja jalkautuu entistä enemmän sinne, missä ihmiset jo ovat eli kaduille ja toreille.

Suomen Ekumeeninen Neuvosto vietti syyskokousta Kuopiossa. Oli huomiota herättävä näky, kun katon isä **Gabriel** saapui paikalle valkoisessa viitassaan. Ortodoksipiispa Leo puolestaan kertoi, että ihmiset lähestyvät häntä paljon helpommin virka-asun ollessa päällä. Luterilaiset papit eivät kovin helposti erotu ihmisjoukosta. Paitsi ehkä silloin, kun heitä kokoontui Kuopioon synodaalikokoukseen kerralla yli 300.

Matalan kynnyksen kohtaamispaikka Arkki saattaa taas saada tilat, kun Diakoniakeskus muuttaa Vuorikadulle. Kirkon työntekijät haluavat olla ihmisten tavoitettavissa. Ota yhteyttä oman seurakuntasi työntekijään, kun kaipaat keskustelukumppania. Kysymykset tai ongelmat voivat olla miltä elämänalueelta tahansa.

Sairaalasielunhoito on sairaalassa ja hoitolaitoksissa tapahtuvaa auttamista. Perheneuvonnassa selvitetään parisuhteeseen ja perheeseen liittyviä kysymyksiä. Diakoniakeskus tarjoaa apua ja tukea erityisryhmille. Kirkon keskusteluapua on tarjolla Palvelevan puhelimen, Palvelevan chatin, Palvelevan netin ja Palvelevan kirjeen myötä. Päivystäjät ovat kirkon vaitiolovelvollisia koulutettuja vapaaehtoisia sekä työntekijöitä.

”**Kirkko haluaa olla mukana ihmisten elämässä**

Kirkko osoittaa tukeaan myös muilla tavoin. Osa kirkoista niin Suomessa kuin maailmallakin soittivat saattokelloja Aleppon uhreille. Näin tehtiin myös Kuopion seurakuntien kirkoissa. Saattokellot soivat 24.10. asti, jolloin oli YK:n päivä sekä rauhan, ihmisoikeuksien ja kansainvälisen vastuun rukouspäivä. Aloite saattokellojen soittamiseen lähti Helsingin Kallion seurakunnasta. Kyseessä oli ensimmäinen kerta, kun Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnat soittavat kellojaan näin laajasti myötätunnon eleenä kansainvälisessä kriisitilanteessa.

MINNA SIIKANIVA
minna.siikaniva@evl.fi

Kirsi Heikinheimo ja **Vuokko Malinen** ovat perehtyneet uusperheiden perhedynamiikkaan.

Ryhmäytymällä uusperheeksi

Vuokko Malinen väitteli viime vuonna Itä-Suomen yliopistossa uusperheen parisuhteen tukemisesta. Tutkimuksessa haettiin tieteellistä näyttöä parisuhdeterapian vaikuttavuudesta. Perheterapiassa havaittavien ongelmien ennaltaehkäisemiseksi Malinen on luonut koulutusmalleja eri elämäntilanteissa oleville ryhmille ja myös uusperheille.

”Suuri riski uusperheelle on, jos toinen ei pysty hyväksymään toisen lapsia. Uusparin kannattaisi aina muistaa, että paras kehu mitä toiselle voi sanoa, on kehua tämän lapsia.”

Uusperheen pitäisi osata ryhmäytyä vuoden sisällä, jottei perhe jakautuisi pysyvästi biologisten linjojen mukaan. Tavallista nimitäin on, että uusperheessä joku tuntee itsensä ulkopuoliseksi.

”Lapsikin voi kokea jäävänsä ulkopuoliseksi ja kokea uusaikuisen itselleen kilpailijaksi. Tutkimuksen mukaan kuitenkin ulkopuolisuuden kokemus on suurempi miehillä kuin naisilla”, Malinen sanoo.

”Miehen on pystyttävä tekemään valinta menneisyyden ja tulevaisuuden välillä, muutoin hän jää vain murrosikäisten tapaan reagoimaan tilanteisiin. Lasten oman biologisen vanhemman pitää osata valtuuttaa uusi puoliso tasavertaiseksi kasvattajaksi ja se on ilmaista lasten kuullen.”

Malisen koulutusmalli uuspareille on pohjimmiltaan psykoedukaatiota. Mentalisoituminen saadaan alkuun, kun ensin saadaan riittäkatkaistua ja pystytään rauhoittumaan.

Mallissa pyritään positiivisen tunnetilan vahvistamiseen.

”Se on olennaista lasten kannalta, sillä riittelevien vanhempien perheissä lasten turvallisuuden tunne heikkenee ja kognitiivinen suorituskky laskee”, Malinen toteaa.

KAIJA VUORIO

Merkittäviä tekoja

Kerho. Ollessani pienten lasteni kanssa kotiäitinä 1980-luvun loppupuolella, lapsilleni ja minulle tuli hyvin tärkeäksi kodin ulkopuoliseksi paikaksi seurakunnan vanhempi-lapsi-kerho. Kerhossa lauloimme, leikimme ja juttelimme yhdessä. Lapsilla oli leikkikavereita ja aikuisilla juttuseuraa. Kerho oli viikon kohokohta meille kaikille. Kerhosta on hyvät muistot ja kiitollisena ajattelen kerhon vetäjiä ja sitä, että tällaistaakin pientä, piristävää toimintaa kirkko järjestää meille tavallisessa arjessa.

Kurssi. Arjen pyhyyttä on jo pelkkänä ajatuk-
sena ihanalta kuulostava kirkon lähimmäis-
palvelukurssi. Kurssilla saatetaan yhteen apua tar-
vitsevia ja heitä, jotka haluavat olla lähimmäi-
selle tueksi, avuksi ja iloksi. Arvattavasti sekä
apua tarvitsevat että sitä tarjoavat ihmiset saa-
vat sisältöä, iloa ja hyvää mieltä elämäänsä.

Viime aikoina minusta on tuntunut erityi-
sen hyvälle se, että kirkkoni tekee rohkeita
arjen tekoja hätää kärsivien ihmisten puolesta
ja hyväksi.

Kirkonkellojen soittaminen. Alep-
pon saattokello-
jen soittaminen Syy-
rian sodan pommi-
tusten uhreille on
kaunis ja koskettava
teko. Tekona kirkon-
kellojen soittaminen
on melkoisen pieni,
mutta silti sillä tun-
tuu olevan suuri vai-
kutuksen ihmisiin. Toi-
von, että kaukaisen
pohjoisen kellojen
soitto vie myös minun
osanottoni ja myötä-
tuntoni niille ihmi-
sille, jotka tuon hirveyden keskellä joutuvat elä-
määnsä elämään.

Tieto tästä kauniista eleestä on kiirinyt
ympäri maailmaa. Kirkkojen kellot soivat nyt
muuallakin maailmassa satojen Suomen kirkko-
jen lisäksi.

Ovien avaaminen. Kirkon ovien avaaminen
hädässä oleville ihmisille, jotka eivät ole saa-
neet turvapaikkaa maastamme on teko, joka
kertoo, että kirkko kuuntelee sydämen ääntä ja
tekee sitä, mitä se opettaa.

EIJA TANNINEN-KOMULAINEN

**Kirkkoni
tekee
rohkeita
arjen tekoja
hätää
kärsivien
hyväksi**

Synodaalikokous syvensi ym

Musta joukko täytti Kuopion kaupunginteatterin, kun kolmisensataa hiippakunnan pappia kokoontui synodaalikokoukseen.

Ohjelmassa oli vierailijoiden luentoja, pyydettyjä puheenvuoroja ja vireää yhteiskustelua. Avaussanoissaan piispa **Jari Jolkkonen** muistutti Paavalin pukukoodista. ”Pukeutukaa sydämelliseen armahtavaisuuteen”. Tässä hengessä papit tukevat toisiaan työssä ja elämässä.

Ja opiskelussa. Jolkkonen otti esiin anglikaanisen kirkon pappislupauksen. Siinä luvataan tietenkin uskollisuutta kirkon opille, mutta lisäksi papit sitoutuvat ”ahkeruuteen raamatunluvussa ja kaikessa opiskelussa, joka syventää uskoa ja varustaa todistamaan evankeliumin totuuden puolesta”.

Tästä syystä synodaalikokouskin pidetään. Että ymmärrys syvenisi.

Kieli uudistuu

Jumalanpalvelus ei ole sisälukuharjoitus, professori **Gail Ramsaw** muistutti pappeja. Vaikka asiat ovat yleviä, niistä on puhuttava raikkaasti ja nykyaikaisesti. Jokaisen sukupolven iloinen tehtävä on etsiä ne sanat, joilla juuri meidän ajan ihminen ylistää Jumalaansa.

Tästä heräsi papistossa vilkas keskustelu. Saako liturgista kieltä kehittää myös paikallistasolla? Vai päättääkö käsikirjakomitea esimerkiksi ehtoollisrukousten sanamuodot? Uudistuuko liturgia kirkon ylätasolta vai alatasolta käsin? Ramsaw jätti asian avoimeksi. Hän ehdotti kysymään esimiehiltä.

”Joka tapauksessa messun kielen täytyy olla raamatullista, teologista ja vertauskuvallista. Eikä se saa sulkea ketään ihmisryhmää ulkopuolelleen”, Ramsaw painotti.

Messu kaiken keskus

Mutta miksi ylipäätään kiinnostua jumalanpalveluksesta? Professori **Gordon W. Lathrop** vastasi luennollaan näin:

”Kirkko ei ole näkymättömien oppien kokoelma, vaan se on koolle tulleiden ihmisten yhteisö. Siksi liturgia eli yhteinen jumalanpalvelus luo kirkon.”

Piispa Jolkkonen ikuisti kokouksen tunnelmia kännykällään.

Asian voi sanoa toisinkin: ei ole kirkkoa ilman jumalanpalvelusta. Lutherille kirkon tuntomerkit olivat liturgisia.

”Tässä luterilainen peruste seurakuntalaisia osallistamaan jumalanpalvelukseen”, totesi eräs pappi käytäväpuheissa.

Jos pappi messuaa yksin eikä kukaan ole hengessä mukana, kyse ei ole kirkosta ja jumalanpalveluksesta, vaan papin yksityisestä hengellisyyden harjoittamisesta, jota hereillä pysyvät seuraavat sivusta.

Joku taas mietti, mitä messun korostaminen merkitsee seurakunnan monille kerhoille, nuorten toiminnalle ja vapaaehtoistoiminnalle. Eikö siinä vihjata, että jotkut kirkon työntekijäryhmät tekevät jotenkin toisarvoista työtä?

Kyllä kirkon täytyy olla muutakin kun hartaustilanteita.

HISTORIALLISTA

Leirikeskuksista alkoi riparibuumi

Rippileiri on ollut näihin päiviin saakka miltei rippikoulun synonyymi. Leirimuotoiset rippikoulut yleistyivät 1950-luvulla; Tampereen Isosaaren rippileiri oli ensimmäisiä vuonna 1953.

Ajan hermolla oltiin Kuopiossakin. Vuonna 1946 kaupunkiseurakunta vuokrasi nuorisotyötä varten NNKY:n omistaman Taimelan lastenkodin, joka sijaitsi lähellä Valkeisen rautatiepysäkkiä. Hankinta ei ollut aivan napakymppi, sillä lastenkodin lapset hoitajineen jäivät asumaan kiinteistöön. Niinpä vuokrasopimusta ei uusittu ja NNKY myi kiinteistön vuonna 1954 kaupungille.

Sen sijaan Iso-Valkeisen Puijon puoleiselta rannalta löytyi ihanteellinen poukama, joka oli entisen Julkulan pappilan maiden rajalla. Poukaman kesäkotit valmistui talkootyönä vuonna 1949. Siellä pidettiin varhaisnuorison viikonloppu- ja kesäleirejä sekä rippikouluja.

Poukama oli niin kiinni Puijossa, että polku kaupungista Päivärantaan kulki pihan poikki. Vasta kun ylempi talo rakennettiin vuonna 1963, alue aidattiin omaksi tontikseen.

Kaupungin ja Kuopion maalaiskunnan kuntaliitos 1969 pani maaseurakunnan pitämään omia puoliaan. Se rakennutti viime töikseen Rytkylle, parinkymmenen kilometrin päähän kaupungista, niin hyvin varustellun leirikeskuksen, että kokonaisuuteen sisältyi jopa sisäpelihalli. Majoitustiloja oli 50 hengelle, lisäksi varustuksiin kuului asunto, ruokasali ja keittiö. Leirikeskus valmistui vuonna 1968, ja se oli pitkään ensisijaisesti Kallaveden seurakunnan käytössä.

Rytkyn leirikeskuksen lisätilana oli parin vuosikymmenen ajan Penkereen leirikeskus, josta luovuttiin vuonna 2013. Penkerekin oli entinen lastenkoti, jonka Kuopion maaseurakunta oli alun alkaen perustanut Päivärantaan ja raken-

KUOPION KULTTUURIHISTORIALLINEN MUSEO

Poukama laajeni kesäkodista ympärivuotiseksi leirikeskukseksi 1960-luvun mittaan.

nuttanut sitä varten punatiilisen Kesärannan. Kesärannasta lastenkoti siirrettiin vuonna 1941 Penkereen tilalle, jossa se toimi vuoteen 1990.

Seurakuntayhtymä hankki kolmannen leirikeskuksen vuonna 1977 Karttulan Hirvijärveltä. Se oli taloudellisiin vaikeuksiin ajautunut entinen lomakylä.

Hirvijärvi on vaatinut paljon investointeja. Nähtäväksi jää, voidaanko vuoden 2015 lopulla kuolleen olympiamitalisti **Eevi Pirisen** nuorisotyöhön Karttulassa testamenttaamia varoja käyttää Hirvijärven leirikeskuksen hyväksi.

KAIIJA VUORIO

märrystä

SEIJARITIKÖNEN

koolle tulemista liturgian merkeissä.

Nykänen jatkoi pyyhkeiden jakamista.

"Miksi ihmisestä ei näy, että usko tekee ihmisille hyvää? Kirkkoon tarvitaan enemmän iloa ja myönteisyyttä. Ihmisiä täytyy kannustaa ja rohkaista."

Kiistämättä vakava ilme hallitsee kirkkoa. Ehkä siksi, että maailman monet surulliset asiat ovat nekin läsnä seurakunnan elämässä.

Vakavat asiat vakavoittavat

Jordanian ja Pyhän maan ev.lut. kirkon piispa **Munib Younan** toi omat terveisensä Kuopion papeille.

Menestysteologiat kukoistavat kaikkialla, myös Suomessa. Uskon nimissä luvataan mahdottomia. Uskonolliset ääri liikkeitä vaativat sokeaa kuuliaisuutta.

"Tähän luterilaisuus vastaa sanomalla armosta", Younan muistutti.

Pelastus tulee yksin Kristuksen kautta, sitä ei ansaita loputtomalla pinnistelyllä tai ehdottomalla kuuliaisuudella.

Myös sanoma luomisesta kertoo vapautuksesta. Koska ihmiset on luotu Jumalan omiksi, heitä ei saa myydä millään tavalla. Silti ihmiskauppa rehoittaa monissa muodoissa: lapsityövoima, lapsiavioliitot, lapsisotilaat, ihmislakuljetus ja työläisten riisto. Pakolaisetkin nähdään usein poliittisena kauppavarana.

Younanin mukaan tähän kaikkeen kirkon täytyy puuttua profeettallisella viestillään.

Eikä luomakuntaan ole myytävänä. Senkin varjeleneminen kuuluu kristittyjen perustehtäviin. Kirkon on puhuttava selkeästi ilmastonmuutoksesta.

KARI KUULA

Ilon kautta

Helsingin Sanomien toimittaja **Anna-Stina Nykänen** kertoi raikkaasti löytämästään luterilaisesta identiteetistä. Hän oli ylpeä luterilaisesta hyvinvointivaltion ideasta, runsaasta virsilaulusta ja kielen arvostamisesta.

Pyyhkeitäkin saatiin. Maallistumista korostetaan Nykänen mielestä aivan liikaa kirkossakin.

"Älkää tuijottako sitä, kuka istuu kirkon penkissä ja kuka ei. Kirkossa käyminen ei kerro koko totuutta ihmisestä. Tärkeää on, että luterilainen eetos toteutuu ihmisten arjessa ja työssä."

Professori Lathrop tosin esitti luennossaan päinvastaisen ajatuksen: kirkko on nimenomaan hengellistä

Synodaalikokous

✦ Kuuden vuoden välein järjestettävä synodaalikokous kokoaa Suomen papit yhteen hiippakunnittain. Kokouksessa keskustellaan ajankohtaisista ja teologisista kysymyksistä.

✦ Synodaalikokouksia on järjestetty Suomessa keskiajalta lähtien. Sana "synodaalikokous" tulee kreikan kielen sanasta *syn odos*, joka tarkoittaa "yhteistä tietä", neuvottelua ja kokousta.

Minun kirkkoni – Anu Kiviranta

Ensimmäinen video sarjasta "Minun kirkkoni" on julkaistu. Yle Kanetti tuottaa Kuopion seurakunnille lyhyitä videoita, joissa kuvataan seurakuntalaisia, vapaaehtoistyöntekijöitä ja työntekijöitä arjen ja elämän keskellä. Videot jaetaan Kuopion ev.lut. seurakuntien YouTube-kanavalla. Ensimmäisessä videossa kuvataan Alavan seurakunnan Anu Kivirantaa kertomassa tiestään papiksi ja työn keskellä muun muassa jakamassa heijastimia näkymistempauksessa.

Lokakuussa tempaistiin pyöräilijöiden ja kävelijöiden näkyvyyden puolesta Itä-Suomessa. Liikenneturvan ja poliisin yhteiset heijastinpartiot auttavat ihmisiä aamu-liikenteessä näkemään ja näkymään. Yhteistyössä olivat mukana myös Kuopion kaupunki ja Kuopion ev.lut. seurakunnat. Pastori Anu Kiviranta piti pienen rukoushetken tilaisuuden aluksi ja siirtyi sen jälkeen yhden suoja-

tie-enkelin kanssa jakamaan heijastimia ja pyöränvaloja.

MINNA SIIKANIVA

KIMMO SALVÉN

Pastori Anu Kiviranta (oik.) osallistui lokakuussa järjestettyyn heijastinkampanjaan.

ERIKOISHAMMASTEKNIKKO

ESA-MATTI KOPONEN

Puijonkatu 26, III kerros puh. (017) 261 3370

Uudet hammasproteesit, pohjaukset ja korjaukset
LAATU- JA TYÖTAKUU

Lähetä surunvalittelusi.

punaisenristinkauppa.fi

→ Adressien tekstaus

tai puh. 020 701 2211

Punainen Risti

Pitopalvelua

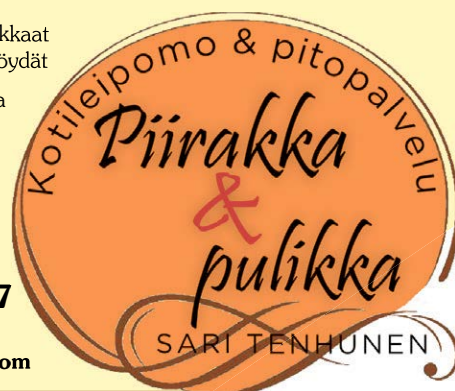
Ilon ja surun hetkellä
olemme palveluksessanne

- Kaikkiin kodin juhliin maukkaat kylmät tai lämpimät pitopöydät
- Kotileivonnaiset tilauksesta (ilmainen kotiinkuljetus)
- Meiltä myös astiat, liinat, kukkalaitteet, tarjoilu henk.kunta, jne.

puh. 050 305 1737

tai s-posti

piirakkapulikka@luukku.com

Milloin viimeksi proteesisi on tarkastettu?

Hammasproteesit ovat osa terveyttäsi!

Suosittelen yli 40 vuoden kokemuksella tarkastusta
1-2 vuoden välein.

Tervetuloa tuttuun, turvalliseen ja ammattitaitoiseen hoitoon!

Jorma Päivinen

erikoishammasmekanikko, hammasmekanikkomestari

Kuopion

Hammasproteesi klinikka

Vuorikatu 36, 70100 Kuopio • Puh. (017) 262 2121 • info@kuopionhammasproteesiklinikka.fi

Lue lisää uusituilta nettisivuiltamme:

www.hammasproteesiklinikka.fi

Testament

Testamenttiasiaain infotilaisuus

Maanantaina 7.11.2016 klo 13.00-15.00

Pelastusarmeijassa, Kauppakatu 55-57, Kuopio

Asiantunteva lakimies jakaa tietoa testamentti- ja perintöasioista.

Tilaisuus on kaikille avoin. Kahvitarjoilu.

TERVETULOA

kuuntelemaan ja keskustelemaan!

Onko täällä lupa puhua?

Kuopiossa ja Varkaudessa ryhdyttiin auttamaan yksinäisiä vanhuksia Senioripysäkin ryhmällä. Siilinjärvellä mallia sovellettiin jo nuoremmille.

Tulokset ovat lupaavia. Moni vanhus on tullut näkyväksi myös itselleen, ja on nähty jo sisäisiä kasvutarinoita. "HelsinkiMission kehittämässä ammatillisessa Senioripysäki-kusteluryhmässä ikääntynyt on voinut jakaa yksinäisyyttä ja elämäkokemusta. On tullut tunne siitä, että ei ole asioidensa kanssa yksin", kertoo Senioripysäki-ohjaajien kouluttaja, psykoterapeutti **Marjut Jaakkosela**.

Lokakuussa Kuopiossa valmistui 11 Senioripysäki-ohjaajaa, joista kahdeksan on KY-Sin erikoissairaanhoidosta ja kolme on seurakunnista ja yhdistyksestä.

"Jos ikääntynyt kokee yksinäisyyttä ja haluaa Senioripysäkin ryhmään, niin kannattaa keskustella kotihoidon tai lääkärin kanssa, jotta saa meille läheteen", kertoo sairaanhoitaja **Jenny Kampman** KYSin vanhuspsykiatrian poliklinikalta.

Senioripysäkin ryhmämalli on ollut hyvä hoitomuoto lievää tai keskivaikeaa masennusta sairastaville. Seuraavat ryhmät alkavat KYSillä vuoden 2017 puolella ja ne ovat maksuttomia. Siilinjärvellä mallia sovelletaan jo nuoremmille, jossa 20–65 -vuotias voi hakeutua aikuispsykiatrian ryhmään lääkärin lähetteellä.

Teemoilla aikamatkalle

Kusteluryhmässä on ohjaajan lisäksi 5-10 henkilöä. Kokoontumisia on viikoittain, yhteensä 15 kertaa.

"Ryhmä on aloituksen jälkeen suljettu ja luottamuksellinen. Näin voi jakaa asioita, joita teemoissa nousee", Jaakkosela toteaa.

Teemoina voivat olla yksinäisyys, ikäänty-

Tuoreet Senioripysäki-ryhmien ohjaajat ovat iloisia ryhmänsä toimivuudesta. Vasemmalla kouluttaja, psykoterapeutti Marjut Jaakkosela.

misen tuomat muutokset, parisuhde, masennus ja häpeä.

"Tavoitteena ei ole asioiden mahdollisimman syvä käsittely, vaan vapaa keskustelu. Teemojen avulla joutuu tai saa tehdä aikamatkan menneisyyteen, kohdata nykyisyyden haasteita tai pohtia tulevaisuuttaan. Halutessaan voi olla hiljaa ja kuunnella, jos ei jaksaa puhua."

Jaakkosela lisää, että ryhmän imu alkaa kannatella jo alkumetreillä. Jaetuille ajatuksille ja tunteille löytyy uusia merkityksiä ja näkökulmia. Yksinäisyys, masennus ja ahdistuneisuus voivat lieventyä.

"Moni on kokenut, että tulee kuulluksi ja nähdyksi. Ryhmässä ollaan kuin peiliallasissa. Muutoksen voi tehdä silti vain itse. Sosiaaliset taidot aktivoituvat ja ryhmään kuulumisen tuo verkoston elämään."

Seurakunnan ryhmään puhelinsoitolla

Seurakunnan Senioripysäkin ryhmiin ei tarvi-

ta lähetettä, vaan sinne voi ilmoittautua puhelimitse. Uusi ryhmä alkaa ensi vuonna.

"Jonkun on helpompi tulla seurakunnan ryhmään. Sovimme tapaamisen ja mietimme, onko tämä se, josta on apua", selvittää Kallaveden seurakunnan diakonia-työntekijä, Senioripysäkin ohjaaja **Maarit Kirkinen**.

Kirkinen on ohjannut yhden ryhmän Pohjois-Savon Muisti ry:n työntekijän **Tiina Halosen** kanssa.

"Jakamisen mahdollisuus ja vertaisuus yksinäisyyden kokemuksista nousivat ikääntyneissä vahvasti esille. Ryhmään oli hyvä tulla ja siellä syntyi jopa ystävyyssuhteita", Halonen ja Kirkinen kertovat.

Kotona köhnöttäjät etsinnässä

Mutta miten löytää ne kaikkein yksinäisimmät ikääntyneet, jotka eivät jaksakaan nousta edes vuoteesta ja joilta on kadonnut elämänhalu?

"Matalien kynnyksen kautta. Teemme työtä, jotta tavoitamme heidät", painottaa Kirkinen.

Myös Varkauden seurakunnan diakonia-työntekijä, Senioripysäkin ohjaaja **Ellen Väntti** korostaa verkostoja.

"Kovasti haluamme löytää ne kotona köhnöttäjät ja auttaa. Kirje ja puhelinsoittokin ovat hyviä keinoja kysyä: tulisitteko mukaan?"

Senioripysäkin ryhmistä on tullut niin Varkauden kuin Kallaveden seurakunnassa onnistumisen iloa.

"Ryhmässä on noussut helpottunut huokaisu: Onko täällä lupa puhua?"

Ellen Väntti nostaa esille ohuet signaalit diakonia-työssä.

"Pitää osata avata asiat ihmisten kielelle, jotta joku uskaltaa tulla ryhmään ja kirkon pariin."

"Ohjaaja onkin 'kättilö', joka auttaa yksinäistä kasvun tielle. Seurakunnan ryhmässä ollutta voidaan rohkaista saamaan enemmän apua esimerkiksi masennukseen", Väntti ja Kirkinen toteavat.

SEIJA RYTKÖNEN

KIRJASTA LÖYDETTYÄ

Liian hyvä epäilyttää

Oli kerran kristitty ja hänellä ateistinaapuri. Kristityllä oli tapana kiittää Jumalaa kaikesta. Kun hän avasi aamulla oven ottaakseen lehden portailta, hän sanoi ääneen: "Kiitos Herralle, tänään hän antoi ihanan päivän."

Tämä ärsytti ateistinaapuria. Vai on kaikki muka Jumalan lahjaa. Anne- taanpa kristitylle opetus. Ateisti osti kaupasta tuhdin kassillisen elintarvikkeita, laittoi sen kristityn ovelle ja jäi nurkan taakse odottamaan.

Kohta kristitty avasi oven ja huomasi ruokakassin. "Kiitos Herralle, hieno lahja", hän huudahti. Silloin ateisti pomp-pasi nurkan takaa sanoen: "Ei Jumala noita ruokia sinulle antanut. Minä ne

ostin kaupasta ja laitoin portaillesi."

"Kiitos Herralle", kristitty totesi uudestaan. "Hän antoi minulle kassillisen ruokaa ja pakotti vielä ateistin makamaan siitä!"

Loistava tarina. Silti jokin siinä hie-man vaivaa.

Kristityn maailmankatsomus on epäilyttävän luja. Mikään kritiikki ei pure siihen. Joskus terävältä näyttävä vastargumenttikin saattaa kääntyä pointiksi uskon puolesta.

"Uskontonne on ihmisten keksintöä", sanoo ateisti.

"Kyllä, sillä Jumala toimii ihmisten kautta", kristitty vastaa.

Jopa kärsimyksen ongelma kumoutuu kristityn katsannossa. Ateisti: ei voi olla Jumalaa, kun maailmassa on niin paljon kärsimystä. Kristitty ajattelee aivan

toisin. Jos itse Jumalan Poika kärsi ristillä, kärsimys selvästikin kuuluu Jumalan sallimuksiin.

Miksi? Sitä emme tiedä. Mutta se, ettemme tiedä selitystä kärsimykselle, ei kumoa itse Jumalan todellisuutta. Emme osaa selittää painovoimaakaan, mutta se on silti totta.

Uskoa perustelemaa ja puolustavaa kirjallisuuden lajia kutsutaan apologetiikaksi. Sellaisen lukeminen tekee hyvää epäilijälle, joka kuitenkin tahtoo kaikin voimin liittyä kristilliseen uskoon. Suuriin kysymyksiin on olemassa ihmeen hyviä vastauksia.

Joskus tosin liian hyvät vastaukset tuntuvat epäilyttäviltä. Onko näky-

mättömään tuonpuoleiseen uskominen todellakin näin simppele juttu?

Liian hyvyssä vastauksissa piilee myös ylimielisyyden vaara. Se varmaan häiritsee kyseisessä vitsissäkin. Ateisteja pidetään typeryksinä ja kristittyjä nokkelina. Ei huomata, että ateistit kertovat samaa vitsiä, mutta eri tarkoituksessa. He nauravat hölmöille kristityille, jotka selittävät kaiken parhain päin – vastoin selviä faktoja.

KARI KUULA

Ihana opiskelijaelämä alkaa!

Opiskeluaikana voi käynnistyä ystävyys, joka kantaa läpi elämän. Tärkeää on, että kukaan porukassa ei jäisi yksin.

Tuulia Pelkonen, Jenni Korhonen ja Ossi Pärssinen ovat tunteneet toisensa parin viikon ajan. Jenni ja Ossi ovat muuttaneet Kuopioon syksyllä, Tuulialla alkoi jo kolmas vuosi opintoja. Tutustuminen on tapahtunut Rauhanyhdistyksen seuroissa ja niiden jälkeen nuorten järjestämissä iltakylissä, joissa muun muassa lauletaan yhdessä *Siionin lauluja*. Opiskeluiden aloittaneille oli selvä juttu, että he suuntaavat liikkeen toimintaan uudella paikkakunnalla. Sieltä löytyy tuttuja ja ystäviä. Samassa elämäntilanteessa olevien kanssa yhteys syntyy nopeasti.

”Se on jännä juttu, miten usko yhdistää ja voi heti ruveta juttelemaan ihan mistä vaan”, joku pöydän äärellä heittää, ja muut nyökyttelevät.

Konkari Tuulia sanoo, että lukukauden alkua odottaa innolla. Silloin saapuu ihmisiä, jotka tuovat vaihtelua porukkaan.

”Monesti syksyisin on niin paljon kaikkea menoa ja ohjelmaa, että menemisiä pitää ihan rauhoittaa välillä.”

Kolmesti viikossa seurat, niiden jälkeen kylät sekä kaikki muu vapaa-ajan vietto. Kyliä eli kokoontumisia järjestetään muinakin iltoina, on myös lentopalloa, pelailua, kuutamokävelyjä. Kiirettä riittää, jos osallistuu jokaiseen menoon.

Minne mennään?

Jenni lähti uuteen porukkaan kämppiksensä kanssa. Ossi kertoo, että mukaan pääsi tosi nopeasti. ”Jos joku on uusi, niin hänen luokseen mennään ja kysellään kuulumisia.”

Tuulia kuuluu Rauhanyhdistyksen opiskelijoiden ideointiryhmään ja tänä syksynä kokeillaan kerran kuussa ”yleisiä iltakylä”, jossa seurojen lopussa ilmoitetaan ennalta sovitut osoitteet, missä illanviettoa jatketaan. Silloin kaikkien on helpompi lähteä seuraan, ehkä niiden ujompienkin.

”Kyllä sitä miettii, miten kaikkia voisi rohkaista mukaan, ettei kukaan jäisi yksin.”

”Usein me jäädään seurojen jälkeen eteiseen juttelemaan ja kyselemään, kenen luokse voidaan lähteä. Sitten jonkun hermot pettävät jossain vaiheessa, että ”mennään meille”, Tuulia kertoo hymyillen.

Yhteisöllisyys kantaa

Parasta opiskelijatoiminnassa on kokonaisuus, johon kuuluvat seurat sekä iltakylät. Sekä perinteisesti perjantaisin puoli yhdeksältä Tuomiokirkossa tunnin ajan soivat virret.

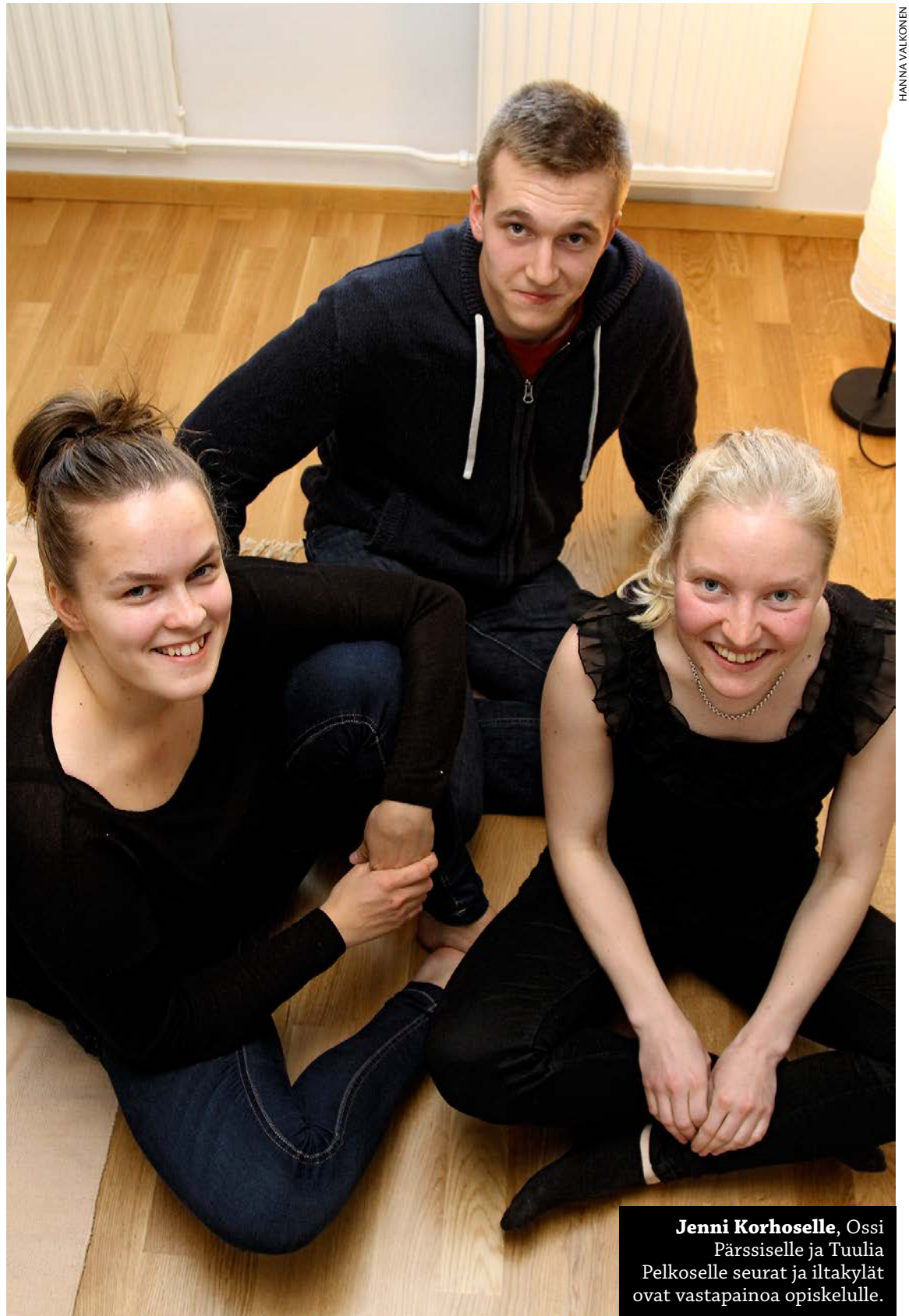
”Keskiviikkoisin on hyvä päästä rauhoittumaan. Kaikki se on vastapainoa opiskelulle. Sitten jaksaa taas loppuviikon”, tuumaa Ossi.

Syvälliset keskustelut ja yhteisöllisyys. Voi pohtia asioita yhdessä. Joku kuuntelee, saa tukea ja voi kysyä neuvoa.

”Tule tutustumaan toimintaan. Avoimin mielin ja ennakkoluulottomasti.”

”Et menetä mitään, ja kyllä yleensä tilanteista pääsee pakoinkin, jos paniikki tulee”, naurahtaa Jenni.

HANNA VALKONEN

Jenni Korhoselle, Ossi Pärssiselle ja Tuulia Pelkoselle seurat ja iltakylät ovat vastapainoa opiskelulle.

Ystäviä ja yhteyttä

Haastan sinua elämän uteliaisuuteen. Älä tyydy siihen, mitä sinulla jo on, vaan etsi ja löydä rohkeasti uutta. Lähde liikkeelle. Elämä on rikas ja moniulotteinen”, sanoo oppilaitospastori **Raimo Hakkarainen**.

”Toiseksi, rohkaista sinua yksinäisyydestä yhteyteen. Älä jää murehtimaan omien ajatusten kanssa. Lähde löytämään toisia ihmisiä ja Jumalaa. Hänellä on sinulle paljon annettavaa.”

Hakkarainen on vuosien aikana nähnyt ja kokenut monta syksyä, jolloin uudet opiskelijat tulevat kaupunkiin. Koti ja ystävät ovat kaukana, ja nuori aikuinen hakee paikkaansa uusissa kuvioissa.

Kuopion evankelis-luterilaisten seurakuntien oppilaitostyö tarjoaa matalan kynnyksen toimintaa. Tärkeimpänä viikoittaisena yhteen

kokoajana on Tuomiokirkon Perjantaimessu, jonka jälkeen voi viettää iltaa Pappilassa jatkoilla. Kerran kuussa perjantaina Pappilassa järjestetään klubimusiikki-ilta.

”Elokuvakerhoa, Luomus-kuoroa, peli-iltoja, hyvin monenlaista toimintaa. Uusia ideoita saa heittää, olemme korvat avoimina.”

”Opiskelijat toivovat yhä enemmän yhdessäoloa ja tapahtumia, jotka ovat alkoholittomia. Tähän Pappilan toiminta haluaa vastata, tuoda perinteisten opiskelijoiden bileiltojen rinnalle vaihtoehdon. Kaunis ja viihtyisä vanha puutalo tarjoaa tähän mainiot puitteet.”

Keskusteluapua ja hengellistä tukea

”Nuori aikuinen kaipaa aidosti uusia ystäviä ja porukkaa, johon kuulua. Ja kyllä monilla on mukana myös hiljainen kaipuu elämän-

kumppanin löytymiseen. Pappilan toiminta on monimuotoista, sieltä löytyy jokaiselle jotakin. Näitä ihmisten kohtaamisia haluamme edesauttaa.”

Tämän syksyn uusi avaus on tiistaisin klo 14–20 Pappilalla *Meidän ilta*, johon voi tulla koulupäivän jälkeen oleskelemaan, viihtymään ja tapaamaan kavereita.

”Jos haluat keskustella elämän kipukohdista, ota rohkeasti meihin oppilaitospappeihin yhteyttä. Voit sopia tapaamisen helpoiten sähköpostin kautta. Minkä tahansa asian kanssa voit tulla juttelemaan, olemme sitä varten olemassa”, Hakkarainen muistuttaa.

HANNA VALKONEN

www.yhteishenki.fi
Vanha Pappila, Kuninkaankatu 12

Oppilaitospastori Raimo Hakkarainen haastaa sinut lähtemään liikkeelle.

Perunkirjoitukset, perinnönjaot, testamentit ym.
ASIANAJOTOIMISTO
ESA AIRAKSINEN
 Tulliportinkatu 34, Kuopio
 (017) 262 5300, esa.airaksinen@kolumbus.fi

PERUNKIRJOITUKSET
 testamentit - kauppakirjat ym. asiakirjat ammattitaidolla
 ja joustavin maksuehdoin
Herastuomari Leila M. Tuomainen
 p. 044 211 9876

Perunkirjoitukset

Luotettavasti – asiakasystävällisin hinnoin
 Tapionkatu 5-9 Kuopio
 (myös Siilinjärvi, Nilsia)
 Tilisara p. 040 140 3262

ASIANAJOTOIMISTO KOLARI & CO. OY

Seppo Kolari, Matti Reinikainen,
 Ville Heikinheimo, Katriina Manninen, Kristian Kakko
 Kauppakatu 39 A, 4.krs, 70100 KUOPIO
 (017) 265 7777/puh. (017) 261 1085/fax.
 www.kolari-co.fi

PERHEOIKEUDEN LAKIASIAT

esim. avioehto, testamentti, perunkirjoitus
 alkaen 300 € + kulut + alv 24 %

Asianajotoimisto Kalevi Pitkänen Oy

Puistokatu 6, 70110 Kuopio
 puh. (017) 282 2211 • faksi (017) 282 3101
 www.kalevipitkanen.com • aatsto@kalevipitkanen.com

Annukan Siivous- ja Kotipalvelu

Anna-Maija Soininen, Nilsia
 0500 670 934
 annukan.siivous@gmail.com

- KODINHOITO PALVELUT
- PERUS MUUTTO- JA RAKENNUS SIIVOUKSET
- PALVELUSETELITUOTTAJA "PALVELUITA KOTIIN" -PASSI

Kotityöpalvelut
 Hoivapalvelut
 Kotisairaanhoitopalvelut
 Lapsiperheiden kotipalvelut
 Alina-lääkäripalvelut

Alina[®]
 HOIVATIIMI
 www.alinahoivatiimi.fi

Alina Hoivatiimi Kuopiossa:
 Kiekkotie 4 ja Maaherrankatu 15
 Tilaa ilmainen kartoituskäynti!
 Olemme palvelusetelituottajia!

Ota yhteyttä! Puh. 044 355 5451

Reformaatio 500 vuotta – miksi vietämme merkkivuotta

Suomessa käynnistyy lokakuun lopussa reformaation merkkivuoden vietto.

Juhlat huipentuvat vasta ensi syksynä, kun 31.10.2017 tulee täyteen 500 vuotta **Martti Lutherin** aneteesien julkaisemisesta. Tapahtuma käynnisti reformaatioksi tai uskonpuhdistukseksi kutsutun prosessin, joka synnytti protestanttiset kirkkokunnat ja hajotti yhtenäisen läntisen kristikunnan.

Merkkivuotta vietetään ekumeenisesti ja paikallisesti. Tavoitteena ei ole vain muistella menneisyyden tapahtumia, vaan pohtia, mitä annettavaa reformaatiolla voisi olla meille suomalaisille nyt ja tulevaisuudessa.

Tulitikku ruutikellarissa

Lutherin teesien taustalla oli myöhäiskeskiajalla kehittynyt käytäntö, että ripissä vaaditut hyvitysteot saat- toi korvata aneella, jonka sai rahallista korvausta vastaan. Aneiden ajateltiin myös lyhentävän ihmisen aikaa kiirastulessa. Lutherin aikaan erityisesti anesaarnaaja **Johann Tetzelin** toiminta meni monien mielestä liian pitkälle. Tetzelin väitettiin opettavan: "Kun raha kirstuun kilahtaa, niin sielu taivaaseen vilahtaa." Anesaar- nojen perusteella monet kuvittelivat hankkivansa ra- halla taivaspaikan itselleen.

Tällaista opetusta vastaan Luther kirjoitti teesinsä. Teeseissä ei esitetä radikaalia teologista uudistusta tai edes aneiden kieltämistä, vaan keskustelun järjestämistä aneiden keruuseen liittyvistä epäkohdista. Kuitenkin Lutherin teesit koettiin vaarallisiksi. Tämä selittyy osi- tain sillä, että aneet olivat merkittävä tulonlähde sekä ylivelkaantuneelle Mainzin arkkipiispa **Albrechtille** et- tä paaville, joka tarvitsi varoja Pietarin kirkon rakenta- miseen.

Lutherin teesit koettiin vaarallisiksi

Samaan aikaan koko Eurooppa, erityisesti Saksa, oli äärimmäisen jännittyneessä tilanteessa. Jännityksen ai- heita oli useita: taloudellinen kehitys ja varsinkin maa- seudun talonpoikien kurjistunut asema, erilaiset poliittiset valtakysymykset, jotka liittyivät ruhtinaiden itsenäistymispyrkimyksiin ja odotettuun keisarin vaa- liin sekä kirkon sisäiset reformipyrkimykset, jotka lii- tyivät papiston koulutukseen, moraaliin ja taloudel- lisiin eroihin. Myös uudet aatteet kuten renessanssin humanismi ja teologiset virtaukset sekä herätysliikkeet vaikuttivat yhteiskunnalliseen kehitykseen. Kirjapaino- taito mahdollisti uusien ajatusten nopean leviämisen.

Kun Luther puhui teeseissään aneiden myymiseen liittyvistä epäkohdista, eli rahasta, hän tuli kuvainnolli- sesti syytettäneeksi tulitikon ruutikellarissa. Kun pros- si oli käynnistynyt, sitä ei enää voinut pysäyttää.

Armoa

Aneeteiden ohella Luther tuo länsimaiseen kristilliseen teologiaan ja kulttuuriin jotain uutta. Omaperäisim- mät ja vaikuttavimmat ajatukset voidaan tiivistää nel- jään teemaan. Niistä ensimmäinen, ja mielestäni tär- kein, liittyy Lutherin ajatukseen: "ihminen pelastuu yksin uskosta ja yksin armosta ja yksin Kristuksen täh- den". Yksi kristikunnan perustavia kysymyksiä on aina ollut kysymys ihmisen ja Jumalan rooleista pelastumi- sessa. Voiko ihminen tehdä jotain pelastuksensa hy- väksi vai perustuuko pelastuminen kokonaan Jumalan toimintaan ja hänen armoonsa?

Kysymys kiteytyi 400-luvulla kirkkoisä **Augustinuk- sen** ja **Pelagiuksen** välisessä kiistassa, jonka Augusti- nus voitti. Augustinuksen mukaan lankeemuksen jäl- keen ihminen on perisynnin vallassa eikä hän kykene pelastamaan itse itseään. Tarvitaan siis Jumalan armo, joka muuttaa ja uudistaa ihmisen ja tekee pelastumi- sen mahdolliseksi.

Läntiseen kristikuntaan jäi kuitenkin kytemään niin sanottu semipelagiolainen ajattelu, jossa ajateltiin: "Ei kaikki voi olla kokonaan Jumalan varassa. Täytyyhän ihmisen tehdä jotain, sillä muutoin Jumala olisi syylli- nen siihen, että jotkut joutuvat kadotukseen." Teemas- ta keskusteltiin läpi keskiajan. Aina silloin tällöin nousi esille teologeja tai teologisia suuntauksia, jotka näkivät aikansa kristillisessä opetuksessa semipelagiolaisia piir- teitä ja halusivat korjata teologiaa Augustinuksen ope- tuksen mukaiseksi. Luther liittyy tähän virtaukseen. Hän korostaa armon ensisijaisuutta ja torjuu näkemyk- set, joissa pelastuminen olisi jollain tavalla riippuvainen ihmisen ominaisuuksista, teoista tai viisäudesta.

Lähimmäisenrakkautta

Armo-opin rinnalla toinen merkittävä teologinen tee- ma Lutherin ajattelussa liittyy hänen näkemykseen- sä lähimmäisenrakkaudesta. Luther korostaa kultaista sääntöä (Matt. 7:12), jonka mukaan: *kaikki, minkä tah- dotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille. Tässä on laki ja profeetat*. Toisin sanoen etiikan kantava periaate on, että ihminen asettuu lähimmäisen tilanteeseen ja miettii, mitä toivoisi itselleen tehtävän, jos joutuisi sa- manlaiseen tilanteeseen.

Sanoma kaikille

Kolmanneksi Luther piti arvokkaana, että kristinuskon sanoma tuodaan kaikkien ulottuville. Tämä ihanne se- littää hänen pyrkimystään kääntää Raamattu kansan- kielelle. Tärkeää oli opettaa kansaa lukemaan ja myös tuntemaan kristillisen uskon sanomaa. Tätä tukivat kansankielellä toimitettu messu ja saarnat sekä katekis- mukset, jotka hän kirjoitti kansanopetuksen tueksi.

Neljäs oivallus liittyy jumalanpalvelukseen. Lutheril- le jumalanpalvelus ei ole vain pappien toimittama la- tinankielinen näytelmä, jota seurakunta seuraa sivus- takatsojana. Kansankielisyyden myötä kansa saattoi entistä paremmin ymmärtää sen, mitä kirkossa tapah- tui. Kansa ei jäänyt ainoastaan katsojaksi, vaan se saat- toi aktiivisesti osallistua jumalanpalvelukseen virsilau- lun muodossa.

Myös sakramentteihin Luther suhtautuu uudella ta- valla. Hän korostaa sakramentin olevan Jumalan hyvä teko ihmiselle, ei ihmisen teko Jumalalle. Luther myös uskoo, että kirkon rukoillessa sakramentti voi muut- taa jopa jumalattoman aikuisen mielen. Seurakunnan osallisuuden periaatteen vuoksi Luther pitää tärkeä- nä, että ehtoollisella seurakunnalle jaetaan leivän ohel- la myös viini.

Lutherin teologiasta voisi tehdä myös muita nosto- ja. Tällaisia voisivat olla hänen yhteiskuntanäkemyksen- sä, jossa Luther korostaa yhteisvastuun periaatetta ja pitää ruhtinasta yhteiskunnan, koko yhteisön palvelija- na. Toinen tärkeä teema voisi olla ristin teologia, jossa korostetaan Jumalan tapaa ilmoittaa itsestään ristin ja kärsimyksen kautta.

KARI KOPPERI

Artikkelin kirjoittaja, dosentti TT Kari Kopperi työskentelee Kirkon koulutuskes- kuksen johtajana.

Kirkkokunnat kohtasivat Kuopiossa

Suomen Ekumeeninen Neuvosto kokoontui keskinäisen yhteisymmärryksen hengessä.

Karkeaa harhaoppia. Vakavaa eksytystä. Sielujen pettämistä. Näin läntiset kirkkokunnat syyttelivät toisiaan reformaation jälkeisellä vuosisadalla. Nyt kirkkokoissa soi toisenlainen ääni.

Kirkkokunnat kunnioittavat toisiaan ja haluavat oppia toisiltaan. Kiistelyn sijaan etsitään yhdistäviä tekijöitä ja kysellään, ovatko keskinäiset erot sittenkään niin suuret. Naapurikirkot eivät ole harhaoppisia, vaan erossa olevia veljiä ja sisaria.

Tässä hengessä Suomen Ekumeeninen Neuvosto kokoontui Kuopioon helluntaiseurakunnan tiloihin pohtimaan tulevaa reformaation merkivuotta.

Saarnaajan unelma

Osanottajien joukko oli arvovaltainen. Kirkkojen edustajia, piispoja, luterilaisen ja ortodoksisen kirkon arkkipiispat sekä katolisen kirkon piispa **Teemu Sippo**.

Niinpä katolinen tutkija **Emil Anton** aloitti luentonsa lennokkaasti: "On katolisen teologin unelma päästä saarnaamaan luterilaisille piispoille helluntaiseurakunnan tiloissa."

Antonin saarna kohdistui kuitenkin hänen omaan kirkkoonsa. Hän esitteli innostuneena paavi **Franciscuksen** apostolisia kehoituskirjeitä, joissa kirkkoa kutsutaan alituisen uudistumiseen.

Paavi sanoo unelmoivansa uudesta lähetystyön innosta, "joka ky-

Tampereen hiippakunnan piispa Matti Repo, Jari Jolkkonen, arkkipiispa Kari Mäkinen ja katolisen kirkon piispa Teemu Sippo pohtivat kirkkokuntia yhdistäviä tekijöitä.

kenee muuttamaan kaiken, jotta tavat, tyylit, aikataulut, kielenkäyttö ja kirkolliset rakenteet tulisivat oikeanlaisiksi kanavaksi nykymaailman evankelioimisen kannalta eikä itseäilytyksen kannalta."

Siis pois museomentaliteetti. Tehtävä ratkaisee, ei perinne.

Myös paavius itse kutsutaan uudistukseen. Jotakin on pielessä, "jos

puhutaan enemmän kirkosta kuin Jeesuksesta, paavista kuin Jumalan sanasta."

Paavin sanoma kuulostaa kovin protestanttiselta, saattoi moni kuuli- ja mieltä mielessään.

Ei nimi miestä pahenna

Luterilaisilla ei silti ole syytä paukutella henkseleitään, kun katolis-

ta kirkkoa kutsutaan uudistumaan. Omat kipupisteemme on meilläkin.

Luther itse oli nimittäin pyytänyt, etteivät kristityt vetoaisi hänen nimeensä vaan kutsuisivat itseään kristityiksi, Kuopion hiippakunnan piispa **Jari Jolkkonen** muistutti puheenvuorossaan. Paavalikaan ei sallinut kenenkään kutsua itseään paavalilaiseksi.

”Tehtävä ratkaisee, ei perinne

Kahvipöytäkeskustelu nosti esiin hyviä kysymyksiä. Eikö jo luterilaisten nimi ole siis hieman arveluttava?

Samoin muita kristittyjä kummastuttaa luterilaisten tapavedota niin paljon Lutheriin. Millä perusteella juuri tällä sinänsä viisaalla reformaattorilla on lähes normatiivinen arvovalta luterilaisessa kirkossa?

Murheellista iloa

"Toisaalta Luther ei ole vain luterilaisten omaisuutta", Jolkkonen painotti.

"Myös katoliset voivat nyt iloita siitä, että reformaattori toi keskiöön Jumalan vapaan armon ja auttoi siten katolista kirkkoa uudistumisessa."

"Koemme kuitenkin yhteistä surua siitä, että reformaatio hajotti läntisen kirkon. Kirkkojen jakaantumista emme juhli. Se kun heikentää kristittyjen todistuksen uskottavuutta. Molemmat osapuolet ovat vastuussa hajaannuksesta ja molempien tehtävä on sen korjaaminen", Jolkkonen linjasi.

Reformaation merkivuoden ilossa on siis ripaus surua.

KARI KUULA

Musiikki on tie toiseen maailmaan

Phoebe Qassisin haaveena on opettaa musiikkia lapsille kotikirkossa ja koulussa Länsirannan Beit Jalassa.

Betlehemin yliopistossa musiikinopettajaksi opiskeleva Phoebe Qassisi omaksuu tieto-taitoa Kuopiosta. Palestiinalaisalueilla Länsirannalla musiikki ja taide merkitsevät lapsille ja nuorille kanavaa, jolla stressi vähentyy ja ajatukset siirtyvät pois levottomasta tilanteesta. Laulaminen ja soittaminen avaavat tien toiseen maailmaan.

"Meillä ei ole tarpeeksi hyviä musiikinopettajia eikä päiväkotikäisille ole tarjolla musiikinopetusta. Siksi haluan valmistua erittäin hyväksi musiikinopettajaksi", arabikristitty Phoebe kertoo.

Haaveena lasten musiikkiryhmä

Evangelis-luterilaisen kirkon Talitha Kumi -koulussa Beit Jan kylässä oppilaina on sekä kristittyjä että muslimeita. Phoeben haaveena on perustaa 4–5 -vuotiaille oma musiikkiryhmä.

Hänen mielestään lapset, jotka ovat pienenä opiskelleet musiikkia, ymmärtävät vanhempansa musiikin merkityksen elämässään ja myös kirkossa. Musiikki voi olla rauhan välittäjäkin.

"Kolmen kuukauden jakso Kuopiossa on hyvin tärkeä opinnoileni. Saan opiskella pianon, huilun- ja urkujensoittoa sekä oppia etenkin pienten lasten musiikkikasvatusta. Sitä opettaa minulle **An-nukka Knuuttila**, joka on Kuopion konservatorion musiikkileikkikoulun opettaja."

Phoeben vierailun mahdollistaa kirkkomusiikin kehityshanke Suomen Lähetysseuran, Kuopion hiippakunnan ja Jordanian ja Pyhän maan evangelis-luterilaisen kirkon kesken.

Lounaalle naapuriin

Nuori nainen käy myös Kuopion hiippakunnan seurakunnissa kertomassa elämästä arabikristittynä ja laulamassa arabiankielisiä lauluja. Huomasipa hän pienen virheen virsikirjan lisävihkossakin, jossa on palestiinalainen sävelmä.

Vuosi sitten samantyyppisellä vierailulla Länsirannalla kävi Puijon seurakunnan kanttori **Joona Saraste**, joka on yksi Phoeben tutoreista Kuopiossa. Toinen on **Rosa Rautio** Kuopion konservatoriosta.

"Olen saanut paljon ystäviä. Naapurin rouva yllätti iloisesti, kun kutsui minut maistelemaan palestiinalaisruokia. Sain vierailukut-

Puijon seurakunnan kanttori Joona Saraste opettaa musiikinopettajaksi opiskelevalle Phoebe Qassikselle pianonsoittoa.

sun Itä-Suomen yliopistoonkin", Phoebe kiittelee kuopiolaisten vieraanvaraisuutta.

Risti kaulassa suoja

Betlehemin yliopiston opiskelijana Phoebe on tottunut monikulttuurisuuteen ja uskontojen vuoropuheluun, sillä yliopistossa opiskelee kristittyjä ja muslimeita. Ympärillä käydään kamppailua maanomistuksesta israelilaisten ja palestiinalaisten

kesken, mutta yliopiston kampuksella nuoret elävät rauhassa.

"Kampuksella istumme ja juttelemme niin kulttuurista kuin uskonnostakin. Vertailemme jumalakäsityksiä eri uskonnoissa ja pohdimme, kuinka rukoilemme."

"Kristittynä koen, että kaulassa oleva ristini suoja minua. Jumala antaa minulle kaiken, mitä tarvitsen, sillä Hän asuu sydämessäni."

Phoebe kertoo, miten hän risti

kaulassa pääsee muurin tarkastuspisteellä menemään rauhallisesti Jerusalemiin ja takaisin. Toki kiusaamistakin välillä ilmenee.

Soittotaitoisia kaivataan

Jordanian ja Pyhän maan evangelis-luterilaisella kirkolla on Betlehemin ympäristössä kolme seurakuntaa ja noin 2000 arabikristittyä. Lähi-idän konfliktin vuoksi kristittyjä on muuttanut ulkomaille ja soittotaitoisten määrä kirkossa on vähentynyt.

"Kun haluamme ylistää Herraa, niin soittamme ja laulamme Hänelä. Aina tarvitaan kuitenkin johtaja, jotta yhteislaulu sujuu. Kirkossa on paljon laulajia. Varsinkin vanhemmat ihmiset laulavat hyvin ja kovaa sekä korkeita virsisovituksia."

"Meillä on runsaasti soittimia, sillä kirkossa soitetaan paljon. Tarvitsimme vielä seurakuntalaisia, jotka osaisivat soittaa eri instrumentteja. Musiikilla luodaan ylistämisen lisäksi hyvä tunnelma kirkkoon."

Kanteletta ei kuulla sikäläisessä kirkossa, sillä kantelemusiikki on tarkoitettu häihin, konsertteihin ja juhliin.

"Täällä onkin ihana kuunnella kanteleen soittoa", Phoebe kehuu.

SEIJA RYTKÖNEN

Miten rakkauden voi

Ero on aina rankka kokemus, mutta surusta ja vihasta pääsee yli, kun jaksaa elää ne läpi.

Umpirakastuneena ihminen on varma, että suhde kestää täältä ikuisuuteen. Ajatus erosta tuntuu mahdottomalta.

Aina yhteinen taival rakkaan kanssa ei kuitenkaan jatku elämän päivien loppuun saakka. Vaikka rakkaus voi tuoda mukanaan pettymyksiä, elämänkumppanin etsiminen on ihmiselle luontaista. Kaikki haluavat kokea ihastumisen ja rakastumisen, sanoo Oulun kaupungin perhetyöntekijä **Ville Pahkin**.

Kysyimme häneltä ja Vantaan seurakunnan perheneuvojalta **Paula Ruotsalaiselta** neuvoja siihen, kuinka selvittää erosta mahdollisimman tasapainoisena. Pahkin ja Ruotsalainen ovat työnsä puolesta tekemisissä elämänmuutosten kourissa olevien pariskuntien kanssa. He ohjaavat myös eroryhmiä, joissa eron kokeneet käyvät läpi tunteita.

Vaikka rakkaus on ennen kaikkea tunne, järki on kuitenkin hyvä pitää mukana, kun löytää itselleen parin.

”Hyvässä suhteessa järki, tunne ja intohimo ovat tasapainossa. Silloin se ihminen on aika oikea”, luonnehtii Ruotsalainen, joka antaa ihmissuhdeneuvoja myös City.fi-nettisivuston Suhdekllinikalla.

Jos joku kolmesta ulottuvuudesta puuttuu kokonaan, silloin ei Ruotsalaisen mukaan ole kyse toimivasta suhteesta.

Vastakohdat viehättävät

Pahkinin ja Ruotsalaisen kokemusten mukaan vakiintuneissa suhteissa nainen on usein se, joka haluaa erota. Vaikka ero on aina mullistava juttu molemmille osapuolille, naisten aloitteellisuudesta johtuen miehet tulevat asian käsittelyssä jälkijunassa.

”Miehelle ero tulee usein puun takaa. Myöhemmin vasta nähdään vihjeet, joita ei siinä hetkessä ole ymmärtänyt”, Ville Pahkin kertoo.

Usein naiset ovat pohtineet eroa pitkään. Mies lähtee käsittelemään asiaa vasta sitten, kun ero on jo totta.

Pahkinin mukaan miehet hakevat tänä päivänä yhä enemmän apua ja uskaltavat kertoa myös tunnetasolla asioista. Miesten eroryhmissä omaa taustaa ja kokemuksia parisuhteesta pohditaan laajemminkin.

”Meidän jokaisen käytökseen vaikuttaa sekin, onko omassa lapsuudenperheessä haluttu ja ovatko omien vanhempien tunteet saaneet näkyä. Riitelemisen taito on mysteeri.”

Ruotsalainen ja Pahkin ovat huomanneet vanhan sanonnan toisiaan täydentävistä vastakohtista pitävän paikansa, ainakin rakastumisvaiheessa.

”Rakastumme usein niihin ominaisuuksiin, joita itselämme ei ole. Pidemmän päälle alussa viehättäneet piirteet voivat alkaa rasittaa yhteiseloa”, Pahkin kertoo.

Viisasta olisikin tutustua toiseen rauhassa ja perustaa perhettä vasta sen jälkeen, kun ihastumisvaihe on ohi.

”Seurustelu voi jäädä ikään kuin kesken, kun lapsia alkaa tulla ja elämä muuttuu”, pohtii Pahkin.

Rakkaus ei tee pahaa

Kaikki parisuhteet eivät ole tasapainossa. Huonon rakkauden tai suhteen merkkejä ovat väkivalta, päihteet ja sairallinen mustasukkaisuus. Ne eivät helposti korjaannu, eivätkä rakastamalla parane, Ruotsalainen sanoo.

”Jos tekojen ja sanojen ristiriita on iso, se on selvä merkki siitä, että jotain on pielessä. Rakkaus ei ikinä tee pahaa toiselle”, hän muistuttaa.

Pahkin on huomannut, että suhteessa voi olla alusta asti ongelmia, mutta silti mennään eteenpäin. Hän kannustaa pohtimaan, mihin ollaan tyytyväisiä parisuhteessa.

Usein suhteessa voidaan olla enemmän tottumuksista kuin tahdosta.

”Osalle riittää turvallisuudentunne ja tieto siitä, että joku on olemassa.”

Kun arki on hektistä ja sitä eletään usein lasten kautta, loma-aikoina suhteen ongelmat kirkastuvat: vapaa-aikaa ei osata viettää yhdessä. Lomakausien jälkeen erohakemuksissa onkin selkeä piikki.

Ville Pahkin on huomannut, että osa ihmisistä – niin

sammuttaa?

TUJJA HYTTINEN

”Osa ihmisistä ei osaa olla yksin

nen kannattaa, hän toteaa.

”Moni pyörittelee näitä asioita omassa päässään, mutta tärkeää olisi päästää ajatuksensa ulos. Jos ei halua kuormittaa liikaa ystäviä, ammattiapu on paikallaan”, Paula Ruotsalainen jatkaa.

Hänen vetämissään seurakunnan eroryhmissä suurin osa on naisia. Osa heistä on jätettyjä, toiset jättäjiä tai sopuseron kokeneita.

”Ero on vaikea asia joka roolissa. Kaikkia sen merkityksiä ei edes ajattele erotessa. Silloin miettii vain eroa puolisoista eikä kaikkea sitä, mikä menee uusiksi arjessa.”

Kirjoita erokirje

Jos mahdollista, entiselle rakastetulle olisi hyvä jollain tapaa ilmaista tunteensa. Monelle jätetylle jää pyörimään mieleen kysymys: ”Miksi näin kävi”? Siihen lähtiä ei useinkaan anna vastausta. Ehkä vastaus ei ole selvä vielä hänellekään.

”Entiselle puolisolleen voi kerran ilmaista kiukkuun, mutta sitten on jatkettava eteenpäin. Muutoin viha kääntyy itseään vastaan ja muuttuu katkeruudeksi. Kaikki fyysinen tekeminen on hyvä tapa purkaa vihaa”, Ruotsalainen toteaa.

Tunteitaan voi käsitellä esimerkiksi kirjoittamisen tai musiikin kautta – joko niistä nauttimalla tai itse tekemällä. Moni on saanut apua kirjoittamalla entiselle rakastetulle erokirjeen, johon purkaa kaikki pettymykset ja tunteet. Kirjettä ei tarvitse – eikä välttämättä kannatakaan – lähettää. Pelkästään sen tekeminen jo auttaa.

Paula Ruotsalainen toteaa, että tunteitaan ei voi hallita, mutta niihin voi vaikuttaa. Omat ajatukset ja käyttäytyminen ovat avainasemassa siinä, pystyykö sammuttamaan rinnassa kaihtavan rakkauden.

Hyvien aikojen muistoissa vellominen ei auta, kuten ei myöskään ex-puolison käyttäminen esimerkiksi Facebookissa. Kun ryhtyy tietoisesti työskentelemään eteenpäin pääsemiseksi, erosta aiheutuvan repivän tuskan pitäisi muuttua ajan myötä kauniiksi muistoksi.

”Parhaassa tapauksessa entisellä rakkaudella on jollain tapaa aina paikka sydämessä”, Ruotsalainen toteaa.

Laastarisuhde korjaa kolhuja?

Erossa naiseus ja mieheys saa usein kolauksen.

”Jos eron jälkeen tuntuu, että on epäonnistunut, voi tulla parisuhdelukko eikä uskalla ryhtyä seurustelemaan”, Ville Pahkin tietää.

Uudelle rakkaudelle pitäisi antaa kuitenkin mahdollisuus. Pahkinin ja Ruotsalaisen mielestä niin sanotut laastarisuhteet ovat ymmärrettäviä.

Laastarisuhteeksi kutsutaan suhdetta, johon lähdetään, kun eron käsittely on vielä kesken eikä haluta sioutua uudelleen. Usein laastarisuhteen koetaan hoitavan kolauksen kärsinyttä naiseutta tai miehisyttä.

”Toinen ihminen on paras lääke moneen asiaan”, Paula Ruotsalainen uskoo.

”Molempien osapuolien pitää kuitenkin tietää, mistä on kyse. Jos toinen osapuoli odottaa jotain muuta kuin kevyttä seurustelua, silloin se on vahingollista”, hän jatkaa.

Ei ole vain yhtä oikeaa

Joskus rakkauden kohde voi olla jollain tavalla ”väärä”.

”Rakkaus on aina senhetkinen tunne. Ei siis voi sanoa, että olisi rakastunut väärään ihmiseen. Voi kuitenkin miettiä, onko rakkaus omissa silmissäni vai ympäristön silmissä kielletty”, Ville Pahkin pohtii.

Paula Ruotsalainen muistuttaa, että rakkaus ei ole koskaan väärin, mutta elämäntilanne voi olla väärä, jos toinen on esimerkiksi varattu.

Ihastumisesta voi kuitenkin oppia jotain: mitä näin ihmisessä, johon tykästyin? Mitä kaipaen elämäni? Seuraava rakkaus voi olla jo nurkan takana.

”Onneksi on niin, että on olemassa useita oikeita”, Ruotsalainen rohkaisee.

ELSI SALOVAARA

RUKOUS

*Tuskan kuvat ja suunnaton hätä
puute, pelko ja nälkä
miljoonien todellisuutta tänäänkin.
Kansojen kärsimys ympärillämme:
Herra armahda.*

*Maanantaina 24.10. vietimme rauhan, ihmisoikeuksien
ja kansainvälisen vastuun rukouspäivää.*

SANALLISTA

Kahden valtakunnan kansalaisena

Fil. 3: 17-4: 1

Noudattakaa minun antamaani esimerkkiä, veljet, ja ottakaa oppia niistä, jotka elävät meidän tavallamme. Olenhan usein sanonut teille ja nyt sanon aivan itkien, että monet elävät Kristuksen ristin vihollisina. Heidän loppunsa on kadotus. Vatsa on heidän jumalansa ja häpeä heidän kunniansa, ja he ajattelevat vain maallisia asioita. Mutta me olemme taivaan kansalaisia, ja taivaasta me odotamme pelastajaksi Herraa Jeesta Kristusta. Hän muuttaa meidän ruumiimme tästä alennustilasta oman kirkastuneen ruumiinsa kaltaiseksi voimallaan, jolla hän kykenee alistamaan valtaansa kaiken.

Rakkaat ja kaivatut veljeni, te minun iloni ja kunniaseppeleeni, pysykää siis horjumatta Herran yhteydessä, rakkaat ystävät!

Maalliset asiat

Paavali, tärkeä julistaja ja alkukristittyjen johtaja, ei voinut hankkua irtautua maallisista asioista. Monesti luostareissa käytyäni olen seurannut munkkeja ja nunnia, jotka askartelevat luostarin töissä maallisten asioiden parissa. Seurakuntiemme työntekijöistä lähes puolet toimii kiinteistöjen, talouden ja hallinnon tehtävissä.

Jyrkkä jako pahoihin maallisiin ja hyviin hengellisiin tehtäviin ei ole mahdollista. Keneen Paavalin ankarat sanat osuvat? Sinuunko, joka hyvin syöneenä ja juoneena nukut pyhäamuna pitkään kunnes väentäydyt auton rattiin ja ajat ostoskeskukseen viettämään aikaa shoppailen. En usko, että Paavali tarkoitti vain sinua tai ketä tahansa meitä, joilla kaikenlaiset materiaaliset tarpeet pyörivät päivittäin mielessä.

Parhaimmillaan Paavalin sanat pysäyttävät sinut, joka ajattelet pelkästään maallisia asioita. Jossain elämäntilanteessa voit huomata kuinka vatsan täyttäminen ei syrjäytä hengellisen elämän tarpeita eivätkä asema tai rikkautet tuota pysyvää kunniaa.

Pysäyttävää on myös se, että Paavali kutsuu kirjeensä vastaanottajia ilokseen ja kunniaseppeleekseen. Olisiko tämän kaltaisessa lähimmäisen kohtaamisessa taivaan kansalaisuuden yksi tärkeimmistä sisällöistä? Eipä siinä siis ole mitään pahaa, jos tekee työtä maallisten tehtävien parissa. Mutta jos maalliset asiat asettuvat Jumalan asemaan, on kuin eläisi ”ristin vihollisena”.

MIKKO HUHTALA
JÄRVI-KUOPION SEURAKUNNAN KAPPALAINEN

naisista kuin miehistä – ei osaa olla yksin. Uusi suhde voi tulla elämään jo muutaman kuukauden sisällä.

”Toiset taas käyvät rauhassa läpi, mikä meni vikaan tai miksi tuli hylätyksi, vaikka ei itse ole töppäillyt, esimerkiksi pettänyt.”

Tunteet on kohdattava

Ero on aina rankka elämänvaihe.

”Isoin homma eroamisessa on tunnetyöskentely. Esiin nousee monenlaisia tunteita, ne kaikki pitäisi jakaa kohdata ja käydä läpi”, Paula Ruotsalainen kannustaa.

Ero tuo mukanaan surua, vihaa, syyllisyyttä. Usein myös rakkaus myllertää yhä muiden tunteiden joukossa.

”Suruvaiheessa mielessä ovat suhteen hyvät jutut ja muistot. Vihavaiheessa mielessä on ikävät asiat.”

Viha antaa energiaa, mikä on hyvä asia. Silloin saa hoidettua eron mukanaan tuomia käytännön asioita. Viha auttaa myös asettamaan rajoja, esimerkiksi siinä, miten ei salli enää itseään kohdeltavan.

”On tärkeää, että viha pysyy rakentavana, eikä käännä kostoksi tai vahingonteoksi”, Ruotsalainen painottaa.

Ville Pahkin on huomannut, että naisten on usein miehiä helpompi puhua asioista ystävilleen. Puhumi-

TUOMIOKIRKKO

Tuomiokirkkoseurakunnan toimisto
040 4848 248 ma–pe klo 9–15
tuomiokirkko.kuopio@evl.fi

KUOPION TUOMIOKIRKKO

Avoinnna syys- ja talvikaudella ma–pe klo 10–15 sekä lisäksi vapaaehtoisten Kirkonvartioiden toimesta perjantaisin klo 18–22. 040 4848 256.

Virtuaalikirrossa voit seurata Kuopion tuomiokirkon sunnuntaimessuja netin kautta reaaliaikaisesti joka sunnuntai klo 10. Lähetykset tallennetaan ja niitä voi katsoa myöhemminkin. www.virtuaalikirko.fi

Hiljaisuuden messu ke 26.10. klo 18. Liisa Penttinen, Anna Pöyhönen.
Messu su 30.10. klo 10. Satu Karjalainen, Ilpo Rannankari, Anu Pulkkinen. Kanttorina Pertti Rusanen. Toimistosihtööri Katriina Hujasen tehtävään siunaaminen. Kirkkokahvit. virtuaalikirko.fi

Viikkomessu ke 2.11. klo 18. Liisa Penttinen, Anna Pöyhönen. Sibelius-Akatemian kirkkomuusikot.

Messu, jossa papipisvihkimys la 5.11. klo 10. Lauri Kastarinen, Pekka Leskelä, Anu Pulkkinen. Vihkimisen toimittaa piispa Jari Jolkkonen.

Pyhäinpäivän konsertti, Kirkkomusiikkiviikon aloituskonsertti, la 5.11. klo 15. L. Cherubini: Requiem in c -pyhäinpäivän konsertti AMKO-Sinfonia, johtaa Rauno Tikkanen. E. Väättäin: *Anna meille rauha* (juhluvuoden tilaus-sävellyksen kantaesitys). Kuopion tuomiokirkon kamarikuoro; Heidi Miettunen, sello; Anu Pulkkinen, urut; johtaa Pekka Leskelä. Konsertin kesto n. 1 h 20 min. Ohjelmat 10 € ovelta ennen konsertin alkua.

Pyhäinpäivän vesper la 5.11. klo 18. Lauri Kastarinen, Pekka Leskelä, Anu Pulkkinen. Luetaan edellisen pyhäinpäivän jälkeen kuolleiden seurakuntamme jäsenten nimet ja sytytetään kullekin muistokynttilä.

Messu su 6.11. klo 10. Satu Karjalainen, Liisa Penttinen, Pekka Leskelä, Anu Pulkkinen. Jumalanpalvelukset nähtävissä myös verkossa www.virtuaalikirko.fi

Kirkkomusiikkiviikon konsertti Saint-Saëns: Eläinten karnevaali, perhe-konsertti su 6.11. klo 15. Anu Pulkkinen, urut. Pirjo Rissanen, tarinan kerronta. Ohjelmat 10 € ovelta ennen konsertin alkua.

Kirkkomusiikkiviikon konsertti, Kuorokonsertti ti 8.11. klo 18. Anu Pulkkinen. Chorus Cantorum Finlandiae (CCF), johtaa Kari Turunen. Ohjelmat 10 € ovelta ennen konsertin alkua.

vKirkkomusiikkiviikon lounaskonsertti – urkutaidetta lounasaikaan ke 9.11. klo 12. Anu Pulkkinen. Taideyliopisto Sibelius-Akatemian Kuopion yksikkö.

Ohjelma 10 €/hlö kirkon ovelta ennen konsertin alkua.

Viikkomessu ke 9.11. klo 18. Hanna Vasiljev, Anu Pulkkinen.

Laulutaidetta lounasaikaan pe 11.11. klo 12. Taideyliopisto Sibelius-Akatemian Kuopion yksikkö.

Martinpäivän kirkkojuhla pe 11.11. klo 18. Piispa Jari Jolkkonen puhuu juhlassa ja luovuttaa Luterilaisen Kulttuurin Säätiön vuoden 2016 tunnustuspal-kinnon. Musiikista vastaa Taideyliopisto Sibelius-Akatemian Kuopion yksikkö. Vapaa pääsy, ohjelmat 10 € kirkon ovelta ennen konsertin alkua. Martinpäivän kirkkojuhla perjantaina 11.11.2016 klo 18 Kuopion tuomiokirkossa.

Kirkkomusiikkiviikon konsertti, Mozart: Requiem la 12.11. klo 15. Anna Antikainen, Anu Pulkkinen. Ohjelma 10 € kirkon ovelta ennen konsertin alkua.

Messu – isänpäivä su 13.11. klo 10. Kirsi Perämaa, Ilpo Rannankari, Pekka Leskelä, Anu Pulkkinen. Isänpäivän kirkkokahvit. virtuaalikirko.fi

Urkukonsertti, Michael Schönheit (Leipzig, Saksa) su 13.11. klo 15. Anu Pulkkinen. Kirkkomusiikkiviikon tapahtuma. Ohjelma 10 € kirkon ovelta ennen konsertin alkua.

Hiljaisuuden messu ke 16.11. klo 18. Liisa Penttinen, Anu Pulkkinen, Anna Pöyhönen.
Messu su 20.11. klo 10. Kirsi Perämaa, Hanna Vasiljev, Pekka Leskelä, Anna Pöyhönen. virtuaalikirko.fi

Viikkomessu ke 23.11. klo 18. Kirsi Perämaa, Anu Pulkkinen.
Messu 1. adventtisunnuntai su 27.11. klo 10. Satu Karjalainen, Lauri Kastarinen, Anu Pulkkinen, Anna Pöyhönen. Musisoimassa lapsia ja nuoria. Messun jälkeen Adventtimarkkinat Kirkonmäellä. virtuaalikirko.fi

Adventtimarkkinat su 27.11. klo 11.45. Messun jälkeen Tuomiokirkon mäellä. Tarjolla puuroa, glögiä ja pipareita. Lapsille omaa ohjelmaa. Tiernapapit. Musiikkia. Myyntipöytä.

Adventtisunnuntain vesper su 27.11. klo 18. Ilpo Rannankari, Anu Pulkkinen, Anna Pöyhönen. Tuomiokirkkokuoro.
Viikkomessu ke 30.11. klo 18. Ilpo Rannankari, Anu Pulkkinen.

KESKUSSEURAKUNTATALO Suokatu 22

Seurakuntamestarit 040 4848 259

Eläkeläisten virkistyspäivä & raamattutunti ke 26.10. klo 11. Liisa Penttinen. Raamattutunti *Antakaa toisillenne anteeksi*. Iltapäivällä *Japanin lähetysten historiaa* Virpi Soveri. Lounas ja kahvi 7 €/hlö.

Perheiltamat ke 26.10. klo 18. Kirsi Perämaa. Takkahuone, Suokatu 22 E-rappu. Leikitään, pelaillaan ja puuhastellaan yhdessä. Tarjolla myös iltapalaa ja hetki hiljaisuudelle. Touhuissa mukana Kirsi, Kaisa ja Paula sekä kerhonoajaajat.

Lukupiiri su 30.10. klo 15. Keskusseurakuntatalo, Suokatu 22 E, perhetyöntoimisto. Lisätietoja Pirjo Rissanen 040 4848 252.

Lähimmäiset ma 31.10. klo 16. Kerhuone Samulissa, Suokatu 22 C.

Näpertäjät ti 1.11. klo 13, Liisa Penttinen. kerhuone Aaron. Seuraava ja syyskauden viimeinen kokoontuminen 22.11.

Keskikaupungin palvelupiiri ke 2.11. klo 13 kerhuone Eetussa, Suokatu 22 C. Seuraavat kokoontumiset 16.11. ja 30.11.

Lähetysmyyjäiset pe 4.11. klo 10.30, Liisa Penttinen. Myytävänä käsitöitä, leivonnaisia. Lähetysarpajaiset. Kahvitarjoilu lähetykselle.

Maanantain lähetyspiiri ma 7.11. klo 16, Liisa Penttinen. kerhuone Aaron.

Eläkeläisten virkistyspäivä & raamattutunti ke 9.11. klo 11, Lauri Kastarinen. Raamattutunti *Pyhien yhteys*. Iltapäivällä Virsikirjan uudet virret, Pekka Leskelä. Lounas ja kahvi 7 €/hlö.

Lukupiiri su 13.11. klo 15. Keskusseurakuntatalo, Suokatu 22 E, perhetyöntoimisto. Lisätietoja Pirjo Rissanen 040 4848252.

Hyväntekeväisyyskonsertti Italian maanjäristyksen uhreille su 20.11. klo 18 keskusseurakuntatalossa. Kesto n. 1 h. Konsertin tuotto ohjataan lapsen oikeuksien päivän kunniaksi Italian maanjäristysalueen lasten hyväksi. Käsiohjelmat 10 €.

Siioninvirsiseurat su 20.11. klo 18 kerhuone Samulissa. Kahvit klo 17.30.

Eläkeläisten virkistyspäivä & raamattutunti ke 23.11. klo 11. Kirsi Perämaa. Raamattutunti *Kristus, kirkkauden Herra*. Iltapäivällä konsertti: sahansoitto Reijo Ruotsalainen, viulu Riitta Hämeen-Anttila ja piano Tapani Tunkkari. Arpajaiset lähetystyön hyväksi. Lounas ja kahvi 7 €. Syksyn viimeinen virkistyspäivä on ke 7.12.

Herättäjän myyjäiset pe 25.11. klo 10.30. Alkuhartausta. Myytävänä leivonnaisia ja hernekeittoa.

MUUT

Viriketuokio to 27.10. klo 13. Mummon mökillä torstaisin klo 13. Lisätietoja toiminnasta saa suoraan Mökistä 040 4848 272 tai sähköpostitse mummonmökki.kuopio@evl.fi.

Keskiviikon/Kotien lähetyspiiri ke 2.11. klo 12.30. Marraskuun Keskiviikon/Kotien lähetyspiiri päivät 2.11., 16.11 ja 30.11. Paikka avoin. Tiedustelut Liisa Penttinen 040 4848 277.

Perhekahvila Tättilässä to 3.11. klo 10. Inkiläntie 7 B. Marraskuun kokoontumispäivät 3.11. ja 17.11. Syksyn viimeinen kokoontuminen 1.12. klo 10–11.30. Lapsiperheiden kohtaamispaikka. Yht. hlö diakoni Paula Vartiainen.

Inkilänmäen seurakuntakerho Tättilässä to 3.11. klo 13. Inkiläntie 7 B. to 3.11.

17.11. ja 1.12. klo 13–15. Syksyn viimeinen kokoontuminen 8.12. Alkuhartausta, kahvit ja vaihtuvaa ohjelmaa. Paula Vartiainen.
Naisten saunailta, lenkkipiiri Tuomiokirkkosrk ma 7.11. klo 18–20.30 Poukamassa, Poukamantie 105. Sauna ja iltapala 4 €. Loppuvuoden lenkki-piirit 7.11., 21.11. ja 12.12.

Toivevirret ke 9.11. klo 13 Mummon mökillä, Puijonkatu 10.

Messu Tättilässä su 13.11. klo 12. Ilpo Rannankari, Pekka Leskelä. Inkiläntie 7 B, 70340 Kuopio.

Papin päivä ti 29.11. klo 13 Mummon mökillä, Puijonkatu 10. Kirsi Perämaa.
Mummon mökki menee kiinni poikkeuksellisesti ti 29.11. klo 14.

KASTETUT

Oiva Ilmari Hämäläinen, Tomi Sebastian Riipinen, Eeli Juho Olavi Pulliainen, Viivi Elsa Matilda Mesimäki, Emil Atte Ilmari Kösä, Leea Aliisa Guzman.

AVIOLIITTOON KUULUTETUT

Jukka-Pekka Lammil ja Suvi Maria Sarasti, Esko Johannes Mahlberg ja Aira Eeva Anneli Kauhanen.

KUOLLEET

Elsa Maria Antikainen 95 v, Helga Annikki Toivanen 84 v, Kyösti Kalevi Karhiola 68 v, Riitta Kaisa Kaarina Kontinen 76 v, Hannu Rainer Tirkkonen 78 v, Maire Tellervo Heikkinen 84 v, Arja Marianne Väänänen 63 v, Pauli Olavi Vepsäläinen 84 v, Enne Kaarina Hämäläinen 92 v, Keijo Arto Kullervo Taskinen 81 v, Valto Jalmar Hämäläinen 85 v, Elsa Koskinen 97 v, Pentti Äänis Kalervo Heikkinen 74 v, Martti Keränen 86 v, Aino Elina Hakkarainen 87 v, Tanja Anneli Tirkkonen 80 v.

ALAVA

Alavan seurakunnan toimisto
040 4848 286, ma–pe klo 9–15
alava@evl.fi

ALAVAN KIRKKO Keihäskatu 5 B

040 4848 300

Lehtimajajuhla -konsertti pe 28.10. klo 18. Leila Savolainen, Nuorten bändi ja Zipporim. Vapaa pääsy. Konsertin jälkeen ateria lipun varanneille/lunastaneille.

Messu su 30.10. klo 11. Anu Kiviranta, Hannu Koskelainen, Pirjo Kuula, Leila Savolainen. Mieskuoro Kuopio Kvartetti, johtaa Anna Pöyhönen. Kirkkokahvit. Lapsille pyhäkoulu alasalissa.

Tuomasmessu su 30.10. klo 18. Olli Seppänen, Sibelius-Akatemian musiikkiryhmä.

Messu la 5.11. klo 11. Anu Kiviranta, Anna Väättäin, Leila Savolainen, emerituspiispa Matti Sihvonen, Zipporim-kuoro.

Pyhäinpäivän iltakirkko la 5.11. klo 18. Anu Kiviranta, Hannu Koskelainen, Pirjo Kuula, Ossi Jauhainen. Sisäko Laitinen, Piia Jääskeläinen. Kirkkokuoro ja seniorikuoro. Luetaan edellisen pyhäinpäivän jälkeen kuolleiden seurakuntamme jäsenten nimet ja kullekin sytytetään muistokynttilä. Kirkkokahvit.
Messu su 6.11. klo 11. Hannu

Koskelainen, Anna Väättäin, Ossi Jauhainen. Lapsille pyhäkoulu alasalissa.

Sattumaa? Pro Fiden 50-vuotisjuhlakonsertti su 6.11. klo 18.

Messu su 13.11. klo 11. Juha Välimäki, Anna Väättäin, Leila Savolainen.

Gospelmessu su 13.11. klo 18. Hannu Koskelainen, Juha Välimäki, Anna Väättäin, Leila Savolainen. Sekakuoro VIMMA, negrospirituaaleja gospel-hengessä, joht. Jaana Turunen.

Uusi suomalainen urkumusiikki – perinteen varjossa vai perinnettä rikkoen... Hannu Virpi urkusäveltäjänä ti 15.11. klo 19. Markku Mäkinen ja Hannu Virpi. Taideyliopiston Sibelius-Akatemian Kuopion yksikön Studia Generalia -luentosarjaan liittyvä luento.

Messu su 20.11. klo 11. Hannu Koskelainen, Ossi Jauhainen. Poukaman mieslaulajat, kirkkokahvit seurakuntatalossa. NMKY:n kirkkopöytä.

Perhekirko su 27.11. klo 11. Pirjo Kuula, Juha Välimäki, Ossi Jauhainen. Raija Pesonen. Haapaniemen musiikkiluokat. Ateria ja askartelua.

Tuomasmessu su 27.11. klo 18. Tarja Sävnevirta, Kuopion Nuorisokuoro.

ALAVAN SEURAKUNTAKESKUS Keihäskatu 5 B

040 4848 300

Kirjallisuuspiiri to 27.10. klo 14 Nuorten kerhotilassa. Kirjana Varpu Kulhomäki: *Mietiskelyä*.

Armoa 2017! – Kirkko viettää reformaation merkkivuotta su 30.10. klo 14. Pirjo Kuula: *Karismaattisuus ja luterilaisuus*.

Läsnäolon tiistai ti 1.11. klo 11. Anna Väättäin. Hetkihartaus seurakuntatalossa klo 11. Arkinen ateria (5 €) klo 11.20–12. Maistiaisina ja myytävänä Mesopotamia- ja Eufraat-piirakoita. Paikalla piirakanleipojat Ahmed ja Mehdi sekä Jukka Antikainen. Tarinatuokio klo 12–13 *Pyhien yhteyttä*, Anna Väättäin.

Armoa 2017! – Kirkko viettää reformaation merkkivuotta su 6.11. klo 14. Anna Väättäin: *Luterilaisuus uskontojen maailmassa*.

Armoa 2017! – Kirkko viettää reformaation merkkivuotta su 20.11. klo 14. Juha Välimäki: *Luther ja rukouksen maailma*.

Kirjallisuuspiiri to 24.11. klo 14 Nuorten kerhotilassa. Kirjana Terhi Rannela: *Frau*.

NEULAMÄEN KIRKKO Vesurikuja 4

040 4848 300

Lyhtymessu su 6.11. klo 16, Pirjo Kuula.
Lähtölaskenta jouluun! Gospel junior -kirko ja jouluaskartelut su 20.11. klo 16. Anu Kiviranta, Pirjo Kuula, Leila Savolainen. Ruokailu 5 € aikuiset ja 3 € lapset.

MUUT

Alavan lähimmäispalvelijoiden tapaaminen ti 1.11. klo 17.30. seurakuntatalon nuorten tiloissa. Aiheena muistisairaana kohtaaminen. Kahvit ja pientä suolaista. Diakoniatyöntekijä Piia Jääskeläinen 040 4848 326.

Sanaa, rukousta ja lauluja su 20.11. klo 13. Anu Kiviranta, Leila Savolainen.

MUSIIKKIA

HANNU KORHONEN

Kirkkomusiikkiviikko Kuopion tuomiokirkossa 5.–13.11.

Pyhäinpäivän konsertti la 5.11. klo 15

L. Cherubini: Requiem in c Kuopion tuomiokirkon kamarikuoro
AMKO-Sinfonia, johtaa Rauno Tikkanen
E. Väättäin: *Anna meille rauha* (kantaesitys)
Kuopion tuomiokirkon kamarikuoro, Heidi Miettunen, sello
Anu Pulkkinen, urut
johtaa Pekka Leskelä

C. Saint-Saëns: Eläinten karnevaali su 6.11. klo 15

Anu Pulkkinen, urut
Pirjo Rissanen, tarinan kerronta

Kuorokonsertti ti 8.11. klo 18

Chorus Cantorum Finlandiae (CCF), johtaa Kari Turunen

Urkutaidetta lounasaikaan ke 9.11. klo 12

Taideyliopisto Sibelius-Akatemian Kuopion yksikkö

Laulutaidetta lounasaikaan pe 11.11. klo 12

Taideyliopisto Sibelius-Akatemian Kuopion yksikkö

Martinpäivän kirkkojuhla pe 11.11. klo 18

puhe piispa Jari Jolkkonen

Taideyliopisto Sibelius-Akatemian Kuopion yksikkö

W. A. Mozart: requiem la 12.11. klo 15

Puijon kamarikuoro
Tahdistin-orkesteri
Salla Lehtinen, sopraano
Marjatta Airas, alto
Ossi Jauhainen, tenori
Matti Turunen, basso
johtaa Harri Hyppölä

Urkukonsertti su 13.11. klo 15

Michael Schönheit (Saksa)

Konserttien max. esitysaika 1h 30 min. Lounaskonsertit n. 40 min. Ohjelmat 10 €, Tuomiokirkon ovelta ennen konsertin alkua.

TAPAHTUU

Adventti-markkinat

Tuomiokirkon mäellä kokoonnutaan messun jälkeen ensimmäisenä adventtisunnuntaina 27.11. klo 11.45 **perinteisille adventtimarkkinoille**. Tarjolla on puuroa, glögiä ja pipareita. Lapsille omaa ohjelmaa. Tiernapapit. Musiikkia ja myyntipöytä.

Illalla klo 18 Tuomiokirkossa **adventtisunnuntain vesper**.

Löydä lisää tapahtumia

Lehtoniemen kerhotila, Lehtoniementie 107. Kahvit.

■ **Sanaa, rukousta ja lauluja** su 20.11. klo 14. Anna Väättäin, Ossi Jauhiainen. Särkiniemen kerhotila, Särkiniementie 4. Kahvit.

Lähimmäispalvelijoiden koulutusilta ti 22.11. klo 18 Puijon kirkolla. Lähimmäisenä hengellisyysden maastossa, sairaalapappi Sari Kärhä. Ilm.15.11. mennessä diakoni Piia Jääskeläinen o40 4848 326.

Henkilökohtaisesti ohjattu retriitti to 24.11. klo 17 Rytkyn leirikeskuksessa 24.–27.11. Hinta: Alavan seurakuntalaiset 100 €, eläkeläiset, työttömät, opiskelijat 80 € ja muut 140 € / 100 €. Voit kysyä avustusta omasta seurakunnastasi. Ilm. viimeistään 16.11. www.kuopionseurakunnat.fi/alavan-seurakunta/ilmoittautumiset. Lisätietoja Sisko Laitinen, o40 4848 324, sisko.laitinen@evl.fi.

Joulukorttiaskartelua ke 30.11. klo 17.30 Lehtoniemen seurakuntatiloissa. Anu Kiviranta. Tarjolla piparia ja glögiä.

KASTETUT

Aava Minea Halonen, Miina Lahja Ilona Knuutinen, Viia Linnea Hinkkanen, Tiia Eliisa Tuhkanen, Aada Eveliina Puronvarsi, Roope Ensio Häkkinen, Lyyli Loviisa Kiiskinen, Eeli Jouko Johannes Laine, Milla Edith Savolainen, Kaisla Taika Anniina Karvonen, Linea Hilma Maria Kalliosaari, Markus Sebastian Oksanen.

KUOLLEET

Kauko Tapio Tiikkainen 62 v, Maija Pitkänen 77 v, Kari Ilmari Seppänen 69 v, Elsa Maria Raatikainen 87 v, Vesa Pekka Kinnunen 50 v, Alma Emilia Rytkönen 86 v, Pekka Tapani Pitkänen 66 v.

Järvi-Kuopion seurakunnan toimisto
o40 4888 602 ja o40 4888 611
ma–pe klo 9–15

JUANKOSKEN YLÖSNOUSEUKSEN KIRKKO Mäntytie 5

Messu su 30.10. klo 10. Ville Hassinen, Matti Saarela.

■ **Messu** la 5.11. klo 10. Ville Hassinen, Matti Saarela. Diakoni Leila Asikainen. Luemme vuoden aikana Juankosken alueella poisnukkuneiden vainajien nimet ja sytytämme kynttilät. Kirkkokahvit.

Sanajumalanpalvelus su 6.11. klo 10. Ville Hassinen, Matti Saarela.

Sanajumalanpalvelus su 13.11. klo 10. Eino Keihänen. Kanttorina Arja Ahonen. Isänpäivän kirkkokahvit. Karjalainen kirkkopyhä. Ohjelmaa seurakuntasalissa.

Messu su 20.11. klo 10. Ville Hassinen, Taru Parviainen.

■ **NaiskuoRo Ruukkittarien ja lauluopiskelijoiden jouluinen konsertti** su 20.11. klo 18. Johtaa Mariam Abdullina-Kaivosaaari, säestää Taru Parviainen. Vapaa pääsy. Ohjelma 10 €.

Messu su 27.11. klo 10. Emmi Haring,

Matti Saarela. Poukama 2-rippikouluryhmän aloituspyhä.

JUANKOSKEN SEURAKUNTATALO Mäntytie 5

Liikunta- ja näkörajoitteisten ryhmä pe 28.10. klo 12.

Seurakuntakerho ke 9.11. klo 11. Ville Hassinen.

Liikunta- ja näkörajoitteisten ryhmä pe 18.11. klo 12.

Yhteinen syntymäpäiväjuhla su 20.11. klo 15. Ville Hassinen, Matti Saarela, Leila Asikainen. 70-, 80-, 90- sekä yli 90-vuotiaille. Jos tarvitset kyytiä, ota yhteys diakoni Leila Asikaiseen o40 4888 620.

■ **Herättäjäjuhla** la 23.11. klo 18.

Simo Korkalainen.

JUANKOSKEN SEUTU – MUUT

Sururyhmä Juankoski/Säyneinen ti 1.11. klo 18 seurakunnan virastotalolla. Lisätietoja ja ilmoittautuminen diakoni Leila Asikaiselle o40 4888 620.

KAAVIN KIRKKO Kaavintie 24

Sanajumalanpalvelus su 30.10. klo 13. Mikko Huhtala, Taru Parviainen. Vapaaehtoisvoimin toteutettu kirkkopyhä, jonka jälkeen seniorisynttärät seurakuntatalossa.

■ **Pyhäinpäivän kirkko** la 5.11. klo 15. Mikko Huhtala, Aliisa Lukkari-Syrjäniemi. Luemme vuoden aikana poisnukkuneiden vainajien nimet ja sytytämme kynttilät.

Messu su 6.11. klo 13. Mikko Huhtala, Aliisa Lukkari-Syrjäniemi.

Sanajumalanpalvelus su 13.11. klo 13. Paula Hagman-Puustinen, Aliisa Lukkari-Syrjäniemi.

Messu su 20.11. klo 13. Mikko Huhtala. Kaavin Kaiku 80 v. juhla.

Messu su 27.11. klo 13. Mikko Huhtala, Aliisa Lukkari-Syrjäniemi. Vanhemman väen kirkkopyhä. Leijonat ja Ladyt. Adventtijuha seurakuntatalossa.

KAAVIN SEURAKUNTATALO Kirkkorannantie 1

■ **Miesten ruokapiiri** ke 26.10. klo 18.30. Mikko Huhtala. Kaikille avoin. Lisätiedot: Mikko Huhtala o40 4888 625.

Raamattupiiri pe 28.10. klo 18.30.

Kristillisten eläkeläisten seurat ma 31.10. klo 12. Mikko Huhtala.

■ **Vanhemman väen palvelupäivä** ti 1.11. klo 11. Aliisa Lukkari-Syrjäniemi. Pirjo Sonninen.

Raamattupiiri ma 7.11. klo 13.

Elsan kerho to 10.11. klo 11.

Raamattupiiri ma 21.11. klo 13.

Naisten illan yhteinen suunnitteluilta ke 23.11. klo 17. Paula Hagman-Puustinen. Suunnitellaan yhdessä keväällä (la 18.3.2017) pidettävää naisten päivää.

Vanhemman väen adventtijuha su 27.11. klo 14.30.

Sotaveteraanien joulujuhla ti 29.11. klo 12, Mikko Huhtala.

■ **Herättäjäjuhla** la 30.11. klo 18, Mikko Huhtala, Simo Korkalainen.

KAAVIN SEUTU – MUUT

Elsan kerho, Luikonlahti, to 27.10. klo 14.

Elsan kerho, Polvijärventie 636, Maarianvaara, to 3.11. klo 14.

Kaikille avoin vanhemman väen lauluhetki ke 9.11. klo 13 Palvelukeskuksen aulassa. Matti Saarela.

Elsan kerho, Luikonlahti, to 17.11. klo 14.

MUURUVEDEN KIRKKO Kirkkotie 2

■ **Iltakirkko ja ehtoollinen** la 5.11. klo 19. Eino Keihänen, Matti Saarela. Luetaan viime pyhäinpäivän jälkeen poisnukkuneiden nimet ja sytytetään kynttilät heidän muistokseen.

Sanajumalanpalvelus su 6.11.

klo 13. Eino Keihänen, Matti Saarela.

Messu su 13.11. klo 13, Eino Keihänen. Kanttorina Arja Ahonen.

Sanajumalanpalvelus su 20.11.

klo 13. Emmi Haring, Taru Parviainen, aluevastuuryhmän jäsenet. Klo 12 alkaen keittoloungas seurakuntakodissa. Vapaaehtoinen maksu hautalyhtiprojektin tukemiseksi.

■ **Leif Lindemanin ja orkesterin hyväntekeväisyyskonsertti** ke 23.11. klo 19. Lippu 25 €.

■ **1. adventtisunnuntain messu** su 27.11. klo 13. Eino Keihänen, Matti Saarela. Uusien virsien ja virsikirjojen käyttöönotto.

■ **1. adventtisunnuntain iltana Armas Maasalon adventtipeser** su 27.11. klo 18.30. Eino Keihänen, Matti Saarela, Jukka Leutonen, kirkkokuoro.

MUURUVEDEN SEURAKUNTATALO Kirkkotie 1

Seurakuntakerho to 27.10. klo 13. Seuraavat kokoontumiset 10.11. (mukana Ville Hassinen) ja 24.11. klo 13.

Perhekirkko su 30.10. klo 13. Ville Hassinen, Matti Saarela. Askartelua, kahvi- ja mehu- tarjoilu.

■ **Virsikirjan lisävihkon yhteislauluilta** ke 16.11. klo 19. Annette Kärppä-Leskinen, Taru Parviainen, Matti Saarela. Kirkkokuoro.

■ **Herättäjäjuhla** la 17.11. klo 18.30. Simo Korkalainen.

NILSIÄN KIRKKO Pappilankuja 7

Messu su 30.10. klo 10. Emmi Haring, Annette Kärppä-Leskinen. Kirkkokuoro.

■ **Iltakirkko** la 5.11. klo 19. Emmi Haring, Taru Parviainen. Luetaan kaikkien Nilsin alueella viime pyhäpäivän jälkeen kuolleiden nimet ja Nilsin hautausmaihin muualta tuotujen nimet.

Messu su 6.11. klo 10. Saarna Urpo Karjalainen. Emmi Haring, Taru Parviainen. Herättäjän kirkkopyhä. Kirkkokahvit ja

Laatukivet kohtuuhintaan
www.HautakiviHalvemmalla.fi

		99 €			1195 €	510 €		960 €
2425 €	148 €							

Sanna Taipale – Puh: 045 109 18 09 – Email: hautakivi@hautakivihalvemmalla.fi

**LÄNSIVUOREN
HAUTAUSHUOLTO**

Savonkatu 25, Kuopio
(Sokoksen takana)
www.lansivuori.fi
p. 017 261 3665

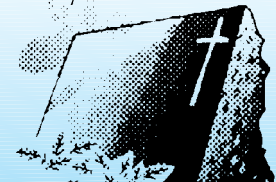
**Hautakivi näyttely
liikkeessämme**
-tervetuloa tutustumaan!

• **HAUTAKIVET**
• **KAIVERRUKSET**
• **KULTAUKSET**
ENTISÖINTITYÖT
• **KIVILYHDYT**

Sari Kämäräinen
Jääskelänpätkä 1
70780 Kuopio
puh. 050 575 0004
www.kivipajasarik.fi

HAUTAKIVET SUORAAN
VALMISTAJALTA
Myös lisänimen kaiverrukset

**VARPAISJÄRVEN
GRANIITTI**

Savonkatu 24, Ollinpuisto, Kuopio
Puh. (017) 263 3408
VARPAISJÄRVI, Graniitintie 7
Puh. (017) 771 811

Suru on hitaasti vaalenevia varjoja...

**Hautaustoimisto
J. NURRO OY**

Kauppakatu 55-57 KUOPIO Puh. 017-2613065, 040 5056287
saila.lehto@nurro.fi www.nurro.fi

Arkut, kuljetukset, kukkalaitteet, sidontatyöt ja koristelu, hautakivet ja kaiverrukset

Iltaisin ja viikonloppuisin:
Kari Väänänen,
puh. 040 585 0456
toimisto@hautaustoimistoparviainen.fi

Pitopalvelu kaikkiin juhliin ja tilaisuuksiin

Iltaisin ja viikonloppuisin:
puh. 040 585 0456

**Hautaustoimisto
PARVIAINEN OY**
Savonkatu 18, 70110 KUOPIO, puh. (017) 261 3771

TAPAHTUU

Syntisten yö

Tuomiosunnuntaita edeltävänä lauantaina 19.11. vietetään Mänistön Pyhän Johanneksen kirkolla **syntisten yötä** klo 18 alkaen. Illan ohjelma koostuu konserteista ja yhteislaulutilaisuudesta.

Illan avaa klo 18 **Ilkka Heinosen konsertti Kansansoittajat palatseissa**. Mitä jos joku Karjalan muinaisista jouhiksoittajista olisikin eksynyt Laatokan lasku-uomissa ja löytäisi itsensä soittamasta tansseja eteläisen Euroopan hoveissa ja palatseissa? Mitä tapahtuisi Rinta-Nikkolan polskille, jos gambamusiikissa marinointu Elisabetin ajan aatelmies olisi päässyt tarttumaan pohjolan tanssivälmien violonellaan? Ilkka Heinonen sulauttaa keskiajan ja barokin ajan musiikkia pohjolan

kansanmusiikkiin vanhan suomalaisen kansansoittimen jouhikon ja G-violon avulla.

Rupisia riimejä -yhteislaulutilaisuus alkaa klo 19. Lauletaan yhdessä tuttuja suomalaisia pop- ja iskelmälauluja, joissa pohdiskellaan ihmiselämän eri puolia: sen valoja ja varjoja.

Omaleimaista rock-musiikkia soittava **Faaroo Pirttikangas trio** ottaa haltuun kirkkotilan klo 20.30. He esittävät virsiä, käännettyjä gospel- ja deltabluseja sekä omaa materiaaliaan. Kokoonpanossa soittavat Varpaisjärveltä kotoisin oleva Pekka Pirttikangas, laulu ja kitara; Kus-

Ilkka Heinonen

ti Vuorinen, haitari ja perkussiot sekä Konsta Eskelinen, viulu.

Konsertteihin on vapaa pääsy. Illan aikana on mahdollisuus ostaa iltapalaa seurakuntasalin kahviosta.

SEURAKUNNAT 26.10.–30.11.2016

seurat seurakuntakodilla jumalanpalveluksen jälkeen. Simo Korkalainen. Poukama 1 rippikoulualoitus.

Sanajumalanpalvelus su 13.11. klo 10. Annette Kärppä-Leskinen. Hannu Komulainen. Pystykahvit.

■ **Harmoniakuoron konsertti** su 13.11. klo 18.

Messu su 20.11. klo 10. Emmi Haring, Annette Kärppä-Leskinen.

Messu su 27.11. klo 10. Raili Pursiainen, Annette Kärppä-Leskinen.

■ **Adventtivaellus ja hartaus** su 27.11. klo 18. Raili Pursiainen, Annette Kärppä-Leskinen. Lähtö kynttiläkulkueeseen klo 18 vanhalta tapulilta. Hartaus klo 18.30.

NILSIÄN SEURAKUNTAKOTI Pappilankuja 7

Sioninvirsiseurat ke 26.10. klo 18 alaselissä. Simo Korkalainen.

Virsikeskiviikko, uuden lisävihkon lauluilta ke 26.10. klo 18 yläsalissa. Annette Kärppä-Leskinen, Taru Parviainen, Matti Saarela.

■ **Herättäjäjuhlailta** ke 2.11. klo 18. Simo Korkalainen.

Sioninvirsiseurat ke 16.11. klo 18. Simo Korkalainen.

■ **Kansanlähetyksen Sanan ja Yhteyden ilta** ti 22.11. klo 18.30.

NILSIÄN SEUTU – MUUT

Raatin kyläseurat ke 26.10. klo 18 Eila ja Valto Turusella, Väättälantie 31. Eino Keihänen.

Miesten ilta su 30.10. klo 18 Halunan kylätuvalla, Pieksänkoskentie 31. Emmi Haring. Yhteiskyyti seurakuntakodilta 17.30.

■ **Siionin virsien veisuut** ti 8.11. klo 14 Nilsin museolla, Simolantie 41. Simo Korkalainen. Esillä edellisten herättäjäjuhljen aineistoa. Lähtö yhteiskyydein klo 13.45 seurakuntakodilta.

Reitti-Lehtomäen kyläseurat su 13.11. klo 16 Lehtomäen kodilla, Lehtomäentie 211. Miia Gabel. Alkaa lasten raamattupetustunneilla. Nyttärät.

Murtolahden kyläseurat to 17.11. klo 18 Parviaisella, Hanhiraanta 329. Emmi Haring.

Palonurmen kyläseurat ti 22.11. klo 19 Ritva ja Pauli Oinosella, Palonurmentie 674 B. Raili Pursiainen.

Sänkimäki-Konttimäki kyläseurat ke 23.11. klo 18 Juha Korhosella, Kokkolantie 75. Emmi Haring.

■ **Vuotjärven kauneimmat joululaulut** ma 28.11. klo 19 Kirsti ja Pentti Taatolla, Taatontie 43. Raili Pursiainen.

■ **Pajulahti-Ranta-Sänkimäen kauneimmat joululaulut** ke 30.11. klo 14 Martta Iivarisella, Lahukantie 94. Eino Keihänen.

RIISTAVEDEN KIRKKO Joensuuntie 2505

Sanajumalanpalvelus su 30.10. klo 10. Partiolaisten 30 v. juhla ja kahvit Riistaveden Mantulla. Marjaana Mäkinen, Riikka Tuura.

■ **Pyhäinpäivän kynttiläkirkko ja ehtoollinen** la 5.11. klo 16. Reijo Leino, Marjaana Mäkinen, Riikka Tuura, L. Vartiainen. Luemme vuoden aikana poisnukkuneiden Järvi-Kuopion seurakunnan vainajien nimet ja sytytämme kynttilät.

Messu su 20.11. klo 10. Uwe Mäkinen.

■ **1. Adventin Hoosianna Messu** su 27.11. klo 10. Marjaana Mäkinen, Riikka Tuura, L. Vartiainen. Poukama 1-ryhmän rippikoulun aloitus.

RIISTAVEDEN SEURAKUNTATALO Keskustie 2

Raamattupiiri ti 1.11. klo 12. Marjaana Mäkinen. Takkahuone.

On aika -hartaus. Lohdutuksen säveliä ja sanoja suruun su 6.11. klo 10. Marjaana Mäkinen, Riikka Tuura. Luontokuvien kuvitettu Järnefeltin kehtolaulu, Ritva Nieminen. Kirkkokahvit.

Neulepiiri ti 8.11. klo 12.

■ **Isänpäivän kirkkoheikki** su 13.11. klo 10. Marjaana Mäkinen, Riikka Tuura, Sari Huttunen. Lounas, vapaaehtoinen ruokamaksu oman alueen diakoniatyön hyväksi – vähävaraisille lapsiperheille.

■ **Herättäjäjuhlailta** ma 14.11. klo 18. Simo Korkalainen, Marjaana Mäkinen.

Arkinen ateria ti 15.11. klo 11.30. Marjaana Mäkinen. Leena Vartiainen. Lounas 5 € / aikuinen, aterian jälkeen ohjelmatuokio ja yhdessä olemista.

Siioninvirsiseurat ma 21.11. klo 18.

Neulepiiri ti 22.11. klo 12.

■ **Kuusenkoristeluilta** ke 23.11. klo 18. Marjaana Mäkinen. Valmistaudutaan joulunodotukseen yhdessä: leikkien, laulaen, kuusi koristellen ja herkutellen nyttäriherkuilla.

Raamattupiiri ti 29.11. klo 12, Marjaana Mäkinen.

RIISTAVEDEN SEUTU – MUUT

■ **Kauneimmat joululaulut** la 26.11. klo 14 Riistaveden museopirtillä. Marjaana Mäkinen, Riikka Tuura.

SÄYNEISEN KIRKKO Kirkkoharjuntie 2

Messu su 30.10. klo 13. Emmi Haring, Annette Kärppä-Leskinen. Eläkelitton kirkkopyhä. Kirkkokahvit.

■ **Messu** la 5.11. klo 13. Emmi Haring, Taru Parviainen. Luemme Säyneisen alueella vuoden aikana poisnukkuneiden vainajien nimet ja sytytämme kynttilät. Myykeitto tarjolla klo 12.

Sanajumalanpalvelus su 6.11. klo 13. Emmi Haring, Taru Parviainen.

Sanajumalanpalvelus su 13.11. klo 13. Annette Kärppä-Leskinen. Hannu Komulainen.

Messu su 20.11. klo 13. Saarna Simo Korkalainen. Ville Hassinen, Annette Kärppä-Leskinen. Herättäjän kirkkopyhä. Kirkkokahvit ja seurat seurakuntakodilla jumalanpalveluksen jälkeen.

Messu su 27.11. klo 13. Emmi Haring, Taru Parviainen.

SÄYNEISEN SEURAKUNTAKOTI Kirkkoharjuntie 2

Naisten ilta to 27.10. klo 18. Emmi Haring.

■ **Herättäjäjuhlailta** ma 31.10. klo 19. Simo Korkalainen.

SÄYNEISEN SEUTU – MUUT

Sururyhmä Juankoski/Säyneinen ti 1.11. klo 18 seurakunnan virastotalolla, Juankoskella. Lisätietoja ja ilmoittautuminen diakoni Leila Asikaiselle 040 4888 620.

Yhteinen syntymäpäiväjuhla su 20.11. klo 15 Juankosken seurakuntatalolla. Ville Hassinen, Matti Saarela, Leila Asikainen.

70-, 80-, 90- sekä yli 90-vuotiaille. Jos tarvitset kyytiä, ota yhteys diakoni Leila Asikaiseen 040 4888 620.

Seurat su 20.11. klo 17 Paula ja Paavo Lukkariella. Lastukoskentie 749. Emmi Haring.

TUUSNIEMEN KIRKKO Keskitie 21

Jumalanpalvelukset yleensä seurakuntakodin kirkkosalissa.

■ **Pyhäinpäivän iltakirkko** la 5.11. klo 18. Paula Hagman-Puustinen, Aliisa Lukkari-Syrjäniemi, Kirkkokuoro. Muistamme poisnukkuneita.

TUUSNIEMEN SEURAKUNTAKOTI Koivukuja 2

Palvelupäivä ke 26.10. klo 10.

■ **Uudet virret -Majataloilta** ke 26.10. klo 18. Paula Hagman-Puustinen, Aliisa Lukkari-Syrjäniemi, Riikka Tuura. Uusien virsien opettelua kanttorien johdolla. Kahvit.

Sanajumalanpalvelus su 30.10. klo 10. Paula Hagman-Puustinen, Taru Parviainen. Vapaaehtoisvoimin toteutettu, kirkkokahvit. Jumalanpalveluksen jälkeen lauluseurat, Teuvo Eskelinen ja ystävät.

■ **Lauluseurat** su 30.10. klo 11.30. Paula Hagman-Puustinen, Teuvo Eskelinen ja ystävät. Musiikkia ja puhetta.

Messu su 6.11. klo 10. Paula Hagman-Puustinen, Aliisa Lukkari-Syrjäniemi.

■ **Herättäjäjuhlailta** ke 9.11. klo 18. Mukana Simo Korkalainen kertomassa ensi kesän herättäjäjuhlista Nilsissä.

■ **Isänpäivän sanajumalanpalvelus** su 13.11. klo 10. Paula Hagman-Puustinen, Aliisa Lukkari-Syrjäniemi. Kirkkokahvit.

Kuukausiseurat to 17.11. klo 11. Järj. Kristilliset eläkeläiset.

Yhteiset seniorisyntymäpäivät pe 18.11. klo 13. Kaikille loppuvuonna 70-, 80, 90- ja yli 90 vuotta täyttävälle. Aliisa Lukkari-Syrjäniemi.

Messu su 20.11. klo 10. Mikko Huhtala. Kirkkokahvit.

Palvelupäivä ke 23.11. klo 10.

Lähetyspiiri pe 25.11. klo 12.

Naisten ilta pe 25.11. klo 18.

■ **Virsimessu** su 27.11. klo 10. Paula Hagman-Puustinen, Aliisa Lukkari-Syrjäniemi. Uusien virsikirjojen käyttöönnotto, kirkkokahvit.

Iltapehkeherho ja jouluaskartelu ti 29.11. klo 18.

■ **Majataloilta** ke 30.11. klo 18. Paula Hagman-Puustinen, Aliisa Lukkari-Syrjäniemi. Sanaa, seuraa ja rukousta.

TUUSNIEMEN SEUTU – MUUT

Hirvolan palvelupäivä to 10.11. klo 10. Luostaritie 3457. Ilm. edellisenä tiistaina, Miia Gabel 040 4888 631.

Naisten illan yhteinen suunnitteluilta ke 23.11. klo 17 Kaavin seurakuntakodissa. Paula Hagman-Puustinen. Suunnitellaan yhdessä keväällä pidettävää naisten päivää (la 18.3.2017).

Kotiseurait to 24.11. klo 13 Mairit ja Hannu Koposella, Laukka-ahossa. Paula Hagman-Puustinen. Kansanlähetyt.

VEHMERSALMEN KIRKKO Lempeläntie 17

Messu – piirien kirkkopyhä su 30.10. klo 13. Uwe Mäkinen. Anne-Mari Kraft.

Alue seurakunnan piirit ja kerhot. Kirkkokahvit.

■ **Pyhäinpäivän messu** la 5.11. klo 13. Uwe Mäkinen, Riikka Tuura. Sytytämme muistokynttilät viime pyhäinpäivän jälkeen Vehmersalmen hautausmaalle hautatuille.

Sanajumalanpalvelus su 6.11. klo 13. Uwe Mäkinen, Riikka Tuura.

Messu su 20.11. klo 13, Uwe Mäkinen. Pauliina Vuorinen.

■ **Perhejumalanpalvelus 1. adventtisunnuntaina** su 27.11. klo 13. Uwe Mäkinen, Riikka Tuura. Lauletaan Hoosianna, koristellaan yhdessä kirkon joulukuusi.

Glögiä ja piparia tarjolla. Poukama 3 -rippikouluryhmän aloitus.

VEHMERSALMEN SEURAKUNTAKOTI Lempeläntie 15

Puurokammari to 27.10. klo 10.

Himmelit ja enkelit to 3.11. klo 12. Uwe Mäkinen. Torstaisin kammariissa himmelin ja kirkon joulukuusenkoristeiden tekoa.

Kokki-ukot kokkaavat Eero Hujasen johdolla ti 8.11. klo 17. Elintarvikemaksu 5 €.

Varttuneen väen virkistyspäivä to 10.11. klo 10. Ruokamaksu 5 €.

Isänpäivän sanajumalanpalvelus su 13.11. klo 13. Marjaana Mäkinen, Riikka Tuura. Täytekakukahvit.

■ **Herättäjäjuhlailta** ma 21.11. klo 18. Infoa herättäjäjuhlista, pääsihteeri Simo Korkalainen.

Puurokammari to 24.11. klo 10. Riikka Tuura.

Mitä sinulle kuuluu, seurakuntakoti? ke 30.11. klo 17.30. Uwe Mäkinen. Infotilaisuus meidän seurakuntakotimme kunnon ja sen hoidosta. Vierasta on asian tuntija ja Kuopion seurakuntayhtymän tekninen isännöitsijä Sami Purovesi.

VEHMERSALMEN SEUTU – MUUT

■ **Adventtilaulajaiset** Mustinlahden kylätalossa ti 29.11. klo 19. Riikka Tuura. Kahvit.

KASTETUT

Amos Joel Alarik Hätinen, Tuusniemi; Aada Matleena Hiironen, Riistavesi; Aatu Eemeli Kiiski, Tuusniemi; Eppu Oliver Tervonen, Nilsä; Martta Katariina Luostarinen, Nilsä; Meri Emilia Saastamoinen, Nilsä; Jasper Eemeli Immonen, Vehmersalmi; Ella Maria Muona, Nilsä.

AVIOLIITTOON KUULUTETUT

Jari Pekka Partanen ja Paula Helena Taskinen, Nilsä; Hannu Olavi Poutiainen

ja Helena Marjatta Poutiainen, Vehmersalmi.

KUOLLEET

Helmi Väätäinen 92 v, Vehmersalmi; Esko Antero Hartikainen 79 v, Muuruvesi; Martta Alina Nykänen 92 v, Kaavi; Toimi Lennart Hentinen 89 v, Nilsä; Siiri Tukiainen 88 v, Juankoski; Aili Mirjam Mehtälä 94 v, Nilsä; Kaarlo Antero Väätäinen 84 v, Säyneinen; Taimi Siviä Rissanen 91 v, Vehmersalmi; Osmo Samuli Heikkinen 85 v, Juankoski; Mirja Aulikki Tiilikainen 55 v, Tuusniemi; Arvi Matias Hiltunen 89 v, Vehmersalmi; Irma Maija Kaarina Ylönen 82 v, Nilsä; Veikko Ilmari Koistinen 92 v, Kaavi; Tapio Antero Antikainen 43 v, Vehmersalmi.

Kallaveden seurakunnan toimisto
040 4848 327, ma–pe klo 9–15
kallavesi@evli.fi

KALLAVEDEN KIRKKO Rauhalahdentie 21

■ **Majataloilta** la 29.10. klo 16. Petteri Hämäläinen, Matti Pentikäinen, Mari Vuola-Tanila. Nuorten näytelmä, Lähde-bändi, Nina Åström, Jim Hakola, Kimmo Suomela ja Majatalo houseband. Menu hinta: aikuiset 10 €, opiskelijat ja työttömät 7 € (kortti mukaan), lapset 5–10 v. 5 € ja alle 5 v. ilmaiseksi. Vapaa pääsy. Lastenhoito järjestetty.

■ **Lähetysmessu ja lähetystilaisuus** su 30.10. klo 10. Veli Mäntynen, Anni Tanninen, Mari Vuola-Tanila. Lähetystyöntekijät Johanna ja Matti Hyttinen. Nuorten lauluryhmä. Kirkkokahvit.

4-vuotissynttärät su 30.10. klo 16. Juha Määttä, Mari Vuola-Tanila.

■ **Pyhäinpäivän messu** la 5.11. klo 10. Veli Mäntynen, Sirpa Nummenheimo, Mari Vuola-Tanila.

■ **Pyhäinpäivän sävelhartaus** la 5.11. klo 18. Matti Pentikäinen, Anni Tanninen, Anna-Mari Linna. Tilaisuudessa luetaan viime pyhäinpäivän jälkeen poisnukkuneiden seurakuntalaisemme nimet. Omaiset voivat sytyttää kynttilän läheisensä muistolle. Kirkkotilaisuuden jälkeen iltakahvit ja mahdollisuus tavata seurakuntamme papistoa.

■ **Koko kansan kirkkopyhä, liikkuva seurakunta** su 6.11. klo 10. Petteri Hämäläinen, Matti Pentikäinen, Anna-Mari Linna. Aamupuuro ja kahvit klo 9, Aamuvierityt klo 9.45. Messu klo 10; keskustelusaarnassa mukana Mika Kojonkoski, Hannu Kapanen ja Merja Naamanen. Messun jälkeen toimintaa ulkona ja sisällä mm. jumppaa, palloilua, sauva-kävelyä (omat sauvat mukaan). Lounas noin klo 12, jossa vapaaehtoinen maksu. Mukana paikallisia urheiluseuroja mm. Kuopion Reippaan Voimistelijat, Kalpa, Pallokissat.

Perheraamattupiiri su 6.11. klo 16.30 Kallaveden kirkon alakerrassa. Raamattupiiristä vastaa Tuula Holmlund, tuula.holmlund@gmail.com. Seuraavan ker-

ran 20.11.

Hoosianna
Messu Riistaveden
kirkossa
su 27.11. klo 10

MUSIIKKIA

✚ **Lehtimajajuhla -konsertti** Alavan kirkossa pe 28.10. klo 18. Nuorten bändi ja Zipporim. Vapaa pääsy.

✚ **Musiikin Majataloilta** Kallaveden kirkossa la 29.10. klo 16. Yhteinen ateria, hyviä sanoja elämästä ja Jumalasta, musiikkia sekä leppoisaa yhdessäoloa. Ruokailu klo 16–18, ohjelma klo 17. Mukana kirkkoherra Matti Pentikäinen, Petteri Hämäläinen ja nuorten näytelmä, Nina Åström, Jim Hakola ja Kimmo Suomela, Mari Vuola-Tanila ja Lähde-bändi sekä Houseband. Menu 10/7/5 €, alle 5-vuotiaat ilmaiseksi. Vapaa pääsy. Lastenhoito järjestetty.

✚ **Lauluseurat** Tuusniemen seurakuntakodissa su 30.10. klo 11.30. Teuvo Eskelinen ja ystävät.

✚ **Sävelten kutsu -konsertti**

Karttulan seurakuntakodissa su 30.10. klo 16. Kuopion kamarimusiikkiseura; Andrey Nikulin, viulu; Timo Törmä, sello ja Irina Zahharenkova, piano. Käsiohjelma ovelta käteisellä 10/5/2 €.

✚ **Reformaation merkkivuoden avauskonsertti** Puijon kirkossa su 30.10. klo 18. Illan ohjelma muodostuu rukouslaulu-perinteestä tutulle Valon rukouksen kaavalle. Yksinäisistä niin sanotun gregoriaanisen musiikin tyyli-ihanteista kohti kansankielisyyden ja moniäänisyyden arvoja. Anna Maria McElwain, klavikordi sekä vokaaliyhtye: Anna Antikainen, Eveliina Ylikoski, Joonas Saraste ja Valtteri Tuomikoski.

✚ **Virsitorstai-yhteislaulut** Ilmestyy Siilinjärven kirkossa to 3.11. ja to 24.11. klo 18. Tilaisuudessa opetellaan virsikirjan lisä-

vihkon virsiä.

✚ **Pyhäaamun rauhaa -konsertti** Siilinjärven kirkossa su 6.11. klo 15. Vuokatti-kvartetti, johtajanaan Olli Pautola, solistit Martti Niskanen ja Risto Rusanen. Ohjelma 10 €.

✚ **Myrskylyhtymessu** Kallaveden kirkossa su 6.11. klo 18–19.30. Oletko valmis hypäämään mukaan seurakuntalaisten aalloille? Kipparina Matti-kirkkoherra, musiikissa mukana lapsikuoro, nuorten lauluryhmä ja Lähde-yhtye; Pauli Voutilainen, hanuri. HUMAK:n opiskelijoiden viittomakielinen tulkkaus.

✚ **Sattumaa? Pro Fide 50 v. -juhlakonsertti** Alavan kirkossa su 6.11. klo 18. Suomigospelin legenda täyttää 50 vuotta. Pro Fide -yhtyeen tarina alkoi

vuonna 1966, he eivät silloin tienneet tekevänsä suomalaisen gospelin historiaa perustamalla sen pitkäikäisimmän yhtyeen, joka on toiminut aktiivisesti jo 50 vuotta. Konserteissa kuullaan tunnetuimpia Pro Fide -kappaleita yhtyeen ja suomigospelin alkua ajoilta tähän päivään asti. Muistoja pitkän matkan varrelta on esillä myös kuvin ja tarinoin. Nykyisessä kokoonpanossa soittavat Ossi Mäki-Reini (laulu ja kitara), Markus Ikonen (kitara ja laulu), Petri Repo (basso ja laulu), Tuomo Komonen (koskettimet ja laulu) ja Jarkko Ikonen (rummut).

✚ **Jippu** Nilsin kirk-

kossa pe 11.11. klo 18.

✚ **Harmoniakuoron konsertti** Nilsin kirkossa su 13.11. klo 18.

✚ **Sekakuoro Vimma esittää negrospirituaaleja** gospelhengessä gospelmessussa Alavan kirkossa su 13.11. klo 18. Kuoroa johtaa Jaana Turunen.

✚ **Virsikirjan lisävihkon yhteislauluilta** Muuruveden seurakuntatalossa ke 16.11. klo 19.

■ **Myrskylähtymessu** su 6.11. klo 18. Matti Pentikäinen, Mari Vuola-Tanila. Lapsikuoro, nuorten lauluryhmä, Lähde-bändi, Pauli Voutilainen, hanuri. Humak:n opiskelijoiden viittomakielinen tulkkaus.

■ **Isänpäivän messu ja pastori Sanna Alasen virkaan siunaaminen** su 13.11. klo 10, Sanna Alanen, Sirpa Nummenheimo, Matti Pentikäinen, Anna-Mari Linna. Kirkkokahvit.

■ **Messu** su 20.11. klo 10. Veli Mäntynen, Sirpa Nummenheimo, Anna-Mari Linna. ■ **Perinteiset Lähetysmyyjäiset** la 26.11. klo 11. Myyjäiset aloitetaan hartaudella. Ostosten lomassa voit istahtaa kahvikupposelle tai nauttia lounaan lähetksen hyväksi.

■ **1. Adventtisunnuntain messu** su 27.11. klo 10. Veli Mäntynen, Matti Pentikäinen, Richard Nicholls. Nuorisokuoro KNOT. Messu jälkeen joulutorttumyyjäiset.

■ **Kalakukko orkesterin konsertti** su 27.11. klo 15. Konsertissa esiintyy kuopiolaiseen puhallinorkesteriperheeseen kuuluva Kalakukko Wind Band. Johtaa kappellimestari Erkki Kaukonen. Vapaa pääsy, ohjelmalehti 10 €.

■ **Lasten ja perheiden jouluaskartelut** ti 29.11. klo 18. Illassa hartaus, erilaisia askarteluja sekä pieni tarjoilu. Varaa mukaan nimetyt sakset ja pussi.

PETOSEN SEURAKUNTATALO

Aikuisten takka-ilta ke 2.11. klo 17. **Kutsu yhteyteen -messu** su 13.11. klo 17. Juha Määttä, Anni Tanninen, Markku Heikkonen ja Jaspe. ■ **Valtakunnan salaisuuden mies – Miesten päivä** la 19.11. klo 11. Veli Mäntynen, Matti Pentikäinen, Olli Seppänen, Teuvo Mononen, Barnabe Koko, Leif Hagert, Jorma Huusko, Jarkko Maukonen, Raimo Lappi, Pekka Kiiski ja Markku Huttunen. Klo 17 Kaikille avoin messu: Saarna Raimo Lappi, liturgia Esko Konttinen ja kanttorina Jarkko Maukonen. Tilaisuuden juontaa Jukka Vasara. Tilaisuudessa kirjamyynti. ■ **Vauvakirkko** su 20.11. klo 17. Juha Määttä, Richard Nicholls.

Lasten ja perheiden jouluaskartelut ke 30.11. klo 18. Illassa hartaus, erilaisia askarteluja sekä pieni tarjoilu. Varaa mukaan nimetyt sakset ja pussi.

KALLAVEDEN SEUTU – MUUT

Niemisjärven olotilarstorstai to 27.10. klo 11.30 Kylätalossa, Niemisjärventie 763. Sanna Alanen. **Rytlyn kylän lähetyspiiri** ti 1.11. klo 18 Anni ja Onni Krögerillä, Siltapuro 2. **Miesten raamattupiiri** to 3.11. klo 18.30 Jynkänvuoren kerhohuoneella, Emännantie 22. Piiristä vastaa Veijo Olli 040 827 5304. Seuraavan kerran 17.11. klo 18.30. **Pyhäinpäivän messu** la 5.11. klo 13 Vehmasmäen kappelilla, Sotkanniemi 15. Sanna Alanen, Anna-Mari Linna. **Pyhäinpäivän messu** la 5.11. klo 15 Hirvilahden kappelilla, Länsirannantie 2410. Petteri Hämäläinen, Mari Vuola-Tanila. **Haminalahden työseura** ma 14.11. klo 18.30 Ritva Tossavaisella, Pyörönkaari 7 as. 4. **Rytlyn lähetyspiiri** ti 15.11. klo 18 Mar-

ja Lyytikäisellä, Karhumäentie 35. Anni Tanninen. **Puutossalmen lähetyspiiri** ma 21.11. klo 12 Anneli Koposella, Ampuradantie 53. Sanna Alanen. Huomaa aika! **Niemisjärven olotilarstorstai** to 24.11. klo 11.30 Kylätalossa, Niemisjärventie 763. Riitta Reima. Kotisairaanhoitaja tulee pistämään influenssarokotuksia klo 11. **Perhekirkko** su 27.11. klo 15 Vehmasmäen kappelilla; Sotkanniemi 15. Anni Tanninen, Richard Nicholls. Käsikellokerholaiset, Vehmasmäen ja Kurkimäen päiväkerholaiset. ■ **Metsänväen joulurauhan julistus** su 27.11. klo 18 Lamperilan laavulla, Länsirannantie 1732 (Monitoimitaloa vastapäätä). Matti Pentikäinen. **Piirien yhteinen joulujuhla** ke 30.11. klo 18 Rytlyn leirikeskuksessa, Rytlynrannantie 16. Sanna Alanen.

KARTTULAN KIRKKO

Messu ja Herättäjän kirkkopyhä su 30.10. klo 10. Johanna Porkola, Anne Keränen. Saarna Olli Viitaniemi, laulu Ilkka Rissanen. Siioninvirsiseurat messun jälkeen seurakuntakodilla. Perunapuuro ja kahvit. Seurojen aluksi Olli Viitaniemen alustus siioninvirsien uudistuksesta. ■ **Pyhäinpäivän kynttiläkirkko** la 5.11. klo 18. Johanna Porkola, Anne Keränen. Sytytetään kynttilät viime vuonna poisnukkuneiden muistoksi. Ronja ja Reetta Jääskeläinen, laulu ja sello. ■ **Messu isänpäivänä** su 13.11. klo 10. Petteri Hämäläinen, Richard Nicholls, Nuorten ryhmä. **Messu Tuomiosunnuntaina** su 20.11. klo 10. Petteri Hämäläinen, Matti Pentikäinen, Johanna Porkola, Anne Keränen. Hannu Varis, baritoni. Messun jälkeen Leena Kukkosen eläkejuhlat seurakuntakodilla. Kahvitarjoilu. ■ **Adventtimessu** su 27.11. klo 10. Johanna Porkola, Anne Keränen, kirkkokuoro ja lapsikuoro. Glögit ja piparit kirkossa messun jälkeen.

KARTTULAN SEURAKUNTAKOTI KISSAKUUSENTIE 14

Naisten Raamattuilta to 27.10. klo 18. Johanna Porkola. Kaarina Hoffrén, Marja-Leena Niinivaara-Koskell. Seurakuntien yhteinen naisten ilta. **Lähetysilta** pe 28.10. klo 18. Johanna Porkola. Maritta Peltokangas (SLS) Shaganan Raamattukoulusta vieraana. ■ **Sävelten kutsu -konsertti** su 30.10. klo 16, Anne Keränen. Andrey Nikulin, viulu; Timo Törmä, sello ja Irina Zahharenkova, piano. Käsiohjelmat: 10 € / 5 € / 2 €. Kuopion kamarimusiikki-seura ja Kallaveden seurakunta. **Laulakaa Herralle Uusi virsi** to 3.11. klo 18. Anne Keränen. Tutustutaan virsikirjan uuden lisävihkon virsiin. **Iltamessu** su 6.11. klo 17. Johanna Porkola, Anne Keränen, Vaeltajat. Lauletaan virsikirjan uuden lisävihkon virsiä. Iltaatee. **Raamattuopetustilaisuus** *Evankeliumi ja hyvät*

teot? to 10.11. klo 18. Juha Määttä, Johanna Porkola. Kahvit klo 17.30. **Naisten jouluaskartelut** pe 18.11. klo 18. Marja Huttunen, Johanna Porkola, Anne Keränen. **Kids Action Night** 1.–6.-luokkalaisille pe 25.11. klo 18. Nuoremmat huoltajan kanssa. Luvassa jättinytävät (tuo naposteltavaa), musiikkia ja paljon erilaisia toimintapisteitä. Yhteistyössä Kuopion kaupungin nuorisopalvelujen kanssa.

KARTTULAN SEUTU – MUUT

Hautausmaan siivoustalkoot to 27.10. klo 8 Syvänniemen hautausmaalla. Talvikoorkokailu kirkkopihalla. **Miesten lenkkiipiiri** Rytkyllä ti 8.11. klo 17. Venäjän ja Suomen vankilälähetystyö. **Airakselan Varttuneenväenkerho** to 10.11. klo 12.30 Maija Karhusella Airakselantie 685. **Ehtoollishartaus** Karttulan sairaalassa to 17.11. klo 13.30. Johanna Porkola, Anne Keränen.

MAANINGAN KIRKKO Maaningantie 33

Messu su 30.10. klo 10. Raija Jokela, Talvikki Attila-Pekonen . Messun jälkeen naistenpäivän ruokailu ja ohjelmaa Maaninkatalolla, Maaningantie 32. Vieraana Eliina Heinonen ja Maritta Peltokangas. **Raamattuopetustilaisuus evankeliumista** pe 4.11. klo 18 kirkon toimituskappelissa. Juha Määttä. ■ **Pyhäinpäivän iltakirkko** la 5.11. klo 18. Raija Jokela, Talvikki Attila-Pekonen. Kirkon ovet ovat avoinna klo 12 alkaen. **Messu** su 6.11. klo 10. Veli Mäntynen, Talvikki Attila-Pekonen. **Messu** su 13.11. klo 10. Raija Jokela, Talvikki Attila-Pekonen, Ilon Säteet. Isänpäivän juhla ja lounas Maaninkatalon seurakuntasalissa Maaningantie 32. Aikuiset 10 €, 4–12 v. 5 €, alle 4 v. ilmaiseksi. **Messu** su 20.11. klo 10. Sanna Alanen, Richard Nicholls. Gideonien juhlapyhä. ■ **Adventtimessu** su 27.11. klo 10. Raija Jokela, Talvikki Attila-Pekonen, kirkkokuoro. Puurotarjoilu Maaninkatalolla messun jälkeen.

MAANINKATALO Maaningantie 32

Hetkinen Raamatun ympärillä ke 26.10. klo 16 Vorloksossa. Seuraavat ker rat 9.11. ja 23.11. klo 16. ■ **Arkinen ateria** pe 11.11. klo 9. Aterian hinta aikuiset 5 €, lapset 3 € ja alle 4 v. ilmaiseksi. **Kirkonkylän seurakuntapiiri** ti 15.11. klo 12.30. **Sanan ilta** ma 21.11. klo 18. Illan aiheena *Jeesuksen sovittamat*, Jouko Kauhanen. **Opetellaan uusia virsiä** ke 23.11. klo 17.30. Talvikki Attila-Pekonen. **Siioninvirsiseurat** ma 28.11. klo 18. **Jouluaskarteluilta** ke 30.11. klo 17.30. Iltapala. **MAANINGAN SEUTU – MUUT** **Käsityöpiiri Ilonpisarassa** ma 31.10. klo 12, Satamatie 5. Seuraavan kerran 14.11. ja 28.11. klo 12–15.

Kurolanlahden virkistyspiiri ti 1.11. klo 12 Hyvärisillä, Juulintie 4. **Reipas perhekahvila** Käärmelahden koululla ke 2.11. klo 9. **Ystävänkammari** Päivilässä ma 7.11. klo 13. **Olkkari** Päivilässä ma 7.11. klo 17. **Rukouspiiri** pe 11.11. klo 13, Satamatie 5. **Naisten hemmotteluhetki Ilonpisarassa** la 19.11. klo 10, Satamatie 5. **Ystävät** ma 21.11. klo 10 Kotikulmassa, ja klo 13.30 Ainolassa ja Viljamissa. **Crux Cafe nuortenilta** to 24.11. klo 18, Satamatie 5.

MUUT

Leväsen kammari ma 7.11. klo 13. Leväsen Palvelukeskuksessa, Leväsentie 27, 2. kerros. Virkistävää visailua ja leikkimielistä luovuutta. Arja Mielikäinen. **Miesten sauna- ja sananillat** pe 11.11. klo 17.30 Poukaman Leirikeskuksessa, Poukamantie 105. Illan aiheena *Mitä Raamattu opettaa pyhyydestä*, Matti Turunen. Seuraavan kerran 25.11. klo 17.30. **Leväsen kammari** ma 21.11. klo 13 Leväsen Palvelukeskuksessa, Leväsentie 27, 2.kerros. Korttipaja, valmistetaan kortteja jouluksi. Arja Mielikäinen. **Hyvän hoidon päivä** ke 30.11. klo 10.30 Rytlyn leirikeskuksessa. Omaishoitajille, hoidettaville ja palveluspalvelun piireissä oleville. Tuothan mukaan jonkun runon tai muuta mitä haluat jakaa kanssamme. Ilm. diakoniatoimistoon 040 4848 332 ma klo10–11. Voit jättää myös viestin vastaajaan.

KASTETUT

Aino Tuula Maaria Heikkinen, Vilma Lilian Hakkarainen, Eerika Amanda Emilia Vähäsarja, Eino Kasper Pelkonen, Viljo Väinö Ilmari Lankinen, Vanessa Adelma Hyvärinen, Melinda Eve Serafia Marttila, Siiri Helmi Sofia Haikonen, Dana Ellen Laitsaari, Vilma Helmi Adessa Jutila, Vilhelmiina Vellamo Vatanen, Santeri Unto Antikainen, Enni Kerttu Kaarina Koivisto, Aleksi Timo Olavi Pehkonen, Venny Mione Hyttinen, Joona Eemeli Hyttinen, Hilda Anneli Mauno, Jaro Emil Immonen, Carita Karoliina Kaila, Jonna Jade Maria Taskinen, Emilia Aurora Toivanen, Linda Alisa Pesonen, Elsa Matilda Siikavirta, Emilia Siiri Aurora Ryhänen, Miio Aleksanteri Holappa, Ainu Lempi Pauliina Mäenpää, Eeli Juhani Jauhiaiainen, Vappu Katariina Mielonen, Veera Anna-Liisa Mielonen, Niilo Antero Asunmaa, Stella Elisabeth Suutarinen, Lilja Alissa Olivia Hemmilä, Oliver Emil Markus Väänänen.

AVIOLIITTOON KUULUTETUT

Teppo Elmeri Mattinen ja Julia Karoliina Kontkanen, Tatu Joonas Petteri Suutarinen ja Piia Johanna Korhonen, Teemu Mikael Soininen ja Sara Marja Irene Saarikoski, Tarmo Juhani Myllynen ja Satu Katja Anneli Ryhänen.

KUOLLEET

Helmi Kirsti Pansu 77 v, Toivo Johannes Heiskanen 95 v, Tuija Sirpa Katriina Räisänen 66 v, Eino Juhani Hakkarainen 67 v, Timo Aulis Karttunen 77 v, Erkki Johannes Suominen 83 v, Tarmo Kalevi Laitinen 72 v, Heikki Ilmari Oksman 64 v,

Tyyne Eliina Karjalainen 94 v, Aune Irene Toivanen 92 v, Pentti Hynninen 85 v, Anna Kaarina Tissari 68 v, Ilona Emilia Mykkänen 1 kk.

Männistön seurakunnan toimisto 040 4848 379, ma–pe klo 9–15 mannisto@evl.fi

PYHÄN JOHANNEKSEN KIRKKO Kellolahdentie 8

040 4848 386 **Hyvän Mielen Päivä** ke 26.10. klo 11. Heikki Hyvärinen. Anne-Mari Mertanen. *Mitä tai mikä on pyhä?* Linja-auto-kuljetuksen reitti: Klo 10.25 Kelloniemen Sale. Klo 10.27 Itkonniemi (Malminkatu 13 pysäkki). Klo 10.30 Sotilaspojankadun pysäkki. Klo 10.30 Tellervonkadun pysäkki (Lönnrotinkatu 11 kohdalla). Klo 10.35 Pohjolankadun pysäkki (Pohjolankatu 28 kohdalla), edelleen Killisenkadulle ja Pohjolankatua Lönnrotinkadulle. Klo 10.40 Saariaitan pysäkki. Klo 10.45 Pyhän Johanneksen kirkko. Paluu klo 13.30. Päivän hinta 5 €.

Elämää etsimässä -kerho to 27.10. klo 14.30. Heikki Hyvärinen. Sami Mitsman: Juutalaisuuden traditiot. **Perhemessu** su 30.10. klo 10. Heikki Hyvärinen, Sanna Mertanen, Aulikki Mäkinen, Salla Tyrväinen, Tintti Tinkala. Maksuton lounas ja kakkukahvit. **Ukintuvan teematorstai** to 3.11. klo 11.30. Aiheena saattohoito. Sami Mitsman ja Tarja Heikkinen Lehtolakodista. **Pyhäinpäivän messu** la 5.11. klo 10. Sanna Mertanen, Aulikki Mäkinen, Tintti Tinkala. Kirkkokuoro.

■ **Pyhäinpäivän muistohetki** la 5.11. klo 16. Heikki Hyvärinen, Sanna Mertanen, Aulikki Mäkinen, Salla Tyrväinen, Heikki Mononen, Sami Mitsman, Anne-Mari Mertanen. Tilaisuudessa sytytetään muistokynttilät viime pyhäinpäivän jälkeen poisnukkuneille seurakuntalaisille. **Messu** su 6.11. klo 10. Heikki Hyvärinen, Sanna Mertanen, Salla Tyrväinen, Tintti Tinkala. Keskustelusaarna. Lähetystilaisuus ja lähetyslounas. Botswanan lähet-ti Sanna Saarto.

Siioninvirsiseurat su 6.11. klo 18. Heikki Hyvärinen.

Arkinen ateria to 10.11. klo 11. Hartaus. Aterian hinta 5 €.

Isänpäivän messu su 13.11. klo 10. Sanna Mertanen.

Ukintuvan teematorstai to 17.11. klo 11.30. Heikki Hyvärinen.

■ **Syntisten yö** la 19.11. klo 18. Heikki Hyvärinen, Salla Tyrväinen, Heikki Mononen, Tintti Tinkala. Klo 18 Ilkka Heinosen konsertti *Kansansoittajat palatseissa*. Klo 19 *Rupisia riimejä* -yhteislaulutilaisuus, jossa lauletaan tuttuja suomalaisia pop- ja iskelmälauluja. Klo 20.30 Faarao Pirttikangas trio: Pekka Pirttikangas, laulu ja kitara; Kusti Vuorinen, haitari ja perkusiot, sekä Konsta Eskelinen, viulu. Kon-

lee professori Erkki Tuppurainen klo 11. Kirjailija Anna-Mari Kaskinen kertoo klo 14 virsitekstien laatimisesta. Mukana Sibelius-Akatemian Kuopion osaston opiskelijoita sekä Puijon Kirkkokuoro. Laulamaan voi tulla missä tahansa maratonin vaiheessa. Ystävän kammari-kahvitarjoilu Kirkon Ulkomaanavun hyväksi klo 11–16.

■ **Kauneimmat joululaulut** Riistaveden museopirtillä la 26.11. klo 14.

■ **Pertti Kallion Sana soi -konsertti** Siilinjärven kirkossa la 26.11. klo 17.

■ **Sekaset-kuoron joulukonsertti** Siilinjärven kirkossa ti 29.11. klo 18.

■ **Adventtilaulajaiset** Mus-tinlahden kylätalossa ti 29.11. klo 19.

MUSIIKKIA

- **Hyväntekeväisyyskonsertti** Italian maanjäristyksen uhreille Keskusseurakuntatalossa su 20.11. klo 18. Noin tunnin mittaisessa konsertissa nautitaan monien italialaissäveltäjien tuotannosta sekä mm. Mozartin ja Mendelssohnin sävelistä. Esiintyjinä kuullaan italialaissyntyisiä, sittemmin Suomeen kotiutuneita muusikoita ystävienne: kitaristi Cecilia Laakson, huilisti Arianna Gravan ja sellisti Giacomo Torlontanon lisäksi musisoimassa ovat sopraano Anna Immonen, pianisti Anna Maria McElwain, lyömäsoittaja Sho Kubota sekä käyrätorvistit Hannes Kaukoranta, Tuomas Setälä ja Jarna Virtanen. Käsiohjelmat 10 €.
- **Naiskuoro Ruukittarien ja lauluopiskelijoiden joulun konsertti** Juankosken

Ylösnousemuksen kirkossa su 20.11. klo 18. Johtaa Mariam Abdullina-Kaivosaaari, säestää Taru Parviainen. Vapaa pääsy. Ohjelma 10 €.

- **Leif Lindemanin ja orkesterin hyväntekeväisyyskonsertti** Muuruveden kirkossa ke 23.11. klo 19. Konsertin tuotto lahjoitetaan Punainen Sulka -kampanjaan ja Muuruveden alue seurakunnalle. Lipun hinta 25 €. Liput ennakkomyynnissä Juankoskella: Valokuvaamo Plakkari, Lomakartano Kivennapa, Topin maatilamyymälä ja Kuopiossa Topin Hallin myymälässä kauppahallissa. Liput voi myös maksaa LC Muuruveden tilille FI84 5096 1420 0449 11 viitteellä 2311 20160. Konserttipaikan ovet avautuvat klo 17. Käsi-

Vimma-kuoro

ohjelma ostettavissa käteisellä. Ennakkolippu ja maksukuitti vaihdetaan käsiohjelmaksi. Alle 12-vuotiaat lapset ilmaiseksi vanhempien seurassa. Joului-nen konserttikahvi Muuruveden kylätalolla, Rantatie 9, klo 17–18 ja konsertin jälkeen. Ryh-mät ennakkoaruksesta. Lisätie-

toja Jari T. Korhonen, puh. 040 5945 688.

- **Virsikirjan lisävihkomaraton** Puijon kirkossa la 26.11. klo 10. Tutustutaan koko päivän kestävässä maratonissa laulaen ja kuunnellen uuteen virsikirjan lisävihkoon. Uusi-nen virsien sävelmiin johdatte-

**Sielunhoito-
terapia
SYDÄN-
JUURI**

terapeuttista sielunhoitoa
perheneuvontaa

Helena Lehtimäki, YTM
Sos.työntekijä, uusperheneuvoja
Sielunhoitoterapeutti (ACC)

P. 045 3156464, Kuopio
hennalehtimaki@gmail.com
www.sydänjuuri.fi

**KAIKKEA KIVAA KOTIIN
KEITTIÖTUNING**

WWW.KEITTIOTUNING.FI

Ostamme kultaesineitä:
koruja, kolikoita, harkkoja ja
hammaskultaa. Tilaa maksuton
myyntipaketti www.nettikulta.fi
tai puh. **044 9877 049**
(ma-pe 10-17) Nettikulta

Tietokoneapu
Kotitalous-
vähennys 45%
www.orden.fi
040 5844 045

**Sähköasennus
Hannu Tuomainen**
Puh. **050 553 8767**
hannu.tuomainen@netti.fi

• Matot
• vuodevaatteet • ym.
PESULA
PYYKKISATAMA
Itkonniemenkatu 27, 70500 Kuopio
Puh. (017) 263 3128
www.pyykkisatama.fi

kotimaa24.fi

SEURAKUNNAT 26.10.–30.11.2016

PUIJON KIRKKO Taivaanpankontie 3

040 4848 419

Messu su 30.10. klo 10. Kari Kuula, Jaana Marjanen, Mari Voutilainen, Anna Antikainen. Hiippakuntasihteeri Jukka Hel-le. Myanmarilaisten lauluryhmä. Lapsille pyhäkoulu. Kirkkokahvit.

■ **Reformation merkkipuoden avauskonsertti** su 30.10. klo 18. Anna Antikainen, Joona Saraste. Anna Maria McElwain, klavikordi sekä vokaaliyhtye.

■ **Messun 13.11. valmistelu** ke 2.11. klo 16.30. Jaana Marjanen, Anna Antikainen.

■ **Pyhäinpäivän messu** la 5.11. klo 10. Kari Kuula, Teemu Voutilainen, Anna Antikainen.

■ **Pyhäinpäivän iltajumalanpalvelus** la 5.11. klo 18. Mari Voutilainen, Teemu Voutilainen, Joona Saraste. Panleino-yhtye, Sakari Tervo. Sytytetään kynttilät viime pyhäinpäivän jälkeen kuolleiden seurakuntalaisten muistolle.

■ **Messu** su 6.11. klo 10. Kari Kuula, Teemu Voutilainen, Joona Saraste. Puijon kirkkokuoro.

■ **Kutsu yhteyteen -messu** su 6.11. klo 17. Mari Voutilainen. Jari Muta, opetus.

■ **Messun 20.11. valmistelu** ke 9.11. klo 16.30. Mari Voutilainen, Joona Saraste.

■ **Messu** su 13.11. klo 10. Kari Kuula, Jaana Marjanen, Anna Antikainen. Lauluryhmä Verso.

■ **Messun 27.11. valmistelu** ke 16.11. klo 16.30. Teemu Voutilainen, Anna Antikainen, Joona Saraste.

■ **Perhemessu** su 20.11. klo 10. Mari Voutilainen, Teemu Voutilainen, Joona Saraste. Vauvakirkko. Kirkkomuskarilaiset.

■ **Pieni iltakirkko ja ehtoollinen** su 20.11. klo 18. Teemu Voutilainen. Erkki Pesonen, keskustelusaarna. Lauluryhmä Verso. Iltatee.

■ **Messun 4.12. valmistelu** ke 23.11. klo 16.30. Jaana Marjanen, Anna Antikainen.

■ **Virsikirjan lisäviikkomaratoni** la 26.11. klo 10. Jaana Marjanen, Anna Antikainen, Joona Saraste. Klokki 11 Erkki Tuppurainen kertoo lisäviikon sävelmistä. Klokki 14 Anna-Mari Kaskinen kertoo lisäviikon teksteistä. Puijon kirkkokuoro ja Sibelius-Akatemian kirkkomusiikin opiskelijoita. Mukaan voi tulla missä tahansa ohjelman vaiheessa. Ystävän kammariassa kahvitarjoilu Kirkon Ulkomaanavun hyväksi klo 11 alkaen.

■ **1. adventtisuunnuntain messu** su 27.11. klo 10. Kari Kuula, Jaana Marjanen, Teemu Voutilainen, Mari Voutilainen, Anna Antikainen, Joona Saraste. Puijon kamarikuoro. Virsikirjan lisäviikon käyttöönotto. Kirkkokahvit.

■ **Messun 11.12. valmistelu** ke 30.11. klo 16.30. Mari Voutilainen, Joona Saraste. PUJON SEURAKUNTAKESKUS Taivaanpankontie 3

■ **Hymyilevä Matteus -keskustelutarja** ti 8.11. klo 18. *Entäpä jos tämä,* Jukka Ördén.

■ **Hymyilevä Matteus -keskustelutar-**

sertteihin on vapaa pääsy. Iltapalaa myydään seurakuntasalin kahviosta.

Messu su 20.11. klo 10. Heikki Hyvärinen, Aulikki Mäkinen, Salla Tyrväinen, Tintti Tinkala.

Lasten adventtipolku ke 23.11. klo 10.30. **Miesten piiri** ke 23.11. klo 18. Heikki Hyvärinen.

Elämää etsimässä -kerho to 24.11. klo 14.30. Heikki Hyvärinen.

Kaiken ikäisten adventtimessu su 27.11. klo 10. Heikki Hyvärinen, Aulikki Mäkinen, Salla Tyrväinen, Heikki Mononen, Tintti Tinkala. Tule laulamaan hoosiannaa. Diakonissa Sami Mitsmanin tehtävään siunaaminen. Lapsi-, päivä- ja kirkkokuoro. Torttukahvit.

Hyvän Mielen Päivä ke 30.11. klo 11. Heikki Hyvärinen. Anne-Mari Mertenan. *Mikä on adventti?* Jouluretkelle ilmoittautuminen.

MUUT

Viikkomessu Melankadun Ilmattaren osastolla to 3.11. klo 13.30. Salla Tyrväinen, Tintti Tinkala.

■ **Pyhäinpäivän hartaus** Flodbergin kappelissa la 5.11. klo 13. Salla Tyrväinen, Heikki Mononen.

■ **Pyhäinpäivän hartaus** Pyhän Markuksen kappelissa la 5.11. klo 14. Salla Tyrväinen, Heikki Mononen.

Messu Mäntylän palvelutalolla su 6.11. klo 13. Sanna Mertenan, Salla Tyrväinen, Tintti Tinkala.

Kirkkoheikki Melankatu 10:n toimintakeskuksessa su 13.11. klo 13. Sanna Mertenan.

Hartaus Mäntylän palvelutalolla to 17.11. klo 13.30. Sami Mitsman.

Mäntylän messu su 27.11. klo 13. Heikki Hyvärinen, Salla Tyrväinen.

KASTETUT

Aada Eveliina Pakarinen, Lilja Elena Mölkänen, Kerttu Liisa Ryhänen, Anni Linnea Härkönen, Iina Eerika Eskelinen, Pihla Madeleine Lehmusoksa, Maunu Onni Ilmari Ohenoja, Toive Ester Anneliina Jaakkonen, Viljami Joakim Grönholm, Jesse Johannes Kaukonen.

KUOLLEET

Markku Kalevi Saastamoinen 58 v, Lea Helena Moilanen 77 v, Pauli Arto Hyvärinen 53 v, Toivo Armas Tuomainen 82 v, Anja Kyllikki Vilhelmiina Tukiainen 80 v, Helvi Tuovinen 95 v, Valvi Johanna Väänänen 92 v, Toivo Johannes Leskinen 86 v, Eino Eemil Korhonen 87 v, Juha Pekka Auvinen 70 v, Anja Sylvi Annikki Holm 84 v, Astrid Kyllikki Kukkonen 96 v.

PUIJO

Puijon seurakunnan toimisto
040 4848 410, ma-pe klo 9–15
puijo@evl.fi

SIILINJÄRVELLÄ

Kasvattajien päivä

Tervetuloa Kasvattajien päivään to 27.10 klo 18. Siilinjärven seurakuntatalon Isossa salissa järjestettävän tilaisuuden teemana on *Erilainen, samanlainen – suvaitsevainen?* Aiheesta on kertomassa sosiaalipsykologi

ja ryhmäsuhteiden asiantuntija Silja Huttunen Tarinan vastaanottokeskuksesta. Luentotilaisuus on suunnattu vanhemmille ja ammattikasvattajille. Kasvattajien päivään ovat myös lapset tervetulleita, lastenhoito luennon ajaksi on järjestetty.

Lisätietoja lapsityön ohjaaja Jaana Markkaselta, puh. 044 728 4660, jaana.markkanen@evl.fi.

Popo Salami
tanssitti
ja laulati
lapsia
Siilinjärvellä
kevällä
2015.

Sanalla sanoen ja laulaen

Nahkakantinen Raamattu

Laadukas Raamattu kultaisella nimipainatuksella. Myös nahkakantisia virsikirjoja. Valikoiman löydät netistä www.pipliakauppa.fi

Kolmikielinen Vuorisaarna

Upeasti kuvitettu Vuorisaarna. Kielet arabia-englanti-suomi. **6,50 €**

Uudet virsikirjat

Virsikirjoissa on nyt 79 uutta soinnutettua virttä. Tilaa omasi adventiksi.

PIPLIA.voimasanoja

Suomen Pipliaseura | myynti 010 838 6520 | myynti@piplia.fi | pipliakauppa.fi

MEDIPLAST FENNO OY

**PYYDÄ
ILMAINEN
POSTIMYYNTI-
KUVASTO**

APUVÄLINEET SUJUVAAN ARKEEN

TERVEYDENHUOLLON ERIKOISKAUPPA fennokauppa.fi ☎ 09 276 360

ja ti 22.11. klo 18. *Sisarensakin asuvat*, Jukka Ordén.
■ Adventtikuusen koristelu ja hartaus ke 23.11. klo 9. Mari Voutilainen, Joonas Saraste. Tuula Pitkänen, Marjaana Liacopoulou.
Siioninvirsiseurat su 27.11. klo 18. Kari Kuula, Johanna Porkola, Jussi Huttunen.

MUUT

■ Hiljaisuuden retriittiin ilmoittautuminen ti 1.11. klo 9. alkaen www.kuopionseurakunnat.fi/puijon-seurakunta/ilmioittautumiset. Retriitti on 13.–15.1.2017 Rytlyn leirikeskuksessa. Ohjaajina Mari Voutilainen ja Piio Lappalainen. Ilm. päättyy 14.12. Hinta Puijon seurakuntalaiset 80 €, eläkeläiset, työttömät, opiskelijat 60 €. Muut 100 € / 80 €. Voit kysyä avustusta omasta seurakunnastasi.
Toivelauluilta Poukamassa ti 1.11. klo 18.
Viikkomessu Puijonlaakson toimintakeskuksen juhlasalissa to 3.11. klo 10.45. Teemu Voutilainen, Anna Antikainen.
■ Isänpäivän perhemessu ja tapah-tuma Poukamassa su 13.11. klo 16. Kari Kuula, Anna Antikainen. Makkaranpaistoa ja puuhaa koko perheelle.
Ranta-Toivalan seurakuntapiiri ti 15.11. klo 18.30 Jaakko ja Marja-Leena Jauhiai-sella, Ranta-Toivalantie 239. Riitta Murtorinne.
Takkailta Poukamassa ke 16.11. klo 19 saunatuvallla. Heli Nuutinen 040 748 9530.
Adventti- ja jouluvirsiens laulajaiset ja hartaus Puijonlaakson toimintakeskuk-sen juhlasalissa to 24.11. klo 10.45. Kari Kuula, Joonas Saraste.

KASTETUT

Joona Kasperi Niskanen, Leevi Aapo Elias Koponen, Eemi Markus Eskelinen, Niki Noel Kaspiän Sutinen, Anna Aurora Heikkinen, Hilja Alina Hämäläinen.

AVIOLIITTOON KUULUTETUT

Aatu Ilari Hämäläinen ja Anna Katriina Lehtonen.

KUOLLEET

Sirkka Tellervo Hapuli 85 v, Teuvo Johannes Koponen 87 v, Aaro Pietari Piippo 86 v, Toini Nykänen 89 v, Aarne Johannes Vepsäläinen 80 v.

YHTEINEN SEURAKUNTATYÖ

DIAKONIAKESKUS Kuopio
Diakoniakeskuksen diakoniatyöntekijät ovat tavoitettavissa puhelimitse arkisin. Seppo Marjanen 040 4848 463, Jarmo Tarkkonen 040 4848 465, Stina Malinen 040 4848 466, vammaistyöntekijä Marjo Paakkari-Kettunen 040 4848 467.
■ Diakoniakeskukseen tarvitaan vapaaehtoisia. Ilmoittautuminen vapaaehtistyö.fi:n kautta tai Annu Paulus 040 4848 468.
Kierrätysmyymälä avoinna ma, ke ja pe klo 10–12, Suokatu 22 B-rapun pohja-kerros. Kierrätysmyymälän hoitaja Annu Paulus 040 4848 468.

TAPAHTUU

Herättäjäjuhlaillat

Järvi-Kuopion alueseurakunnissa järjestetään syksyllä Herättäjäjuhlailtoja, joissa on juhlien pääsihteeri Simo Korkalainen kertomassa ensi kesän Herättäjäjuhlista Nilsissä. Tule mukaan kuulemaan kuinka voit osallistua.
✚ Juankosken seurakuntatalllossa ke 23.11. klo 18.
✚ Kaavin seurakuntatalossa ke 30.11. klo 18.
✚ Muuruveden seurakuntatalllossa to 17.11. klo 18.30.
✚ Nilsian seurakuntakodissa ke 2.11. klo 18.
✚ Riistaveden seurakuntatalllossa ma 14.11. klo 18.
✚ Säyneisen seurakuntatalossa ma 31.10. klo 19.

Katulähetyspiiri ma 7.11. ja ma 21.11. klo 15 kerhohuone Samulissa, Suokatu 22 C-rappu.

PERHEASIAINI NEUVOTTELUKESKUS Asemakatu 7, Kuopio

Luottamuksellista keskusteluapua parisuhteen kysymyksissä. Yhteydenotot ma–pe klo 9–11 040 4848 480 tai sähköpostitse perheneuvonta.kuopio@evl.fi. Löydät meidät myös Facebookista: www.facebook.com/PNKkuopio

YHTEINEN NUORISO- JA OPPILAITOSTYÖ

Perjantaimessu pe 28.10. klo 19 Tuomiokirkossa. Satu Karjalainen, Jarkko Maukonen. Järjestäjä Yhteinen nuoriso- ja oppilaitostyö.
Pappilaklubi – Elävää musiikkia Vanhalla Pappilalla, Kuninkaankatu 12. Pappilaklubi pe 28.10. artistivieraana ILTA. Keikka alkaa klo 20.30. Vapaa pääsy.
Ei Perjantaimessua 4.11. eikä 11.11. pe 4.11. klo 19. ja 11.11. Vanhalla Pappilalla avoimet ovet klo 19 alkaen.
Perjantaimessu pe 18.11. ja pe 25.11. klo 19 Tuomiokirkossa. Jarkko Maukonen.
Englannin kielinen jumalanpalvelus Tuomiokirkon kappelissa su 27.11. klo 14. Panu Pohjolainen, Jarkko Maukonen.

Kirkkoherranvirasto ja taloustoimisto avoinna arkisin klo 9–11 ja 12–14 p. 017 288 4600 (khranvirasto), 017 288 4620 (talouststo). Haarahongantie 4, 71800 Siilinjärvi.
Kirkkoherranvirasto ja taloustoimisto avoinna poikkeuksellisesti ke 16.11. klo 12–14 ja 30.11. klo 9–11. www.siilinjarvenseurakunta.fi, www.facebook.com/siilinjarvenseurakunta

SIILINJÄRVEN KIRKKO Haarahongantie 2

Keskipäivän rukoushetki ke 26.10. klo 12.
Enkelinäyttely 26.–27.10. kirkon alakerassa. Ulla Antikaisen ja Mikko Pitkäsen yhteisnäyttely, avoinna ti–to klo 13–15 ja 18–20.
Perjantaimessu pe 28.10. klo 18. Leena Laurinkari, Marjaana Kaisto. Kaikenikäisten iltamessu. Messun jälkeen iltatee päätysalissa.
Sanajumalanpalvelus, rippikoulusun-nuntai su 30.10. klo 10. Seppo Laitanen, Sanna Marin, Marjaana Kaisto, Vesa Kajava. Rippikoulun aloitustapahtuma Siilinjärven kirkossa ja seurakuntatalolla.
Keskipäivän rukoushetki ke 2.11. klo 12.
Virsitorstai-yhteislaulutilaisuus to 3.11. klo 18. Tilaisuudessa opetellaan virsikirjan lisävihkon virsiä.
Pyhäinpäivän messu la 5.11. klo 10. Satu Väätäinen, Matti Hoffrén, Vesa Kajava ja Sola Gratia -kuoro.
Pyhäinpäivän muistojuhla la 5.11. klo 18. Heikki Kastarinen, Sanna Marin, Airi

Heiskanen ja Gospelkuoro. Sytytetään kynttilät edellisen pyhäinpäivän jälkeen kuolleille seurakunnan jäsenille. Muistojuhlan jälkeen iltatee Isossa salissa.
Sanajumalanpalvelus su 6.11. klo 10. Seppo Laitanen, Airi Heiskanen. Kirkkokahvit lähetyskellarilla.
Pyhäaamun rauhaa -konsertti su 6.11. klo 15. Vuokatti-kvartetti, joht. Olli Pautola, solistit: Martti Niskanen ja Risto Ru-sanen. Ohjelma 10 €.
Keskipäivän rukoushetki ke 9.11. klo 12.
Siilin Majataloilta la 12.11. klo 17.
Messu su 13.11. klo 10. Lauri Keinänen, Heikki Kastarinen, Unto Niskanen, Vesa Kajava. Kansanlähetyksen lähetyspyhä. Messun jälkeen isänpäivän kirkkokahvit ja lähetystilaisuus Päätysalissa.
Keskipäivän rukoushetki ke 16.11. klo 12.
Messu su 20.11. klo 10. Unto Niskanen, Seppo Laitanen, Marjaana Kaisto. Mielenterveysväen kirkkopyhä.
Perhekirikko su 20.11. klo 15. Leena-pappi, Airi-kanttori sekä lastenohjaajat Pirjo ja Arja.
Keskipäivän rukoushetki ke 23.11. klo 12.
Virsitorstai -yhteislaulutilaisuus to 24.11. klo 18. Opetellaan virsikirjan lisävihkon virsiä.
Perjantaimessu pe 25.11. klo 18. Leena Laurinkari, Vesa Kajava. Kaikenikäisten iltamessu. Messun jälkeen iltatee päätysalissa.
Pertti Kallion Sana soi -konsertti la 26.11. klo 17 Raamattuopiston illassa.
1. Adventtisunnuntain messu su 27.11. klo 10. Sanna Marin, Satu Väätäinen, Airi Heiskanen.
Armas Maasalon Adventtivesper su 27.11. klo 19. Leena Laurinkari, Vesa Kajava, Marjaana Kaisto ja Sola Gratia -kuoro.
Sekaset-kuoron joulukonsertti ti 29.11. klo 18.
Keskipäivän rukoushetki ke 30.11. klo 12.

SIILINJÄRVEN SEURAKUNTATALO Haarahongantie 4

Kahvila Huili perjantaisin klo 9–12 kerhotilat.
Siiliperheet – erityislasten ja vanhempien vertaisryhmä ke 26.10. klo 18 Nuorten kerhotilassa. Ryhmä on kaikille avoin ja maksuton. Lastenhoito ja iltapala järjestetty. Lisätietoja: perhetyöntekijä 044 728 4646.
Donkkis-ilta ke 26.10. klo 18 päätysalissa. Makea tai suolainen pikkutarjottava mukaan! Tervetuloa myös perheen aikuiset. Iltoja ohjaavat seurakunnan työntekijät ja kerhonohjaajat.
Mitä Luther halus? -luento ke 26.10. klo 18. Iso sali. Vieraana TT Petri Järveläinen. Kahvit alkaen klo 17.30.
Kasvattajien päivän -luento to 27.10. vanhemmille ja ammattikasvattajille klo 18 Iso sali. Aihe: Erilainen, samanlainen, suvaitsevaisen? sosiaalipsykologi ja ryhmäsuhteiden asiantuntija Silja Huttu-

nen, Tarinan vastaanottokeskus. Lastenhoito järjestetty.
Lähimmäispalveluryhmä kuukausikoontuminen ma 31.10. klo 12. Päätysali.
Eläkeikäisten päiväpiiri ma 31.10. klo 13. Iso sali.
Lähtetyksen sydänäänet ke 2.11. klo 9. Lähetyskellari.
Kirkkojen rinnakkaiseloa Karjalassa -luento ke 2.11. klo 18. Iso sali. Vieraana emerituspiispa Matti Sihvonen. Kahvit klo 17.30 alkaen.
Omaishoitajakerho to 3.11. klo 13. Päätysali. Aiheena saattohoito. Vieraana kotiutushoitaja Mervi Nykänen ja sairaanhoitaja Kirsi Weisell. Kahvit.
Nuorten Perjantaikahvila pe 4.11. klo 18 nuorten kerhotilassa. Vastuutehtävissä ripari 11 isosia.
Parisuhteen Palikat -teemailta su 6.11. klo 16 pienessä salissa. Aiheena: seksuaalisuus. Lastenhoitoon ilm. 044 7284646. Tarjolla iltapalaa.
Kansanlähetyksen Sanan ja yhteyden ilta ma 7.11. klo 18.30. Pieni sali. Heikki Huttunen, Leena ja Seppo Kröger ja Heikki Kastarinen.
Aikamiehet ti 8.11. klo 18. Pieni sali. Aiheena *Mitä on hyvä elämä?* Alustus: Jouko Kauhanen.
Kuvia Kreikan Athos-vuorelta -luento ke 9.11. klo 18. Iso sali. Vieraana Seppo Tolonen. Kahvit klo 17.30 alkaen.
Kehitysvammaisten Kiva-kerho to 10.11. klo 15. Päätysali.
Kastekutsut to 10.11. klo 18. Pieni sali. Kutsut vuonna 2015 kastetuille lapsille ja heidän läheisilleen. Viimeinen mahdollisuus ilmoittautua 26.10. Ilmoittautumiset: pirjo.ahonen@evl.fi
Nuorten Perjantaikahvila pe 11.11. klo 18. Nuorten kerhotila. Vastuutehtävissä pienryhmäriparin isosia.
Verkot vesille – ekumeeninen lähetystapahtuma la 12.11. klo 9. Iso sali. Rukousvaellus kirkoissa ja viestiä yhteistyöstä lähetystyössä. Lapsille omaa ohjelmaa.
Eläkeikäisten päiväpiiri ma 14.11. klo 13. Iso sali.
Omaishoitajakerho to 17.11. klo 13. Pieni sali. Aiheena tuetut lomat, kuntoutuskurssit ja edunvalvonta-asiat. Mukana Kuopion Seudun Omaiset ja Läheiset ry.
Nuorten Perjantaikahvila pe 18.11. klo 18 nuorten kerhotilassa. Vastuutehtävissä Jippii-leirin isosia.
Tarinan ravintolapäivä la 19.11. klo 11. Iso sali.
Kuulokerho ma 21.11. klo 13. Päätysali.
Lähtetyksen sydänäänet ke 23.11. klo 9. Lähetyskellari.
Siiliperheet – erityislasten ja vanhempien vertaisryhmä ke 23.11. klo 18 nuorten kerhotilassa. Ryhmä on kaikille avoin ja maksuton. Lastenhoito ja iltapala järjestetty. Lisätietoja 044 728 4646.
Donkkis-ilta ke 23.11. klo 18 päätysalissa. Makea tai suolainen pikkutarjottava mukaan! Tervetuloa myös perheen aikuiset. Iltoja ohjaavat seurakunnan työntekijät ja kerhonohjaajat.
Raamattupiiri to 24.11. klo 18 kokoushuoneessa. Aiheena *Messiasennustukset VT:ssa*.
Partiolaisten adventtimyyjaiset su 27.11. klo 11–13 ja

18.30–20. Iso sali. Maksulliset kirkkokahvit jumalanpalveluksen jälkeen.
Lähimmäispalveluryhmä kuukausikoontuminen ma 28.11. klo 12 päätysalissa.
Eläkeikäisten päiväpiiri ma 28.11. klo 13. Iso sali.
Adventti-ilta ma 28.11. klo 18. Iso sali. Kaikenikäisten tapahtuma, jossa mm. Teatteri Sananjalan esitys, leivontaa, askartelua ja toimintapisteitä.
Kristillisten eläkeläisten seurat ti 29.11. klo 13. Pieni sali. Unto Niskanen.

VOURELAN KIRKKO Rissalantie 2

Kahvila Kupponen tiistaisin klo 14–16.15. Vuorelan Ryhmähuone 2.
Nuorten perjantaikahvila pe 28.10. klo 18. Ryhmähuone 2. Vastuutehtävissä viime kesän isosia.
Sanajumalanpalvelus, rippikoulusun-nuntai su 30.10. klo 13. Seppo Laitanen, Sanna Marin, Marjaana Kaisto, Vesa Kajava.
Vuorelan päiväpiiri ma 31.10. klo 13. Kahvitarjoilu ennen piirin alkua. Mukana Heikki Kastarinen.
Donkkis-ilta ke 2.11. klo 18. Makea tai suolainen pikkutarjottava mukaan! Tervetuloa myös perheen aikuiset. Iltoja ohjaavat seurakunnan työntekijät ja kerhonohjaajat.
Arjen Ateriat to 3.11. klo 11 kahviossa.
Apparikurssi 6.–7.-luokkalaisille 3.11.–1.12. klo 17. Ryhmähuone 2. Koulutus valmentaa toimimaan apuohjaajana seurakunnan alakouluikäisten kerhoissa, leireillä ja tapahtumissa. Kurssi sisältää kuusi kokoontumista. Lisätietoja www.siilinjarvenseurakunta.fi/toiminta tai anne.roivainen@evl.fi.
Iltamessu su 6.11. klo 17. Sanna Marin.
Vuorelan lähetyspiiri ti 8.11. klo 10 kahviossa. Mukana Jenni Shakya.
Raamattu- ja rukouspiiri ti 8.11. klo 18 kirkkosalissa.
Siiliperheet – erityislasten ja vanhempien vertaisryhmä ke 9.11. klo 18. Ryhmähuone 1. Ryhmä on kaikille avoin ja maksuton. Lastenhoito ja iltapala järjestetty. Lisätietoja 044 728 4646.
Lukupiiri ke 9.11. klo 18 kahviossa. Kirjanna Antti Eskola: *Vanhuus*.
Nuorten perjantaikahvila pe 11.11. klo 18. Ryhmähuone 1. Vastuutehtävissä viime kesän isosia.
Perhekirikko su 13.11. klo 17 Sanna-pappi, Marjaana-kanttori sekä lastenohjaajat Marketta ja Sanna.
Vuorelan näpertäjät ma 14.11. klo 10 Ryhmähuone 3.
Eläkeikäisten päiväpiiri ma 14.11. klo 12 kirkkosalissa. Talkkunaa ja tირripaistia. Ruoa hinta 5 €.
Miesten piiri ma 14.11. klo 18. Partiotilat.
Naisten hyvän olon ilta to 17.11. klo 18 kirkkosalissa. Iltapalatarjoilu.
Messu su 20.11. klo 13. Unto Niskanen, Seppo Laitanen, Marjaana Kaisto.
Lähetyspiiri ti 22.11. klo 10. Kahvio. Unto Niskanen.
Perjantaikahvila pe 25.11. klo 18. Ryhmähuone 1. Vastuutehtävissä viime kesän isosia.
1. Adventtisunnuntain messu su 27.11. klo 13. Sanna Marin, Satu Väätäinen, Airi Heiskanen.

Adventti-ilta seurakuntatalolla 28.11. klo 18

Pyhäinpäivänä hiljennytään haudalla ja kirkossa

Lauantaina 5.11. vietetään pyhäinpäivää kirkoissa ja kappeleissa, messuin ja hartauksin. Tilaisuuksissa usein luetaan viime pyhäinpäivän jälkeen poisnukkuneiden nimet ja sytytetään kynttilät heidän muistokseen.
✚ Tuomiokirkossa klo 10, klo 15 (konsertti) ja klo 18.
✚ Alavan kirkossa klo 11 ja klo 18.
✚ Juankosken Ylösnousemuk-sen kirkossa klo 10.
✚ Kaavin kirkossa klo 15.
✚ Muuruveden kirkossa klo 19.
✚ Nilsian kirkossa klo 19.
✚ Riistaveden kirkossa klo 16.
✚ Säyneisen kirkossa klo 13.
✚ Tuusniemen kirkossa klo 18.

✚ Vehmersalmen kirkossa klo 13.
✚ Kallaveden kirkossa klo 10 ja klo 18.
✚ Karttulan kirkossa klo 18.
✚ Maaningan kirkossa klo 18.
✚ Pyhän Johanneksen kirkossa klo 10 ja klo 16.
✚ Puijon kirkossa klo 10 ja klo 18.
✚ Vehmasmäen kappelilla klo 13.
✚ Hirvilahden kappelissa klo 15.
✚ Flodbergin kappelissa klo 13.
✚ Pyhän Markuksen kappelissa klo 14.
✚ Siilinjärven kirkossa klo 10 ja klo 18.

Pyhäinpäivän klavikordikonsertti

Pyhän Pietarin kappelissa Kuopion Isolla hautausmaalla 5.11. klo 17. Anna Maria McElwain soittaa klavikordia jo perinteeksi muodostuneessa konsertissa, johon voi tulla hiljentymään vaikka hautausmaavierailun lomassa. Ohjelmassa on mm. Galupin ja J.S. Bachin musiikkia. Konserttiin on vapaa pääsy.

Kuopion Männistön seurakunnassa on haettavana
NUORISOTYÖNOHJAAJAN VIRKA

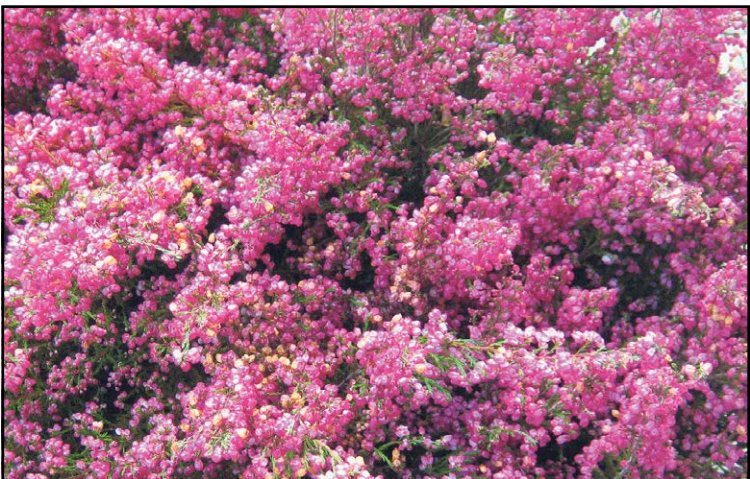
Kuopion Kallaveden seurakuntaan kuuluvassa
Karttulan alue seurakunnassa on haettavana
SEURAKUNTAMESTARIN TEHTÄVÄ

Järvi-Kuopion seurakunnassa on haettavana
KAKSI SEURAKUNTAMESTARIN TEHTÄVÄÄ

Hakuilmoitukset ovat kokonaisuudessaan kirkon rekrytointisivuilla
www.evl.fi/rekrytointi tai www.kuopionseurakunnat.fi

KUOPION EV. LUT.
SEURAKUNNAT

Heikkisen Kukkatarha

Jokipellontie 96, Vehmasmäki • p. 017 3623 215
MA-PE 9-17, LA 9-16, SU sulj. • www.kukkatarha.fi • myynti@kukkatarha.fi

Kukka-Hanski

Kauppahalli • p. 2626 221 • MA-PE 8-17, LA 8-15

Linjurin Kukka

Puijonkatu 45 • p. 046 921 4720
• JOKA PÄIVÄ 8-18 • info@linjurinkukka.fi

Tarhurin Kukka ja sidonta

Kalevalankatu 23 A 2, Männistön ostoskeskus, apteekin ja
pikapankin vieressä • p. 262 2821 • MA-PE 9-17, TI sulj. LA-SU 9-14

Eläkeikäisten päiväpiiri ma 28.11. klo 13
kirkkosalissa. Kahvitarjoilu ennen piirin
alkua. Yhteistoimintaa iltpäiväkerho-
laisten kanssa.

Adventti-ilta ti 29.11. klo 18. Kaikenikäis-
ten tapahtuma, jossa mm. Teatteri Sa-
nanjalan esitys, leivontaa, askartelua ja
toimintapisteitä.

MUUT – SIILINJÄRVI

Kuuntelevia Kohtaamisia maanantaisin
klo 10–11. Apteekki.

**Kumpusen-Pettäisenrannan lähetys-
piiri** to 27.10. klo 18.30 Helvi ja Niilo Po-
tasevilla, Pettäisenranta 79. Heikki Kas-
tarinen.

Aikamiehet la 29.10. Syystalkoot ja yh-
dessäoloa Ruokoniemessä. Lähtö klo 9
seurakuntatalon parkkipaikalta.

Pyylammin perhepyhäkoulu su 6.11.
klo 11. Nuottipolku 8. Eeva ja Antti Sa-
volainen.

Ystävän Tupa ma 7.11. klo 9 Leppäkaar-
teen kerhohuoneessa.

Risulantien kerho ma 7.11. klo 13. Risu-
lantie 12, kerhohuone.

Arkkis-pyhäkoulu tiistaisin 8.11., 15.11.,
22.11. ja 29.11. klo 18 Leppäkaarten ker-
hohuoneessa. Honkarannantie 8.

**Lapsen oikeuksien päivän iloinen mie-
lenilmaus** pe 18.11. Kulkueet lähtevät klo
9 Siilinjärven Fontanellan ja Vuorelan
päiväkotia Pikkusiilin pihasta. Kulkueet
etenevät toreille, joissa ohjelmaa.

Ystävän Tupa ma 21.11. klo 9 Leppäkaar-
teen kerhohuoneessa.

Näkökerho ti 22.11. klo 12 Akuliinassa.

Perheleiri 25.-27.11. Ruokoniemi. Ad-
venttileiri leikki- ja alakoulukäisten per-
heille. Ilm.: www.siilinjarseurakunta.fi.

KASTETUT

Ilona Olga Maria Leinonen, Meeri Alisa
Parviainen, Liinu Maria Känninen, Jami
Tapio Korkalainen, Aino Eedit Kymäläinen,
Kaarlo Oiva Gabriel Tenhunen, Hannes
Vilho Alvar Simonen, Lotta Aada Matilda
Veteli, Pyry Benjamin Taipale, Isla Evelia
Heimonen, Veikka Elias Lappalainen,
Veeti Pauli Petter Tolonen, Vilma Linnea
Saukko, Oiva Ensio Reinikainen, Miro
Niilo Kalevi Kahelin, Anna-Maria Susanna
Koponen, Aarni Toivo Topias Kuosmanen,
Alva Vilhelmiina Heiskanen, Nooga Ester
Narinen

AVIOLIITTOON KUULUTETUT

Janne Joonas Lyyra ja Sanna Maarja
Hietainen.

KUOLLEET

Elna Sohvi Tossavainen 93 v, Elsa Kaarina
Matilainen 91 v, Rauno Uolevi Räisänen
76 v, Veli Matti Jormalainen 61 v, Teuvo
Antero Kettunen 87 v, Viljo Koponen
80 v, Asko Olavi Pekkarinen 62 v.

JÄRJESTÖT

KANSAN RAAMATTUSEURA

Sanan Kulma, Tulliportinkatu 22,
Kuopio

www.kansanraamattuseura.fi/kuopio,
krs-kuopio@sana.fi, 020 7681660
Sanan ilta Sanan Kulmalla pe 28.10. klo

18. Hän painaa maahan ja kohottaa. Olli
Seppänen opettaa Danielin kirjasta, ylis-
tysryhmä Jaspe.

Musiikin majatalo la 29.10. klo 16 Kalla-
veden kirkossa. Rauhalahdentie 21. Ru-
okailu 10/7/5 € klo 16–18, ohjelma klo 17.
Mukana mm. Nina Åström, Matti Penti-
käinen, Petteri Hämäläinen, Lähde-bän-
di, Houseband. Lastenhoito.

Iloa ja yhteyttä elämään Sanan Kulmal-
la ti 1.11. klo 13. *Armon aurinko paistaa
syksylläkin*, Lea Tuiremo.

Marraskuun hämärässä – runon ja mu-
siikin ilta Sanan Kulmalla pe 11.11. klo 18.
Eeva Lappi, Timo Törmä.

Sanan ilta Sanan Kulmalla pe 25.11. klo
18. *Ihmisen Pojan tuleminen* Olli Seppä-
nen opettaa Danielin kirjasta, ylistysryh-
mä Jaspe.

HERÄTTÄJÄ-YHDISTYS Kuninkaankatu 22, Kuopio

Toimipiste avoimna keskiviikkoisin klo
10–13, virsihetki klo 11–12. Saata-
vana HY:n ja Aholansaaren
tuotteita.

Kirkkopyhä su 6.11. klo 10
Niilsäissä. Messu ja seurat.

Seurat su 6.11. klo 18 Py-
hän Johanneksen kir-
kolla.

Seurat su 20.11. klo 18
keskusseurakuntatalolla.

Seurat su 27.11. klo 18 Pui-
jon kirkolla.

KUOPION YMPÄRISTÖN RAUHANYHDISTYS Ahmatie 22, Kuopio

Suonenjoen kirkkopyhä/messu su 6.11.
klo 10 Suonenjoen kirkossa.

Seurat su 6.11 klo 14 ja 15.30 Rauhanyh-
distyksellä.

Isänpäiväseurat su 13.11 klo 14 ja 15.30
Rauhanyhdistyksellä.

Seurat su 20.11 klo 14, 15.30 ja 17 Rauhanyh-
distyksellä.

Seurat su 27.11 klo 14, 15.30 ja 17 Rauhanyh-
distyksellä.

POHJOIS-SAVON EV. LUT. KANSANLÄHETYS Sairaalakatu 11, Kuopio

Lyhtymessu Neulamäen kirkossa su 6.11.
klo 16.

Sanan ja yhteyden ilta Siilinjärven seur-
akuntatalolla ma 7.11. klo 18.30. Heikki
Huttunen, Leena ja Seppo Gröger.

Lähetyspyhä Siilinjärven kirkossa su
13.11. klo 10. Saarna Lauri Keinänen.

Syyskokous Lähetyskodilla su 20.11. klo
14 ja **Lyhtyilta** klo 16.

Kotiseurat Tuusniemellä Mairit ja Han-
nu Koposella to 24.11. klo 13.

SUOMEN LUTERILAINEN EVANKELIUMIYHDISTYS

SLEY:n Itä-Suomen piirin työntekijä on
Johannes Häkämies, 050-3212938, johan-
nes.hakamies@sley.fi

Sanajumalanpalvelus to. 27.10. klo 18,
työntekijä kertoo paikan.

Raamattu- ja lähetyspiiri to. 3.11. klo 19
Keskusseurakuntatalolla Aaronissa.

Lähetysmyyjäiset pe. 4.11. klo 10.30 Kes-
kusseurakuntatalolla.

Raamattu- ja lähetyspiiri to. 17.11. klo 19
Keskusseurakuntatalolla Aaronissa.

Sanajumalanpalvelus to. 24.11. klo 18,
työntekijä kertoo paikan.

NNKY Suokatu 22 B, 4. krs, Kuopio

044 772 1928
www.ywca.fi/paikallinen/toiminta/kuopio

Kirjallisuuskahvila su 30.10 klo 14 kes-
kusseurakuntatalon kahviossa. Ter-
hi Rannela: *Frau*, alustaa kriitikko Rit-
va Kolehmainen. Musiikki: Timo Ranta-
ma, kitara.

Käsityöiltapäivä la 12.11. ja 26.11. klo 13–
15 kerhohuone Samulissa, C -2.krs. 26.11.
Joulukortit.

Kahwihuone Wirwoitus -ystävätapaam-
minen su 13.11. klo 14 kahviossa.

Kirjallisuuskahvila su 20.11. klo 14 kah-
viossa. Martta Rossi: *Vesi mustaa valoa*,
alustaa kirjailija, opettaja Mart-
ta Rossi ja kriitikko Ritva Kolehmainen.

Kuoro maanantaisin
klo 13 kerhohuone Samulissa.

Venäjänkielisten
naisten ryhmä ke 9.11.
klo 18 Mummonmök-
issä.

AHOLANSAARI

Tiedustelut 050 4641 000,
www.aholansaari.fi,

aholansaari@aholansaari.fi
Aholansaari suljettu 24.10.–22.1.

Toimisto palvelee tänäkin aikana:
puh. 050 4641 000 tai

aholansaari@aholansaari.fi

SUOMEN RAAMATTUOPISTO

Kotiseurat to 27.10. klo 18 Rauno ja Aino
Riekolla, Keskusraitti 23, Maaninka. Pu-
hujina Jorma Rämö ja Jouko Kauhanen.

Rukous- ja raamattupiiri ma 31.10.,
14.11. ja 28.11. klo 16.30 Kuopion keskus-
seurakuntatalon Aaron-kerhohuoneessa.

Raamatunopetus 10 käskyä, käskyt 7
ja 8 *rehellisyys maan päällä* ke 16.11. klo
18.30 Juankosken seurakuntatalossa. Jou-
ko Kauhanen, Raimo Myrryläinen. Tar-
joilu klo 18 alkaen.

Raamattu-ilta Jeesuksen sovittamat ma
21.11. klo 18.30 Maaninkatalon seurakun-
tasalissa, puhujina Jouko Kauhanen ja
Rauno Riekko.

Laulukuvia, kirkkokonsertti, la 26.11.
klo 17 Siilinjärven kirkossa ja su 27.11. klo
15 Neulamäen kirkossa Pertti Kallio laulu,
Pasi Kortelainen säestys kitaralla.

Raamattu-ilta Jeesuksen sovittamat ma
21.11. klo 18.30 Maaninkatalon seurakun-
tasalissa, puhujina Jouko Kauhanen ja
Rauno Riekko.

Laulukuvia, kirkkokonsertti, la 26.11.
klo 17 Siilinjärven kirkossa ja su 27.11. klo
15 Neulamäen kirkossa Pertti Kallio laulu,
Pasi Kortelainen säestys kitaralla.

Laulukuvia, kirkkokonsertti, la 26.11.
klo 17 Siilinjärven kirkossa ja su 27.11. klo
15 Neulamäen kirkossa Pertti Kallio laulu,
Pasi Kortelainen säestys kitaralla.

Laulukuvia, kirkkokonsertti, la 26.11.
klo 17 Siilinjärven kirkossa ja su 27.11. klo
15 Neulamäen kirkossa Pertti Kallio laulu,
Pasi Kortelainen säestys kitaralla.

KUOPION KRISTILLISET ELÄKELÄISET

Laulutuokio ja kerho keskusseurakun-
tatalon Samulissa tiistaisin klo 12.30 seu-
raavasti: 1.11. omaa ohjelmaa ja Raama-
tun teksti. 15.11. Jari Muta. 29.11. omaa oh-
jelmaa ja Raamatun teksti.

Laulun ja Sanan tilaisuus Palvelukoti
Lepolassa pe 4.11. klo 14.

Lauluharjoitukset ma 31.10. klo 15. 14.11.
klo 14.45 ja 28.11. klo 15 Lähetyskodissa,
Sairaalakatu 11.

TAPAHTUU

Kallaveden kirkolla liikunnan riemua

Sunnuntaina 6.11. kirmataan liikuntakamp-
peissa Kallaveden kirkkoon ja iloitaan liikun-
nallisesta koko kansan kirkkopyhästä. Päivä
alkaa klo 9 aamupuorolla ja kahveilla, sen jäl-
keen verrytellään keho ja mieli virkeäksi klo
10:n messua varten.

Liturgina on kirkkoherra **Matti Pentikäinen**
ja kanttorina **Anna-Mari Linna**. Liikunnallis-
ta keskustelusaarnaa luotsaa **Petteri Hämä-
läinen**. Saarnassa ovat mukana oman alueen
maineikkaat urheiluvaikuttajat **Hannu Kapa-
nen** ja **Mika Kojonkoski** sekä Kuopion Reip-
paan Voimistelijoiden **Merja Naamanka**.

Messun jälkeen liikutaan sisällä ja ulkona
muun muassa jumpan, palloilun ja diakonia-
väen ohjaaman sauvakävelyn pauloissa. Li-
kuttamassa ovat myös paikalliset urheiluseu-
rat eli KalPa, Pallokissat ja Kuopion Reippaan
Voimistelijat. Lounas, jossa vapaaehtoinen
maksu, tarjoillaan noin klo 12. Ennen ruokai-

lua Kapanen ja Kojonkoski kommentoivat
lasten ja nuorten liikuntaa.

”Tämä liikunnallinen kirkkopyhä on läh-
tölaukaus Liikkuvalle seurakunnalle, jota
nyt suunnittelemme ja jo toteutamme. Ko-
ko työyhteisömme innostui keväällä liikun-
nasta”, kertovat Kallaveden seurakunnan lii-
kuntaveturit lastenohjaaja Merja Naamanka
ja pastori Petteri Hämäläinen.

”Tarkoituksenamme on aktivoida niin
lapsia kuin ikäihmisiäkin nauttimaan liikun-
nan riemuista ja kiinnittää huomiota kai-
kenlaiseen liikuntaa sekä nostaa liikunnan
positiivisia vaikutuksia esille”.

Liikunnalliseen kirkkopyhään voi tulla
myös kuuntelemaan ja katselemaan liikun-
nan riemua, jos oma toimintakyky rajoittaa
liikkumista.

Koko kansan kirkkopyhä
Kallaveden kirkossa 6.11. klo 9.

Isänpäivänä

Poukaman leirikeskuksessa on luvassa monen-
laista mukavaa puuhaa koko perheelle. Per-
hemessun jälkeen paistetaan nuotiokatokses-
sa makkaraa ja kierretään puuhapisteissä koko
perheen voimin. Isille luvassa yllätykset.

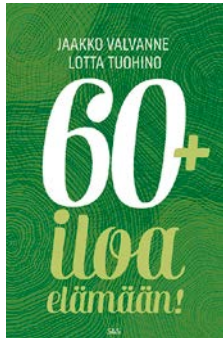
Isänpäivän perhemessu ja tapahtuma
Poukamassa su 13.11. klo 16.

Lähtölaskenta jouluun!

Neulamäen kirkolla kirkkohetken jälkeen as-
karrellaan omatoimisesti joulukortteja, nikka-
roidaan sekä tehdään toiminnallinen jouluka-
lenteri. Kaikki askartelut ovat ilmaisia ja saat
viedä ne mukana kotiin. Tapahtumassa on
myös ruokailu: 5 € aikuiset ja 3 € lapset. Kirkko-
hetki ja askartelut on suunnattu kouluikäisille
ja heidän perheilleen.

Gospel junior -kirkko ja jouluaskartelut
Neulamäen kirkossa su 20.11. klo 16.

KIRJALLISTA

Jaakko Valvanne & Lotta Tuohino: 60+ iloa elämään. Kustantamo S&S. 2016. 184 s.

Valtaa vanhuutesi!

Tampereen yliopiston geriatrian professorin ja sairaanhoitaja-toimittajan tiivis tietopaketti ikääntymisestä käy läpi terveystä monipuolisista näkökulmista tieteellisten tutkimusten kautta. Hauska ja reipasotteinenkin teos on.

Lukijana minua häiritsi kuitenkin hieman se, että kirjassa puhutaan suloisesti sekaisin kolmannen iän aktiivisista eläjistä ja autettava olevista vanhuksista. Joitakin itsestäänselvyyksiäkin löytyy, kuten: "Odotuksemme vanhan ihmisen unta kohtaan ovat usein kohtuuttomat. Pitäisi nukkua il-

takahdeksasta aamukahdeksaan." Ja mietin, että mahtakohan oheinen lause olla suorastaan holhoava: "Omaishoitajan tai lapsenlapsistaan huolehtivan kannattaa jättää alkoholi kokonaan."

Kirjan lopussa on **Jaakko Valvanteen** mielenkiintoinen hoitoahtaus. Paavon virttä ja vastaavia ei tulla hänelle viimeisenä päivänä veisaamaan, vaikka tutkimusten mukaan kirkossakäynti ehkä pidetäänkin naisten elämänkaarta. Mutta tärkeimmäksi nousee kuitenkin tämä: "Mielen hyvinvointi on elämänlaadun perusta joka iässä."

TERHI LAITINEN

Mirja Sinkkonen: Mielen hoiva. Myötätunto ja lohdutus voimavaraksi. Kirjapaja. 2016. 134 s.

Katso minuun pienehen

Suru ja masennus ovat osa ihmisen elämää. Tästä lähtökohdasta psykologi ja psykoterapeutti **Mirja Sinkkonen** lähestyy teemaansa monelta kantilta. Hän panee pohdiskelemaan ja tekemään oivalluksia niin itsestä kuin kanssaihmisistäänkin.

Moni murhemieli saa alkunsa lapsuudesta ja niinpä kirjailija siteeraa sekä aviomiehensä, lastenpsykiatri **Jari Sinkkosen** tutkimuksia että lastenkirjallisuuden yksinäisiä nostamalla esille *Tirlittanin* ja *Kuka lohduttaisi Nyytiä* -kirjan. Yksi nimivirhekin on riveille eksynyt. Itä-Suomen yliopiston psykiatrian pro-

fessori **Heimo Viinamäki** (kirjassa Viinimäki) on selvittänyt, viekö hyvä ruoka pahan mielen.

Armahtavan ja hyväksyvän katseen alla on hyvä toipua, mutta psykoterapeuttisen työskentelyn yksi keskeinen tavoite on armollisuuden löytäminen itseä kohtaan, Mirja Sinkkonen kirjoittaa. "Kriittisessä mielessä lohdutus on ennen kaikkea rinnalle jäämistä ja toisen hyväksymistä sellaisena kuin hän juuri nyt on: tarvitsevana, epäonnistuneena, väsyneenä, sairaana, katkerana, loukkaantuneena tai kiukkuisena."

TERHI LAITINEN

Ilmoittaudu mukaan Virsivisaan

Virsivisa on valtakunnallinen kouluille suunnattu hanke, joka on tarkoitettu kolmas- ja neljäsluokkalaisten ilmoittautumisaikaa on 30.11. saakka.

Tavoitteena on tehdä virsikirjaa ja erityisesti visan virsiä tutuksi monipuolisesti ja mukavasti. Kyse on nimenomaan visasta, ei laulukilpailusta; virret kuuluvat kaikille laulutaitoon katsomatta. Virsivisan lisämausteina ovat reformaation merkkipäivä ja virsikirjan lisäviikko.

Paikallisesti visaa toteuttavat koulut ja seurakunnat sekä osittain hiippakunnat. Virsiin tutustutaan luokittein tai uskonnon opetusryhmittäin; visavaiheisiin osallistuu vapaaehtoisista koostuva kolmen hengen joukkue. Finaali kisataan Tampereella, jonne kustannetaan osallistumaan koko luokka.

Visasta kiinnostuneet koulujen opetusryhmät voivat ottaa yhteyttä oman seurakuntansa kanttoriin tai seurakunnan työntekijään, joka vastaa kouluyhteistyöstä.

Virsivisan järjestää Seurakuntien Lapsityön Keskus ja Kirkkohallituksen ja PTK -poikien ja tyttöjen keskus. Asiantuntijana on mukana myös Opetushallitus.

Lisätietoa visasta sekä runsaasti koulun virsiopetusta tukevaa materiaalia löytyy osoitteesta www.virsivisa.fi.

Agricola-kirkkomusikaali etsii

NÄYTTELIJÖITÄ

Vuonna 2017 Kallaveden seurakunta toteuttaa reformaatiosta kertovan musiikinäytelmän Kallaveden seurakunnan alueella.

Huumorilla höystetyn esityksen ensi-ilta on su 1.10.2017 Kallaveden kirkossa. Esityksiä on myös Syväniemen kirkossa ja Maaningalla.

Kirkkomusikaalin on kirjoittanut dramaturgi **Eeli Klemetti** ja ohjauksesta vastaa ohjaaja-näyttelijä **Mika Juusela**.

Näytelmän ensimmäinen luku- ja rekrytointitilaisuus on keskiviikkona 23.11. klo 17 Petosen seurakuntakeskuksella. Harjoituksia on keväällä ja tiiviimmin syyskuuhun 2017. Tervetuloa mukaan!

KUOPION EV.LUT. SEURAKUNNAT KALLAVESI

KULTTUURIKULMA

Koonnut **PIIA JULKUNEN**

Menovinkit 26.10.–30.11.2016

Lähetä vinkit osoitteeseen kulttuurikulma@gmail.com kaksi viikkoa ennen seuraavan lehden ilmestymistä.

SAMI TIRKKONEN

Bassobaritoni
Markus Suihkonen laulaa Dvořákin Raamatullisia lauluja Kuopion kaupungin-orkesterin Sinfoniasarjassa 17.11. Orkesteria johtaa Klaus Mäkelä.

NÄYTTELYT

G12 Kuopio

- + 29.10.–17.11. Kristian Krokfors ja Kalevi Liski
- + 19.11.–8.12. Pertti Pulkkinen ja Marja Ollikainen

Siilinjärven pääkirjasto Artsi

- + 2.–29.11. Siilinjärven kamerat ry

Kuopion taidemuseo

- + Pakkaspäivät 8.11.2016–11.3.2017
- + OX Leena Mäki-Patola 8.11.–3.12.

Kuopion museo

- + 14.10.2016–6.5.2017 Sata vuotta – sata kuvaa
- + 1.11.2016–4.2.2017 Kaikkien Kuopio – Huivit pop up

VB-valokuvakeskus

- + 4.11.2016–8.1.2017 Kirsi MacKenzie: Luonnon muotoja – pohjoismaisia maisemia
- + 4.11.2016–8.1.2017 Pekka Sammallahti: Pohjoista

ESITYKSIÄ / TAPAHTUMIA

- + 7.–12.11. Hopeatähdet -elokuvalifestivaali, Kino Kuvakukko www.hopeatahdet.fi
- + 19.11. klo 19 Christmas Jazz, Kahvila-ravintola Fontis
- + 20.11. klo 14 Kahvikonsertti, Salmin Sali
- + 16.–20.11. Kirjakantti-kirjallisuustapahtuma www.kirjakantti.fi

Henrik Sandås ja Astoria-kvartetti esiintyvät Siilinjärvellä 20.11. Salmin salissa.

Kuopion kamarimusiikkiseura

- + 30.10. klo 16 Sävelten kutsu, Karttulan seurakuntakoti
- + 20.11. klo 14 WOE – musiikkia bando-neónille ja jousikvartetille, Salmin sali, Siilinjärvi

Sotku, ohjelmassa mm.

- + 4.11. klo 18 TANSSI ITÄÄ -iltama

Leskikullat on humoristinen kertomus ystävydestä, rakkaudesta ja menetyksistä. Ensi-ilta 2.11. Kuopion kaupunginteatterissa. Kuvassa Sari Happonen, Katri-Maria Peltola, Annukka Blomberg.

- + 11.–26.11. Ruokateatteri: Liemessä
- + 18.11. klo 19 Milla Koistinen: A Cloud of Milk

Kuopion kaupunginteatteri

- + Leskikullat, ensi-ilta 2.11.
- + Sukuvika, ensi-ilta 4.11.

Kuopion Musiikkikeskus, ohjelmassa mm.

- + 1.11. klo 18 Konserttitali: Livenä leffaan!
- + 10.11. klo 12 Konserttitali: Päivämatinea II
- + 10.11. klo 19 Konserttitali: Sinfoniasarja V
- + 15.11. klo 18 Konserttitali: Ti-Ti Nalle – Matka maailman ympäri
- + 16.11. klo 19 Konserttitali: LC Kuopio Kalakukon 35v-juhlakonsertti
- + 17.11. klo 19 Konserttitali: Sinfoniasarja VI
- + 20.–23.11. Kuopion joulukauden avaus
- + 24.11. klo 19 Konserttitali: Sinfoniasarja VII
- + 28.11. klo 17 Valohalli: Omat tanssit
- + 29.11. klo 18 Konserttitali: Musiikkisatu: Pekka ja susi
- + 30.11. klo 13 Valokabinetti: Kulttuurikahvila 60+: Etninen kulttuuri

Kino Kuvakukko, ohjelmassa mm.

- + 28.10. alkaen: Kuun metsän Kaisa (Katja Gauriloff)
- + 4.11. alkaen: Paras ystäväni Truman (Cesk Gay)
- + 18.11. alkaen: The Girl with All the Gifts (Colm McCarthy)
- + 29.11. klo 13 Hopeatähti: Florence

KIRKKO & KOTI

Kuopion ja Siilinjärven seurakuntalehti.
103. vuosikerta.

Seuraava numero ilmestyy 30.11.2016

Julkaisija Kuopion ev.lut. seurakunnat, PL 1064, 70101 Kuopio, p. 158 111, www.kuopionseurakunnat.fi **Toimitusneuvosto** Paavo Kaitokari, Hannu Koskelainen, Kirsi Leino, Niko Noponen, Marketta Rantama **Painos** 73 670 kpl **Toimitus** Kirjastokatu 5 A 1, 70100 Kuopio **Viestintäpäällikkö, Kirkko ja Koti -lehden päätoimittaja** Minna Siikaniva, puh. 040 4848 273, minna.siikaniva@evl.fi **Tiedottaja** Merja Tapio, puh. 040 4848 236, merja.tapio@evl.fi **Verkkotoimittaja** Seija Rytönen, puh. 040 4848 514, seija.rytkonen@evl.fi **Taitto** Kotimaa Oy **Ilmoitukset** Pirjo Teva, puh. 020 754 2284, 040 680 4057, pirjo.teva@kotimaa.fi **Tilaukset** 20 €/vuosikerta **Jakelu** Posti Oy, Suora Lähetys Oy **Jakelupalaute** jakelupalaute@kotimaa.fi, Posti puh. 0200 71000, Suora Lähetys puh. 017 264 7800

kirkkojakoti.fi www.facebook.com/kirkkojakoti @Kirkkojakoti

”Imagoni on ärsyttänyt monia – miksi sen Jipun täytyy olla aina noin kärsivä?”, musiikkievangelista pohtii julkisuuskuvaansa.

Tehty taivaassa

Musiikkievangelista Jippu kiertää Suomea loppuvuoden keikoilla. Eletty elämä nousuineen ja laskuineen antaa kaikupohjaa lauluille ja julistukselle.

Poptähteyks sekoitti minua. Sain nuoreksi työntöksi valtavasti asioita ja ihailua liian nopeasti. Olin levoton enkä nöyrä”, taiteilija tunnustaa.

Iloinen, tasapainoinen, positiivinen, peräti onnellisen oloinen. Tällaisena Jippua ei ole totuttu julkisuudessa näkemään, mutta siltä hän vaikuttaa kesken pitkän keikkakiertueen.

Vuosi sitten musiikkievangelistan virassa Turussa aloittaneen taiteilijan työkin sujuu ”tosi upeasti”.

”Silloin, kun olin henkilökohtaisen helvetini pohjalla, en rukoillut muuta kuin että ’tahtukoon sinun tahtosi eikä minun!’. Mutta vasta sitten alkoi tapahtua hyviä asioita, kun sallin Jumalan todella toimia minussa”, sanoo **Meri-Tuuli ”Jippu” Elorinne**.

Kulta- ja platinal levyjä myynyt laulaja-lauluntekijä julkaisee piakkoin uuden albumin *Made in Heaven (Tehty taivaassa)*.

”Olin jo lopettamassa poplaulajan uraani, kun levy-yhtiö Warnerin edustajat sanoivat, että he tukevat uskoani – tee vain levy uskostasi ja taistelustasi! Tämä on tarina taivaasta ja helvetistä, omasta selviytymisestääni. Halusin tehdä sen Jumalan kunniaksi.”

”Kyseessä on elämäni paljastavin levy. Puhun vahvasti uskostani, epäuskostani ja rikotuista avioliitostani. Koko levy on synnintunnustusta”, Jippu kertoo.

Levoton lapsi lankesi ylpeyteen

Levottomuus on luonnehtinut lapsesta lähtien Jipun vuoristoratamaista elämää. Hän

muutti asumaan kasvattiperheeseen ja sen jälkeen lastenkotiin, jossa rajusti rajojaan koetellelle teinille laitettiin rajoja.

Jippu on aina ajatellut olevansa uskossa. ”Mutten ole aina elänyt Jumalan tahdon mukaista elämää. Kun ihminen elää oman tahtonsa varassa, hän on jatkuvasti ristiriidassa kristillisen moraalin ja Jumalan rakkauden kanssa.”

”Ylpeys on synneistä suurin. Ylpeä ihminen on sokeassa tilassa – kykenemätön näkemään ympärillään olevia kiitollisuuden aiheita.”

Nöyryyden saavuttaminen vaati paljon menetyksiä.

”Jouduin luopumaan itseeni liittyvistä iluasioista. Yritin saada tästä maailmasta enemmän kuin oman osani.”

Haavani on lahjani

Musiikkievangelista pyrkii säilyttämään seurakuntansa messumusiikissa luterilaisen linjan, mutta tuomaan siihen lisää väriä ja vetoa.

Jipun vetämissä rukousilloissa vierailee tunnettuja puhujia ja laulajia, jotka kertovat myös elämänsä kipukohdista.

”Haluan tavoittaa ihmisiä, jotka ovat vailla kristinuskon ydinsanomaa, armoa.”

Nainen kokee olevansa vasta nyt kypsä seurakunnan vastuutehtävään.

”Olin aiemmin ihan sekaisin – tyhmä nuori villikko. En pelännyt tai kunnioittanut ketään eikä minulla ollut jumalanpelkoa, joka on viisauden alku.”

”Olin itsekkeskeinen ja viettieni vankina. Valintani eivät pohjautuneet siihen, että olisin tehnyt kunniaa Jumalalle. Kukkoilu loppuu vasta, kun ihminen tajuaa olevansa hiekanjyvä.”

Rakkauden kaksoiskäskyssä kehoitetaan rakastamaan lähimmäistä niin kuin itseä. Mutta kuka se itse on, jos identiteetti on rikki, Jippu kysyy.

”Minulla oli nuorempana hatara minäkuva. Omanarvontunnottomana ihmisenä olin pitkään sitä, mitä muut halusivat.”

”Ylpeä ihminen on sokeassa tilassa

Taiteilija on kohdannut silmästä silmään demoninsa ja särkyneisyytensä.

”Yhtäkkiä oivallat, ettei mikään tapahtunut paha ole kenenkään muun vika kuin itsesi. Synnintunnustuksessa sanotaan, että ’omasta syystäni, omasta suuresta syystäni!’. Itken joka kerta sitä lausuessani. Ja pam! Sen jälkeen olet vapaa.”

Harha halvasta armosta

Laulajalle opetettiin aikanaan, että missä syn ti on tullut suureksi, siellä armo on tullut ylenpalttiseksi.

”Ajattelin sen perusteella, että voin taas törtöttöillä. Tätä asennetta kutsutaan halvaksi armoksi. Nuorena armo oli minulle kevyttä hölynpölyä. Armo ei ole kuitenkaan sitä, että armahdetuksi tulemisen jälkeen me olemme taas puhtaita tahriutumaan.”

Armon vastaanottaminen on mahdoton-

ta omavoimaiselle ihmiselle, evangelista huomauttaa.

”Niin kauan kuin ihminen haluaa olla itse ristillä ja uhrillassa tai kuvittelee voivansa sovittaa syntinsä hyvillä teoillaan, hän ei voi saada lahjaksi armoa. Mutta kun suositut Kristuksen sovitustyön alaiseksi, saat kokea sen.”

”Ajatus ’ota ristisi ja seuraa minua’ tarkoitti minulle ennen, että ’laita itsesi ristille ja roiku siellä’. Otin Jeesuksen ristiltä pois ja menin sinne itse ruikuttamaan.”

Tänään Jippu näkee asetelman toisin.

”Mene ristin juurelle ja katso vain Kristusta! Olen niin hajanainen ja lihallinen ihminen, että jos armo otettaisiin minulta pois, en olisi enää elossa.”

Tänään on hyvä päivä

Elämännälkäinen nainen on halunnut kokea yhdessä päivässä mahdollisimman paljon.

”Olen elänyt itseni niin puhki, että sisälläni on jo 63-vuotiaan rovestin sielu”, hän nauraa.

Evangelistan julistus nousee omista kokemuksista.

”En voisi tehdä tätä työtä, ellen olisi ollut pitkään pimeässä. Joskus Jumala pistää pahan palvelemaan hyvää, vaikka sitä on vaikea käsitellä. Herra salli kaiken pahan tapahtua elämässäni, jotta hän kirkasti itsensä minulle ja minun kauttani ehkä jollekin muulle.”

”Totta kai tulen kompuroimaan loppuelämäni. Kaltaiseni ihminen ei saa koskaan helpoa elämää. Aistin ja koen asiat liian syvästi. Tulevaisuudesta en tiedä, mutta tänään on hyvä päivä.”

JANNE VILLA

Jippu esiintyy Nilsin kirkossa 11.11. klo 18.